

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

สหกรณ์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

Feasibility Study on Establishment of Cooperative Auditor's Organization

นามผู้วิจัย นางสาวมณฑนศิลป์ คุ่มหินลาด

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(.....รองศาสตราจารย์วินัย อัจจงหาญ, M.A.....)

หัวหน้าภาควิชา

(.....รองศาสตราจารย์วิจิตต์ศรี สงวนวงศ์, Dr.rer.soc.oec.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(.....รองศาสตราจารย์กัญญา ทิระกุล, D.Agr.....)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

Feasibility Study on Establishment of Cooperative Auditor's Organization

โดย

นางสาวมณฑนศิลป์ กุ่มหินลาด

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความร่วมมือแห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มณฑนศิลป์ คຸ້ມหີนລາດ 2554: ສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການຈັດຕັ້ງອົງກອນຜູ້ສອບບັນຊີສາທາລະນະ
ປຶ້ມວິທະຍາສາດສາທາລະນະ (ສາທາລະນະສາດສາທາລະນະ) ສາຂາສາທາລະນະສາດສາທາລະນະ ກາວິທະຍາສາທາລະນະ
ອາຈານທີ່ປຶກສາວິທານິພົນຮຸ້ນຄັ້ງ: ຮອດສາດສາທາລະນະວິທານິພົນ ອາຈກອາທານ, M.A. 92 ຫນ້າ

ການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ມີວັດຖຸປະສົງເພື່ອສຶກສາສະຖານະປັດຈຸບັນຂອງການສອບບັນຊີສາທາລະນະ ສຶກສາໂອກາດ
ຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການຈັດຕັ້ງແລະວິເຄາະຮູບແບບອົງກອນທີ່ເໝາະສົມໃນການຈັດຕັ້ງອົງກອນຜູ້ສອບບັນຊີສາທາລະນະ
ແລະຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງການເງິນໃນການຈັດຕັ້ງອົງກອນຜູ້ສອບບັນຊີສາທາລະນະ

ການສຶກສາສະຖານະປັດຈຸບັນຂອງການສອບບັນຊີສາທາລະນະ ໂດຍການສຳລຸບຮ່ວມຮ່ວມຂໍ້ມູນຈາກຫຼ່ວຍການ
ທີ່ເຄື່ອງຂົງ ຜົນການສຶກສາພົບວ່າ ປັດຈຸບັນສາທາລະນະຄ້າຍໂອນການສອບບັນຊີສາທາລະນະໃຫ້ກາວເອກອັນມີຈຳນວນ 800
ສາທາລະນະ ແລະມີແນວໂນ້ມມາດຊື່ນໃນອາດ

ການສຶກສາໂອກາດຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການຈັດຕັ້ງແລະວິເຄາະຮູບແບບອົງກອນທີ່ເໝາະສົມໃນການຈັດຕັ້ງ
ອົງກອນຜູ້ສອບບັນຊີສາທາລະນະ ສຶກສາຈາກປະສາບການຈັດຕັ້ງອົງກອນຜູ້ສອບບັນຊີສາທາລະນະຈາກປະເທດອື່ນ ໃນຮູບແບບ
ຕ່າງໆ ໃ່ມ່າຈະເປັນ ຮູບແບບທີ່ຈັດເປັນກິດຈະກຳເນື່ອງໃນອົງກອນສູງສຸດຂອງສາທາລະນະ ຮູບແບບທີ່ຈັດເປັນກິດຈະກຳເນື່ອງ
ໃນອຸມຸມສາທາລະນະ ຮູບແບບທີ່ຈັດເປັນອຸມຸມສາທາລະນະ ໂດຍມີວັດຖຸປະສົງເພື່ອການສອບບັນຊີສາທາລະນະ ແລະຮູບແບບ
ທີ່ຈັດເປັນບຸກຄົນ ໂດຍມີສາທາລະນະເປັນຜູ້ຄືອຸ້ນ ໂດຍການວິເຄາະຮູບແບບ ຈຸດແຂັງ ຈຸດອ່ອນ ໂອກາດແລະອຸປະສາກຜົນການສຶກສາ
ພົບວ່າ ການຈັດຕັ້ງອົງກອນຜູ້ສອບບັນຊີສາທາລະນະໃນຮູບແບບບຸກຄົນ ໂດຍມີສາທາລະນະເປັນຜູ້ຄືອຸ້ນ ມີຈຸດແຂັງທີ່ສອດຄ້ອງກັບ
ການສອບບັນຊີທີ່ຕ້ອງການຄວາມຮວດຮວ້າ ແລະຈາກການສຳລຸບຮ່ວມຮ່ວມປະຊາກອນຫຼືຜູ້ແທນອົງກອນຮູບແບບຊາດີ 6 ອົງກອນ
ປາກວ່າມີ 4 ອົງກອນເຫັນດ້ວຍໃນການຄ້າຍໂອນການສອບບັນຊີສາທາລະນະໃຫ້ກາວເອກອັນແລະເຫັນດ້ວຍໃນການຈັດຕັ້ງ
ອົງກອນຜູ້ສອບບັນຊີສາທາລະນະ ຈຶ່ງຄືວ່າມີໂອກາດຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການຈັດຕັ້ງອົງກອນຜູ້ສອບບັນຊີສາທາລະນະ

ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງການເງິນໃນການຈັດຕັ້ງອົງກອນຜູ້ສອບບັນຊີສາທາລະນະ ພິຈາລະນາຈາກດ້ວຍຄວາມ
ຄຸ້ມຄ່າທາງການເງິນ ໂດຍຄຸ້ມຄ່າປັດຈຸບັນສຸທາດີ (NPV) ມີຄ່າເທົ່າກັບ 7,548,602 ບາດ ອັດຕາສ່ວນຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ອຸມຸມ
(BCR) ມີຄ່າເທົ່າກັບ 1.03 ແລະອັດຕາຜົນປະໂຫຍດໃນອົງກອນ (IRR) ມີຄ່າ 14.621% ມາດກວ່າຄ່າເສຍໂອກາດທາງການ
ລ່ວນ (6%) ກຳນົດຮະຍະເວລາ 10 ປີ ຈຶ່ງ ກຳນົດມີຄວາມຄຸ້ມຄ່າທາງການເງິນໃນການລ່ວນ ຄວນສຳນັບສຳນຸນໃຫ້ມີການ
ຈັດຕັ້ງອົງກອນຜູ້ສອບບັນຊີສາທາລະນະ

ລາຍມືອື່ນນິດ

ລາຍມືອື່ນອາຈານທີ່ປຶກສາວິທານິພົນຮຸ້ນຄັ້ງ

Mantanasin Khoomhinlad 2011: Feasibility Study on Establishment of Cooperative Auditor's Organization. Master of Arts (Cooperative Economics), Major Filed: Cooperative Economics, Department of Cooperative. Thesis Advisor: Associate Professor Vinai Artkongharn, M.A. 92 pages.

The objective of this study was to research the current situation of cooperative auditing, study to opportunity of establishment organization and analyze the pattern of the appropriate organizations for the formation of the cooperative auditor's organization. And study the financial feasibility of the creation of the cooperative auditor's organization.

The analysis of the present situation of the cooperative auditing tasks, which included the survey and collection of data from related authorities, 800 cooperatives to employ entities in the private auditing sectors to perform the auditing, which is potentially to further manifest itself in the future.

The study to determine a suitable pattern for the foundation of the cooperative auditor's organization was derived from previous experiences accrued by auditing societies as well as, international associations. Then apposite model was sequentially assessed the pattern applicable for part of apex organizations, part of cooperative federations, cooperative federations by objective of cooperative auditing and limited companies by cooperatives by means of SWOT analysis. The results of the present study revealed a potential foundation of the cooperative auditor's organization in the form of a limited company by cooperatives to result in a feasibility appropriate to satisfy the auditing tasks which demand immediate actions. And from interviews with the president or a representative national six organizations that have 4 entities agree to transfer the cooperative auditing to employ entities in the private auditing sectors and agree on establishment of cooperative auditor's organization, it is a opportunity feasibility on establishment of cooperative Auditor's organization.

The assessment of the financial feasibility of the foundation of the cooperative auditor's organization, with special consideration of the financial was indicator by means of a Net Present Value was 7,752,877 baht, a Benefit-Cost Ratio was 1.03 and an Internal Rate of Return was 14.621% beyond the loss of investment opportunity (6%) within a period of ten years. As such, the foundation of the cooperative auditor's organization is proposed to be financially viable.

Student's signature 1

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์
วินัย อางคงหาญ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะ
และแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์นี้มาโดยตลอด

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ร่วมกัน
ประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้เขียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็น
ประโยชน์ในการศึกษานี้ ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่รับฟัง ให้ข้อคิดเห็น ให้กำลังใจ และ
ช่วยเหลือกันด้วยดีตลอดมา ผู้เขียนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด
พิทยาลงกรณ์ เจ้าหน้าที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ระหว่าง
ศึกษา ผู้เขียนได้รับคำปรึกษา ความห่วงใย กำลังใจและกำลังใจซึ่งมีส่วนสนับสนุนผู้เขียนมา
ตลอดจากผู้ปกครอง บิดา มารดา ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

คุณประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบความดีนั้นให้แก่บุคคลที่กล่าว
มาข้างต้นและบูรพาจารย์แห่งลัทธิสหกรณ์

มณฑานศิลป์ คุ่มหินลาด
ตุลาคม 2554

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการศึกษา	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	29
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	29
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	30
บทที่ 4 ผลการศึกษา	34
สภาพปัจจุบันของงานสอบบัญชีสหกรณ์	34
ข้อมูลทั่วไปของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	34
กระบวนการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน	36
การถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์นอกภาคการเกษตรให้ภาคเอกชน	42
การถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ภาคการเกษตรให้ภาคเอกชน	44
วิเคราะห์รูปแบบองค์กรที่เหมาะสมในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์	45
การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค จาก	
ประสบการณ์การจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ของ	
ขบวนการสหกรณ์ในประเทศอื่น	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รูปแบบองค์กรที่เหมาะสม	58
ความคิดเห็นของประธานหรือผู้แทนขององค์กร	
ระดับชาติ 6 องค์กร	62
การจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์	66
ความเป็นไปได้ทางด้านการเงินในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์	68
ข้อสมมติในการศึกษา	68
ข้อจำกัดและเงื่อนไขของค่าใช้จ่าย	68
การวัดความคุ้มค่าทางการเงิน	80
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	83
สรุป	83
ข้อเสนอแนะผลการศึกษา	85
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	86
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	87
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	92

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่จัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนและจำนวนผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ขึ้นทะเบียนกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ แยกตามพื้นที่ (31 ต.ค. 2553)	2
2	แสดงเกณฑ์การถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชนระหว่าง พ.ศ. 2536 – ปัจจุบัน	38
3	สหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชนแยกตามประเภทและขนาด	42
4	สถิติจำนวนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชนและผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่รับงานสอบบัญชีสหกรณ์	43
5	รายละเอียดของสหกรณ์ภาคการเกษตรที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน	44
6	จุดแข็งในการจัดตั้งองค์กรในแต่ละรูปแบบ	58
7	จุดอ่อนในการจัดตั้งองค์กรในแต่ละรูปแบบ	69
8	โอกาสในการจัดตั้งองค์กรในแต่ละรูปแบบ	60
9	อุปสรรคในการจัดตั้งองค์กรในแต่ละรูปแบบ	61
10	ความคิดเห็นของประธานหรือผู้แทนองค์กรระดับชาติ 6 องค์กร	64
11	ค่าใช้จ่ายในการลงทุนในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	แผนการรองตลาดและจำนวนสหกรณ์ที่เป็นลูกค้าขององค์กร ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในแต่ละปี	72
13	แสดงการเพิ่มจำนวนของพนักงานในแต่ละปีเปรียบเทียบกับ จำนวนสหกรณ์ที่เป็นลูกค้า	73
14	ระดับเงินเดือนพนักงานประจำได้รับจากสถานประกอบการ ภาคเอกชนจำแนกตามระดับตำแหน่ง	74
15	ค่าใช้จ่ายในแต่ละปีเกี่ยวกับเงินเดือนพนักงานองค์กร ผู้สอบบัญชีสหกรณ์	75
16	รายได้ขององค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์	77
17	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าเช่าอาคารและระบบสาธารณูปโภค	78
18	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าน้ำมันพาหนะ ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ค่าโทรศัพท์ฯ ค่าฝึกอบรมฯ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ	78
19	สรุปค่าใช้จ่าย	79
20	งบประมาณค่าใช้จ่ายและรายได้ขององค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์	81
21	สรุปผลประโยชน์ ค่าใช้จ่ายทางการเงินและผลการวิเคราะห์ ของโครงการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์	82

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โครงสร้างขบวนการสหกรณ์ในประเทศญี่ปุ่น	49
2	โครงสร้างจำลองการบริหารงานของสันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทย	49
3	โครงสร้างภายในองค์กรของชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ ในประเทศเกาหลี	51
4	โครงสร้างจำลองการบริหารงานของชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ	52
5	โครงสร้างชุมนุมสหกรณ์การสอบบัญชีในเยอรมัน	54
6	โครงสร้างบริษัทโดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น	57

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (กตส.) ได้สนองนโยบายของรัฐบาลในการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากเป็นผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ไปเป็นผู้กำกับดูแลและส่งเสริมการปฏิบัติงาน โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสอบบัญชีสหกรณ์ ซึ่งได้มีการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชนตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 โดยเริ่มจากสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่มีขนาดใหญ่ (สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์บริการ) คือ สหกรณ์ที่มีทุนดำเนินงานตั้งแต่ 100 ล้านบาท ขึ้นไป และมีระบบควบคุมภายในที่ดี เมื่อปีงบประมาณ 2548 ได้ขยายเป้าหมายการถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้เพิ่มมากขึ้น โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ลดขนาดทุนดำเนินงานของสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ที่ถึงเกณฑ์จัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนลงตามลำดับ ดังนี้ ปีงบประมาณ 2549 ทุนดำเนินงานตั้งแต่ 90 ล้านบาทขึ้นไป ปีงบประมาณ 2550 ทุนดำเนินงานตั้งแต่ 70 ล้านบาทขึ้นไป ปีงบประมาณ 2551 ทุนดำเนินงานตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป ในปีงบประมาณ 2552 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีนโยบายที่จะขยายงานสอบบัญชีสหกรณ์ในสหกรณ์ภาคการเกษตร ให้ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน โดยได้จัดทำโครงการวิจัยเชิงบูรณาการนำร่องพัฒนากระบวนการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ภาคการเกษตรให้ภาคเอกชน โดยศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ภาคการเกษตรให้ภาคเอกชนนั้น จะพิจารณาจาก ทุนการดำเนินงาน กำไรสุทธิ และคุณภาพในการควบคุมภายในกิจการ ปัจจุบันมีสหกรณ์นอกภาคการเกษตรได้ใช้บริการสอบบัญชีสหกรณ์ภาคเอกชนแล้ว จำนวน 800 สหกรณ์ มีผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ขึ้นทะเบียนกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำนวน 335คน คิดเป็นสัดส่วน 2 สหกรณ์ต่อ ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน 1 คน มีสำนักงานที่ตั้งแยกตามพื้นที่เป็น 10 เขตพื้นที่ ซึ่งในเขตพื้นที่ 4 (อุบลราชธานี) มีสัดส่วนความแตกต่างระหว่างจำนวนสหกรณ์และจำนวนผู้สอบบัญชีภาคเอกชนมากที่สุดถึง 21 สหกรณ์ต่อผู้สอบบัญชีภาคเอกชน 1 คน ซึ่งนั่นแสดงถึงความไม่เพียงพอของจำนวนผู้สอบบัญชีสหกรณ์ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่จัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนและจำนวนผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ขึ้นทะเบียนกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ แยกตามพื้นที่ (31 ต.ค. 2553)

แยกตามพื้นที่	จำนวน สหกรณ์	จำนวนผู้สอบบัญชี ที่ขึ้นทะเบียน	สัดส่วนสหกรณ์ ต่อ ผู้สอบบัญชี
พื้นที่ 1 (พระนครศรีอยุธยา)	113	41	3 ต่อ 1
พื้นที่ 2 (ชลบุรี)	80	15	5 ต่อ 1
พื้นที่ 3 (นครราชสีมา)	31	5	6 ต่อ 1
พื้นที่ 4 (อุบลราชธานี)	41	2	21 ต่อ 1
พื้นที่ 5 (อุดรธานี)	49	7	7 ต่อ 1
พื้นที่ 6 (พิษณุโลก)	52	9	6 ต่อ 1
พื้นที่ 7 (เชียงใหม่)	46	23	2 ต่อ 1
พื้นที่ 8 (นครศรีธรรมราช)	47	10	5 ต่อ 1
พื้นที่ 9 (สงขลา)	43	18	2 ต่อ 1
พื้นที่ 10 (กรุงเทพมหานคร)	298	201	1 ต่อ 1
รวม	800	335	2 ต่อ 1

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2553)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนของสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชน คือ ค่าจัดจ้างของผู้สอบบัญชีแต่ละราย ซึ่งมีการตัดราคาในการเสนอสอบบัญชี เป็นเหตุให้สหกรณ์มุ่งเน้นที่ราคาถูกจนมองข้ามคุณภาพการตรวจสอบบัญชี (ดวงพร ลิ้มพันธ์, 2545) ทั้งนี้จากผลการวิจัยยังพบอีกว่า กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีความพอใจน้อยที่สุดในเรื่องของ กฎระเบียบ ข้อประกาศของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และการเข้าร่วมการประชุมของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน

เพื่อเป็นการรองรับการเพิ่มขึ้นของจำนวนสหกรณ์ที่จะต้องถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่มีศักยภาพ ที่สามารถถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชนได้ ตลอดจนสหกรณ์ในภาคการเกษตรที่ถูกผลักดันให้มีการถ่ายโอนการสอบบัญชีให้ภาคเอกชนในอนาคต ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดปัญหาความไม่เพียงพอของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ รวมถึงมาตรฐาน กฎระเบียบของงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้สอดคล้องกับข้อประกาศของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และส่งเสริมให้ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ตระหนักถึงหลักการของสหกรณ์ ผู้ศึกษาเห็นว่า ขบวนการสหกรณ์ควรมีการจัดตั้ง องค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ซึ่งเป็นองค์กรที่มุ่งเน้นมาตรฐานงานสอบบัญชีสหกรณ์ ความเป็นมาตรฐานเรื่องของราคา ค่าเนิ่งถึงจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีและให้ความสำคัญในหลักการของสหกรณ์ ทั้งนี้องค์กรดังกล่าว จะต้องเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นจากการร่วมมือกันของสหกรณ์ที่จะต้องใช้บริการผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ที่มีความรู้ความเข้าใจและรู้ถึงกฎระเบียบของการสอบบัญชีสหกรณ์ เข้าใจในการจัดทำกระดาษทำการของสหกรณ์ พร้อมทั้งจะเสียสละเวลาเพื่อจะทำงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ทันตามเวลาที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดไว้ มุ่งหวังให้สหกรณ์ที่ใช้บริการพึงพอใจและการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์รวมถึงการเข้าร่วมประชุมใหญ่เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ ทั้งนี้องค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ จะต้องอำนวยความสะดวกในเรื่องค่าใช้จ่ายให้กับผู้สอบบัญชี ซึ่งจะถือว่าเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้สอบบัญชีทำงานกับองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็น เงินเดือน สวัสดิการต่างๆ การคุ้มครองเรื่องสิทธิของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ตลอดจนเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีให้กับผู้สอบบัญชีสหกรณ์ด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันของงานสอบบัญชีสหกรณ์
2. ศึกษาโอกาสความเป็นไปได้ในการจัดตั้งและรูปแบบองค์กรที่เหมาะสมในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์
3. ศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงข้อมูลสภาพปัจจุบันของงานสอบบัญชีสหกรณ์
2. ทราบถึงโอกาสความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรและรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์
3. ทราบถึงความเป็นไปได้ทางการเงินในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์
4. ใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาจัดตั้ง องค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

ขอบเขตการศึกษา

ใช้ข้อมูลทุกข้อมูมิในช่วงเวลาปีงบประมาณ 2553 ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสหกรณ์ผู้สอบบัญชี จะศึกษาโดยใช้แนวความคิด แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสอบบัญชี เพื่อตอบวัตถุประสงค์ใน ข้อที่ 1 ใช้การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ศึกษาหารูปแบบองค์กรที่เหมาะสม เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในข้อที่ 2 ใช้แนวคิดทางการเงินเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ซึ่งมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสอบบัญชี

การสอบบัญชี เป็นกระบวนการของการรวบรวมและการประเมินหลักฐานเกี่ยวกับ สารสนเทศ เพื่อระบุและรายงานเกี่ยวกับระดับความสอดคล้องต้องกันของสารสนเทศนั้นกับ หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการสื่อสารผลลัพธ์ให้ผู้ใช่ การสอบบัญชีควรปฏิบัติโดยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นอิสระ จากคำนิยามข้างต้น การสอบบัญชีเกี่ยวข้องกับเรื่อง ต่อไปนี้ (นิพนธ์ เห็น โชคชัยชนะ และศิลาประพร ศรีจันทพร, 2549)

1.1 การรวบรวมและการประเมินหลักฐาน หลักฐานการสอบบัญชีเป็นข้อมูลหรือ ข้อเท็จจริงใดๆ ที่ผู้สอบบัญชีได้รับ และใช้เป็นเกณฑ์ในการสรุปว่าข้อมูลที่ตรวจสอบนั้นแสดงไว้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้สอบบัญชีมีหน้าที่รวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีให้เพียงพอ และ เหมาะสม โดยใช้วิธีการตรวจสอบและประเมินหลักฐานการสอบนั้น ไปสู่การสรุปผล

1.2 สารสนเทศและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สารสนเทศที่จะตรวจสอบนั้นควรอยู่ใน รูปแบบที่สามารถพิสูจน์ได้และมีหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ผู้สอบบัญชีสามารถนำมาใช้ประเมิน สารสนเทศดังกล่าวได้หลักเกณฑ์ที่ผู้สอบบัญชีใช้ในการประเมิน ขึ้นอยู่กับลักษณะของสารสนเทศ

1.3 ที่ตรวจสอบ เช่น การตรวจสอบงบการเงินที่จะให้หลักเกณฑ์ที่เรียกว่า “หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป”

1.4 บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเป็นอิสระ ผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (หรือผู้สอบบัญชี) ควรมีความรู้ ความสามารถและความชำนาญในวิชาชีพเป็นพิเศษและมีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและการสอบบัญชี ซึ่งได้รับจากการศึกษาในสถาบันศึกษา และมีประสบการณ์ปฏิบัติงานตลอดจนการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ ผู้สอบบัญชีควรมีทัศนคติและความคิดที่เป็นอิสระ

1.5 การรายงาน ถือเป็นผลงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งใช้สื่อสารผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานให้กับผู้ใช้ รายงานของผู้สอบบัญชีแต่ละประเภทที่ลักษณะแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่ปฏิบัติและข้อสรุปจากการปฏิบัติงาน เช่น รายงานการตรวจสอบงบการเงิน รายงานการสอบทางงบการเงิน เป็นต้น รายงานของผู้สอบบัญชีควรแจ้งให้ผู้ใช้ข้อมูลทราบถึงระดับของความสอดคล้องต้องกันของสารสนเทศที่ตรวจสอบกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น การตรวจสอบงบการเงินเป็นการตรวจสอบเพื่อแสดงความเห็นว่างบการเงินที่ตรวจสอบแสดงฐานะการเงินผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของกิจการ โดยถูกต้องที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่ เป็นต้น วัตถุประสงค์และหลักการพื้นฐานของการสอบบัญชีได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีไว้ดังนี้ “ การตรวจสอบงบการเงินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินว่างบการเงินนั้นได้จัดทำในส่วนสาระสำคัญเป็นไปตามแม่บทการบัญชีในการรายงานทางการเงินหรือไม่ “ ดังนั้นวัตถุประสงค์ ของการตรวจสอบงบการเงิน คือการแสดงความเห็นว่างบการเงินนั้น ได้แสดงฐานะการเงินผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของกิจการ โดยถูกต้องตามความในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่ (นิพนธ์ เห็น โชคชัยชนะ และศิลาปะพร ศรีจันเพชร, 2549)

1.6 ลักษณะการทำงานของผู้สอบบัญชี ช่วงเวลาการทำงานของผู้สอบบัญชีจะแตกต่างจากงานของนักบัญชีทั่วไป กล่าวคือ นักบัญชีจะรับผิดชอบงานบันทึกบัญชีของกิจการหนึ่งเป็นประจำ (Routine Work) และมีตารางการทำงานและลักษณะงานที่แน่นอนหรือสามารถคาดเดาล่วงหน้าได้ แต่งานของผู้สอบบัญชีนั้น จะเข้าตรวจสอบกิจการลูกค้า ซึ่งมีความหลากหลาย เช่น

ลักษณะของธุรกิจ ความเสี่ยง ระบบควบคุมภายใน ระบบบัญชี และระบบบริหารงาน เป็นต้น ทำให้ผู้สอบบัญชีต้องเป็นผู้ที่ทำงานแข่งกับเวลาและกระตือรือร้นอยู่เสมอ ซึ่งสามารถสรุปงานทั้งปีของผู้สอบบัญชีได้ดังนี้ (สมพงษ์ พรอุปถัมภ์, 2548)

1.6.1 ช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนพฤษภาคม จะเป็นช่วงตรวจสอบบัญชีของกิจการลูกค้าประจำปี (Year-end Audit) ที่มีงานตรวจสอบมากที่สุด (Peak Season) เพราะกิจการในประเทศไทยส่วนใหญ่จะปิดบัญชีเดือนธันวาคม ซึ่งจะต้องนำส่งงบการเงินที่ตรวจสอบแล้วในหน่วยราชการ เช่น กระทรวงพาณิชย์และกรมสรรพากรประมาณภายในเดือนพฤษภาคมของทุกปี ทำให้ช่วงนี้เป็นช่วงที่มีงานหนักเพราะผู้ตรวจสอบบัญชีต้องตรวจสอบบัญชีติดต่อกันหลายกิจกรรมและมักมีประเด็นสืบเนื่องที่สามารถสรุปได้ (Outstanding Audit Point) ในช่วงเวลาที่ตรวจสอบ (Field Work) ที่กิจการลูกค้าเนื่องจากอาจจะต้องมีการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมโดยลูกค้าสอบบัญชีหรืออยู่ในระหว่างการรอข้อมูลจากบุคคลภายนอก

1.6.2 ช่วงเดือนมิถุนายน ถึงเดือนสิงหาคม โดยประมาณ จะเป็นช่วงที่งานลดลงบ้างแต่ผู้สอบบัญชีจะต้องมีการปิดแฟ้มงานตรวจสอบที่สมบูรณ์ (Completion of Audit file) และวางแผนเพื่อตรวจสอบในปีต่อไป โดยต้องจัดทำงบประมาณเวลาและค่าใช้จ่ายของลูกค้าสอบบัญชีแต่ละรายที่ตรวจสอบนอกจากนั้นต้องมีการฝึกอบรม (Training) ทางวิชาชีพ เช่น เทคนิคการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี การสัมมนานอกสถานที่ เป็นต้น ผู้สอบบัญชีอาจมีการเข้าทดสอบประสิทธิภาพการควบคุมภายใน (Tests Of Control) หรือเข้าตรวจสอบก่อนปลายปี (Pre-Final-Audit) เพื่อลดภาระงานช่วงปลายปี

1.6.3 ช่วงเดือนกันยายน ถึงเดือนธันวาคม จะเป็นช่วงที่มีการทดสอบการควบคุมภายในและการเข้าตรวจสอบก่อนปลายปีมากที่สุด โดยในช่วงของเดือนธันวาคมจะเป็นเดือนที่มีการเตรียมในเรื่องต่างๆ เช่น การเข้าสังเกตการณ์ตรวจสินค้าคงเหลือ การขอคำยืนยันจากบุคคลภายนอก เป็นต้น

1.7 ประเภทของผู้ตรวจสอบ ในแวดวงธุรกิจมีมากมายหลายประเภทแต่ที่รู้จักกันมากที่สุด ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ผู้ตรวจสอบภายใน เจ้าหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีอากร (สมพงษ์ พรอุปถัมภ์, 2548)

1.7.1 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต บุคคลทั่วไปอาจเรียกผู้สอบบัญชีรับอนุญาตโดยใช้คำสั้นๆ ว่า “ผู้สอบบัญชี” เพราะเป็นนักบัญชีที่ทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชีและแสดงความเห็นไว้ในรายงานการสอบบัญชีและเนื่องจากผลงานของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบต่อสาธารณชน กฎหมาย (พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547) จึงต้องเข้ามากำกับดูแล โดยกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชีก่อนจึงจะสามารถปฏิบัติงานได้ จึงเรียกว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต นอกจากนี้ คุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต คือต้องมีความเป็นอิสระจากกิจการที่ตรวจสอบ หรือเป็นบุคคลภายนอกของกิจการที่ตรวจสอบ ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือในความเห็นของผู้สอบบัญชี จึงอาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ผู้สอบบัญชีอิสระ (Independent Auditor) หรือผู้ตรวจสอบภายนอก (External Auditor) การปฏิบัติงานส่วนใหญ่ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จะเป็นการตรวจสอบงบการเงิน แต่ผู้สอบบัญชียังสามารถให้บริการประเภทอื่นๆ ได้อีก เช่น การสอบทานงบการเงิน การรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบตรวจวิธีการที่ตกลงร่วมกัน การตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ เป็นต้น

1.7.2 ผู้ตรวจสอบภายใน โดยส่วนมาก ผู้ตรวจสอบภายในจะเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของกิจการ ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบหน่วยงานต่างๆ ภายในกิจการ และเสนอรายงานต่อผู้บริหารระดับสูง หรือคณะกรรมการตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบภายในควรมีความเป็นอิสระจากหน่วยงานที่ตนไปตรวจสอบ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถเสนอรายงานได้อย่างอิสระ ในทางปฏิบัติกิจการอาจจ้างบุคคลภายนอกมาปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบภายในก็ได้รายงานผลการตรวจสอบจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ซึ่งจะนำไปตัดสินใจปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบภายในของแต่ละองค์กร ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บริหารส่วนใหญ่จะเน้นประเภทการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือการตรวจสอบการดำเนินงานผู้ตรวจสอบภายในที่ผ่านการทดสอบความรู้ของสมาคมผู้ตรวจสอบภายในของประเทศสหรัฐอเมริกาและได้รับประกาศนียบัตร เรียกว่า ผู้ตรวจสอบภายในที่ได้รับการรับรอง

1.7.3 ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ผู้สอบบัญชีภาษีอากรเป็นนักบัญชีที่ผ่านการทดสอบความรู้และได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพากร ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบงบการเงินของห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลขนาดเล็ก (ซึ่งมีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท) เนื่องจากพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตไม่ต้องตรวจสอบการณดังกล่าว พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 ยังกำหนดให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีตามมาตรา 3 แห่งประมวลรัษฎากร การปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินของผู้สอบบัญชีภาษีอากร จัดเป็นการตรวจสอบงบการเงินผสมกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งเป็นไปตามแนวทาง และวิธีการที่กรมสรรพากรกำหนด

1.7.4 เจ้าหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นส่วนราชการอิสระที่ทำหน้าที่ตรวจสอบหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนหรือกิจการที่ได้รับเงินหรือทรัพย์สินจากหน่วยงานของรัฐรวมทั้งหน่วยงานอื่นใดที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐที่มีกฎหมายกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบและเสนอรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาและคณะรัฐมนตรี การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542

1.7.5 เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีอากร เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีอากรเป็นเจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากร หรือเป็นตัวแทนที่ได้รับแต่งตั้งจากกรมสรรพากร ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลในแบบแสดงรายการภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษีว่าเป็นไปตามประมวลรัษฎากรหรือไม่ การตรวจสอบประเภทนี้จัดเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

1.8 มาตรฐานการสอบบัญชี เป็นแนวทางปฏิบัติงานซึ่งใช้เป็นเครื่องวัดคุณภาพผลงานของผู้สอบบัญชี และเพื่อให้บุคคลโดยทั่วไปได้ทราบถึงขอบเขตความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีด้วย ในระยะเริ่มแรกของวิชาชีพสอบบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชีมีกำหนดขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมาย คำตัดสินของศาล ความต้องการของวงการธุรกิจ รวมทั้งการปรับปรุงตนเองของวิชาชีพด้วย ในปี ค.ศ.1954 (พ.ศ. 2497) ได้มีการกำหนดมาตรฐานการสอบบัญชีให้เป็นแบบฉบับที่

แน่นอน โดยสมาคมผู้สอบบัญชีของสหรัฐอเมริกา (American Institute of Certified Public Accountants) สำหรับในประเทศไทยก็ได้มีการกำหนดมาตรฐานการสอบบัญชีขึ้นเช่นเดียวกัน โดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย งานของผู้สอบบัญชีในปัจจุบันเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการบริหารงานทางการเงินของธุรกิจต่าง ๆ กล่าวคือ งบการเงินซึ่งฝ่ายจัดการจัดทำขึ้นแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีนั้น จะเป็นประโยชน์ที่แท้จริงต่อผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องก็ต่อเมื่อ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ตรวจสอบความถูกต้อง และแสดงความเห็นอย่างอิสระ ว่างบการเงินที่ตรวจสอบได้แสดงถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ โดยถูกต้องตามที่ควร และได้ทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งได้ถือปฏิบัติ เช่นเดียวกับปีก่อนหรือไม่เพียงใด เพื่อให้ผลงานของผู้สอบบัญชีเป็นที่เชื่อถือแก่ผู้สอบงบการเงิน วิชาชีพ ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องมีแนวทางปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน รวมทั้งความจำเป็นที่วิชาชีพสอบบัญชีต้องปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมทางธุรกิจ อนึ่ง เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2541 คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีได้มีประกาศกองบัญชีธุรกิจ ฉบับที่ 40 (พ.ศ.2541) เรื่อง แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินว่างบการเงินได้จัดทำขึ้นในส่วนสาระสำคัญเป็นไปตามแม่บทการบัญชีในการรายงานทางการเงินหรือไม่และให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ใช้มาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปเป็นแนวทางปฏิบัติหน้าที่ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ดังนี้

1.8.1 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องปฏิบัติงานตามมรรยาท ของผู้สอบบัญชีรับ

อนุญาตที่กำหนดในกฎกระทรวง และตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่กำหนด โดยสมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

1.8.2 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องวางแผนและปฏิบัติงานโดยใช้วิจารณญาณในการ

สังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพต่อข้อมูลของกิจการ โดยคำนึงถึงสถานการณ์แวดล้อมที่อาจมีอยู่ซึ่งเป็นเหตุให้ข้อมูลในงบการเงินขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

1.8.3 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องกำหนดขอบเขต วิธีการตรวจสอบบัญชีโดยอาศัยมาตรฐานการสอบบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเป็นหลักและคำนึงถึงข้อกำหนดขององค์กร หรือหน่วยงาน หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ข้อกำหนดของกฎหมาย หรือบางกรณีตามหนังสือตอบรับงานสอบบัญชีและตามรูปแบบรายงานที่กำหนดไว้ในหนังสือตอบรับงาน

1.9 มรรยาทของผู้สอบบัญชี ในวิชาชีพสอบบัญชีนั้น มรรยาทของผู้สอบบัญชีมีความจำเป็นมาก เพราะผู้สอบบัญชีปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรับรองฐานะการเงิน มรรยาทจะควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับลูกค้ากับสาธารณชน และกับผู้สอบบัญชีด้วยกันเองความมุ่งหมายในการกำหนดมรรยาทของผู้สอบบัญชีขึ้นก็เพื่อให้ผู้สอบบัญชีมีความเป็นอิสระ มีระเบียบวินัยและมีศีลธรรม ในประเทศไทยได้มีการกำหนดมรรยาทของผู้สอบบัญชีในประเทศไทยไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ให้ไว้ ณ วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2534 ซึ่งกำหนดมรรยาทของผู้สอบบัญชีไว้ดังนี้

1.9.1 ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ไม่รับสอบบัญชีในกิจการที่ตนขาดความเป็นอิสระ ไม่รับสอบบัญชีในกิจการที่ตนขาดความเป็นกลาง โดยมีผลประโยชน์หรือตำแหน่งเกี่ยวข้องกับกิจการนั้น หรือ โดยมีเหตุอื่นที่อาจจะก่อให้เกิดความลำเอียง ยกเว้น ค่าธรรมเนียมที่ได้รับจากการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี หรือหน้าที่ในการประกอบวิชาชีพอิสระอื่นที่เกี่ยวกับกิจการ ปฏิบัติงานสอบบัญชีด้วยความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตไม่ปกปิดข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินที่ตนลงลายมือชื่อรับรองในรายงาน โดยการแสดงความเห็น ซึ่งอาจทำให้เกิดการหลงผิดและอาจเสียหายแก่กิจการที่สอบบัญชีนั้น หรือแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

1.9.2 ความรู้ ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ไม่สอบบัญชีในกิจการที่เกินความรู้ความสามารถของตนที่จะปฏิบัติงานได้ ปฏิบัติงานสอบบัญชีด้วยความระมัดระวังและรอบคอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ไม่ลงลายมือชื่อรับรองในรายงาน โดยการแสดงความเห็นเกี่ยวกับการคาดคะเนรายการใด ๆ ของกิจการที่ตนรับสอบบัญชี เว้นแต่เป็นการ

สอบบัญชีหรือสอบทานตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ไม่ลงลายมือชื่อรับรองใน รายงานโดยการแสดงความเห็นในการสอบบัญชีของกิจการใดที่ตนมิได้ปฏิบัติงานสอบบัญชี หรือ ควบคุมการสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ไม่ยินยอมให้ผู้อื่นอ้างว่าตนเป็น ผู้ทำ การสอบบัญชีในกิจการใด โดยตนมิได้ปฏิบัติงานสอบบัญชีหรือควบคุมการสอบบัญชีใน กิจการนั้น ให้บันทึกความเห็นไว้ในรายงานการสอบบัญชี เมื่อปรากฏว่ากิจการที่ตนรับสอบบัญชี นั้นมีการปฏิบัติที่ขัดหรือแย้งกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และมีผลกระทบที่สำคัญต่องบ การเงิน การลงลายมือชื่อรับรอง โดยการแสดงความเห็นในรายงานการสอบบัญชีโดยมีเงื่อนไข หรือ โดยไม่แสดงความเห็น หรือ โดยแสดงความเห็นว่างบการเงิน ไม่ถูกต้อง ต้องแสดงผลไว้ใน รายงานนั้นด้วย

1.9.3 มรรยาทต่อลูกค้า ไม่เปิดเผยความลับของกิจการที่ตนได้รับมาในหน้าที่จาก การสอบบัญชี เว้นแต่กรณีที่ต้องให้ถ้อยคำ ในฐานะพยานตามกฎหมาย ไม่ละทิ้งการปฏิบัติงาน สอบบัญชีที่รับไว้แล้ว โดยไม่มีเหตุอันสมควร

1.9.4 มรรยาทต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ ไม่แย่งงานสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อื่น ไม่ทำการสอบบัญชีเกินกว่าที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เว้น แต่จะ ได้รับ อนุญาตจากผู้มอบหมายนั้น

1.9.5 มรรยาททั่วไป ไม่กระทำ การใด ๆ อันอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ แห่งวิชาชีพ ไม่โฆษณาหรือยินยอมให้ผู้อื่น โฆษณาด้วยประการใด ๆ ซึ่งการประกอบวิชาชีพสอบ บัญชี เว้นแต่การแสดงชื่อ คุณวุฒิ ที่อยู่ หรือชื่อและที่ตั้งสำนักงานของตน ไม่ให้หรือรับว่าจะให้ ทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้บุคคลอื่นแนะนำ หรือจัดหางานการสอบบัญชีมา ให้ตนทำ ไม่เรียกหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์จากบุคคลใดในเมื่อบุคคลนั้นได้รับงานเพราะการ แนะนำ หรือการจัดงานของตนในฐานะที่เป็นผู้สอบบัญชีอนุญาตของกิจการนั้นไม่ได้กำหนด ค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทน โดยถือเอาอัตราสูงต่ำของยอดเงินหรือมูลค่าทรัพย์สินใดที่ตนสอบ บัญชีหรือมีส่วนร่วมในการสอบบัญชีเป็นเกณฑ์ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่กระทำ การฝ่าฝืนมรรยาท ตามที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวงข้างต้นนี้จะได้รับการพิจารณาโทษให้พักหรือเพิกถอนใบอนุญาต

โดยกองธุรกิจบัญชี ในระยะหลังนี้มีผู้สอบบัญชี รับอนุญาตหลายราย ได้รับ โทษเนื่องจากฝ่าฝืน มรรยาท ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นกรณีที่มีได้ตรวจสอบหลักฐานที่จำเป็นก่อนที่จะลงลายมือชื่อรับรอง การสอบบัญชี (พยอม สิงห์เสนห์, 2537)

1.10 การสอบบัญชีสหกรณ์ คือ การตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสารประกอบการลงบัญชี และหลักฐานอื่น ๆ ตลอดจนการใช้วิธีการตรวจสอบอื่นที่จำเป็น ตามแนวทางปฏิบัติงานที่วิชาชีพ ได้กำหนดเป็นมาตรฐาน รวมถึงกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำ ของนายทะเบียน สหกรณ์ และของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อผู้สอบบัญชีจะสามารถวินิจฉัยและแสดงความเห็น โดยอิสระและเที่ยงธรรมต่องบการเงินที่สหกรณ์จัดทำขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์โดยถูกต้องตามที่ควร และเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่ เพียงใด รวมถึงการเสนอข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานสหกรณ์ ให้มีประสิทธิภาพ (พยอม สิงห์เสนห์, 2537)

1.11 ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ในการปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีเพียงแต่แสดงความเห็นต่องบการเงินเท่านั้น มิใช่เป็นการรับประกันความถูกต้องของ บรรดางบการเงินต่าง ๆ ที่ถือว่าสหกรณ์เป็นผู้จัดทำขึ้น ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญว่างบการเงินนั้นเชื่อถือได้เพียงใด ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ไม่ต้องรับผิดชอบในการสืบหา ทุจริตทั้งหมดที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานนั้น ผู้สอบบัญชีสามารถใช้การทดสอบได้ ซึ่งโดยปกติแล้ว ย่อมสามารถค้นพบการทุจริตได้ สิ่งที่ผู้สอบบัญชีต้องรับผิดชอบก็คือ ในการปฏิบัติการตรวจสอบ บัญชีนั้นต้องเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งเป็นที่รับรองโดยทั่วไปและตามระเบียบที่นาย ทะเบียนสหกรณ์กำหนด ผู้สอบบัญชีควรตรวจพบข้อบกพร่องอันพึงปรากฏจากการตรวจสอบ ตามมาตรฐาน นอกเหนือจากนั้นแล้ว ผู้สอบบัญชีย่อมไม่ต้องรับผิดชอบในการค้นพบการทุจริต โดยพนักงานหรือกรรมการของสหกรณ์ เว้นแต่ผู้สอบบัญชีจะปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริตหรือ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (พยอม สิงห์เสนห์, 2537)

1.12 คุณสมบัติและขอบเขตการปฏิบัติงาน ผู้สอบบัญชีที่สหกรณ์สามารถติดต่อให้รับงานสอบบัญชีนั้น จะต้องเป็นผู้สอบบัญชี รับอนุญาตซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 และใบอนุญาตนั้นยังไม่ขาดอายุ ไม่ถูกพักหรือเพิกถอน ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สอบบัญชี หรือการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ดังกล่าว สหกรณ์สามารถสอบถามข้อมูลดังกล่าวได้จากฝ่ายสำนักงานกองบัญชีธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า และต้องเป็นผู้สอบบัญชีที่ขึ้นทะเบียนกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เมื่อสหกรณ์ได้ทราบข้อมูลของผู้สอบบัญชีและได้ติดต่อทบทวนผู้สอบบัญชีให้เป็นผู้สอบบัญชีแล้ว สหกรณ์ควรทำความตกลงกับผู้สอบบัญชี โดยจะต้องแจ้งให้ทราบถึงความต้องการของธุรกิจว่าจะให้ผู้สอบบัญชีบริการและรับผิดชอบในด้านใดบ้าง เรื่องที่ควรมีการตกลงกัน เช่น ความมุ่งหมายของการตรวจสอบ แม้ว่าการตรวจสอบโดยทั่วไปมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นรับรองความถูกต้องของงบการเงินก็ตาม บางครั้งสหกรณ์อาจมีความมุ่งหมายอย่างอื่นที่จะให้ผู้สอบบัญชีรับผิดชอบในเรื่องอื่นด้วย เช่น ต้องการให้ตรวจสอบเพื่อประโยชน์ในการค้นหาการทุจริตหรือเพื่อประโยชน์ในการซื้อขายกิจการ ในการกู้ยืมเงิน เป็นต้น ดังนั้นในการติดต่อกับผู้สอบบัญชี จึงควรจะต้องแจ้งวัตถุประสงค์ให้ทราบโดยแน่ชัดในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1.12.1 ระยะเวลาที่ทำการตรวจสอบ สหกรณ์ควรให้มีการตกลงกันถึงระยะเวลาที่จะให้มีการตรวจสอบด้วย รวมทั้งกำหนดเวลาที่ธุรกิจประสงค์จะได้รับรายงานการสอบบัญชี

1.12.2 การปรับปรุงระบบบัญชี โดยปกติแล้ว ผู้สอบบัญชีจะเสนอข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อบกพร่องของการควบคุมภายในเท่านั้น ส่วนการปรับปรุงระบบบัญชีเป็นงานที่จะดำเนินการแยกต่างหาก หากสหกรณ์ต้องการให้ผู้สอบบัญชีช่วยปรับปรุงระบบบัญชีให้ดีขึ้น ก็จะต้องทำความตกลงกับผู้สอบบัญชีในเรื่องนี้ด้วย

1.12.3 การปรับปรุงและปิดบัญชีประจำปี ถ้าสหกรณ์ต้องการให้ผู้สอบบัญชีจัดทำรายการปรับปรุงปิดบัญชีและจัดทำ งบการเงิน ให้ด้วย ก็ควรจะมีการตกลงกันเรื่องนี้ด้วย

1.12.4 ค่าธรรมเนียมสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีจะแจ้งให้สหกรณ์ทราบถึง

ค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีก่อนที่จะเริ่มงานตรวจสอบพร้อมทั้งขอบเขตและวิธีการตรวจสอบ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการโต้แย้งได้ภายหลัง สหกรณ์ควรจะได้มีการตกลงในเรื่องค่าธรรมเนียมสอบบัญชีกับผู้สอบบัญชีให้เรียบร้อยว่าจะคิดค่าธรรมเนียมเป็นจำนวนเงินเท่าใด โดยปกติจะประกอบด้วยค่าสอบบัญชีและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการสอบบัญชีที่จะเรียกเก็บ ทั้งนี้ค่าธรรมเนียมบริการอาจเรียกเก็บตามจำนวนเงินที่ตกลงกันไว้แน่นอน หรือตามลำดับขั้นตอนของงานที่ทำ เมื่อสหกรณ์ได้ตกลงกับผู้สอบบัญชีในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับงานสอบบัญชีแล้ว ผู้สอบบัญชีจะจัดทำหนังสือตอบรับงานสอบบัญชีเสนอต่อสหกรณ์ โดยผ่านประธานคณะกรรมการ ผู้จัดการหรือผู้มีอำนาจลงนามแทนสหกรณ์เพื่อให้สหกรณ์ลงชื่อรับรองในคู่มือและส่งคืนไปยังผู้สอบบัญชี หนังสือตอบรับงานสอบบัญชีจะเป็นการยืนยันข้อตกลงต่าง ๆ ระหว่างผู้สอบบัญชีกับสหกรณ์เพื่อประโยชน์ในการช่วยให้ธุรกิจเข้าใจถึงลักษณะของงานสอบบัญชีได้ดีขึ้น

แนวคิดด้านการวิเคราะห์ SWOT Analysis

เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กรหรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่ง ที่ช่วยให้องค์กรสามารถมองเห็นภาพสถานการณ์ต่างๆ ปัญหาสำคัญในการดำเนินงานได้ชัดเจน มากยิ่งขึ้น และนำไปสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต (สมยศ นาวิการ, 2543)

2.1 หลักการสำคัญของ SWOT คือ การวิเคราะห์โดยสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการ วิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง วิเคราะห์ โอกาส อุปสรรค เพื่อให้รู้สภาพแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการ เปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจ

2.2 ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้ง ภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อผลการ ดำเนินงานขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์ เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรจะเป็นคุณลักษณะภายใน ที่อาจจะทำลาย

ผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรในทางกลับกันอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

2.3 ขั้นตอนวิธีการดำเนินการทำ SWOT Analysis วิธีการนี้จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้าง ด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร ทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาจากจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถ กำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้มีน้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.3.1 การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะเกี่ยวกับการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรและความสามารถภายในองค์กร ทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ขององค์กรแหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือระบบข้อมูลเพื่อ การบริหารที่ครอบคลุมทุกด้านดังนี้

ด้านโครงสร้างขององค์กร จะแสดงให้เห็นถึงการติดต่อสื่อสาร อำนาจหน้าที่ กระแสของงาน ซึ่งถือเป็นแบบแผนความสัมพันธ์ขององค์กร คือการจัดระเบียบบทบาทและความสัมพันธ์ของพนักงานอย่างเป็นทางการ ซึ่งการจัดโครงสร้างมีอยู่มากมาย เช่น โครงสร้างแบบเรียบง่าย โครงสร้างแบบหน้าที่ โครงสร้างแบบหน่วยธุรกิจ โครงสร้างแบบเมทริกซ์และโครงสร้างแบบบริษัทในเครือ

ด้านวัฒนธรรมขององค์กร คือ ความเชื่อ ความคาดหวัง และค่านิยมร่วมกันของบรรดาพนักงานภายในองค์กรและจะถูกถ่ายทอดจากพนักงานยุคหนึ่งไปยังพนักงานอีกยุคหนึ่ง วัฒนธรรมขององค์กรเหล่านี้ได้สร้างบรรทัดฐาน(กฎ) ที่ระบบพฤติกรรมที่ยอมรับได้ของพนักงาน ตั้งแต่ผู้บริหารสูงสุดลงมาถึงพนักงานต่ำสุด

ทรัพยากร คือการเลือกบทบาทหรือช่องทางที่เหมาะสมกับการแข่งขันและทรัพยากรขององค์กร ถือเป็นแนวทางการพัฒนาองค์กรที่ดีที่สุด ซึ่งโดยทั่วไปทรัพยากรจะถูกพิจารณาในแง่ของทรัพยากรทางการเงิน ทรัพยากรกายภาพ มนุษย์ ข้อมูล และเทคโนโลยีขององค์กร เนื่องจากทรัพยากรขององค์กรต่างมีความหมายในเชิงหน้าที่ขององค์กร ดังนั้นจึงสามารถพิจารณาทรัพยากรของบริษัทภายใต้หน้าที่ที่ยอมรับกัน โดยทั่วไป คือ การตลาด การเงิน การผลิต การวิจัยและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และระบบข้อมูล ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องพิจารณาถึงจุดอ่อนและจุดแข็งในการใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

2.3.2 การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรนั้น สามารถค้นหาโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ทางการค้าดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรที่ประกอบไปด้วย

สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปจะประกอบด้วยปัจจัยที่มีขอบเขตกว้างและมีผลกระทบต่อการบริหารงานขององค์กรในทันทีน้อย โดยปกติปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคมการเมือง สังคม เทคโนโลยี และธรรมชาติ

สภาพแวดล้อมอุตสาหกรรม จะวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงานในปัจจัยที่เฉพาะเจาะจงและผลกระทบต่อการบริหารงานขององค์กรในทันที เช่น ลูกค้านักแข่งขัน แรงงาน และผู้จัดจำหน่าย เป็นต้น เพื่อที่จะได้รู้ถึงโอกาสและอุปสรรคที่องค์กรจะต้องเผชิญภายในสภาพแวดล้อมการดำเนินงานขององค์กร (สมยศ นาวิการ, 2543)

แนวคิดด้านการเงิน

เป็นการวิเคราะห์ถึงการลงทุนและผลตอบแทนของโครงการในแง่ของเอกชน หรือผลกำไรทางการเงินเป็นสำคัญ โดยจะวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของผู้ร่วมโครงการ เช่น เกษตรกร ธุรกิจเอกชน รัฐวิสาหกิจและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าโครงการมีผลตอบแทนให้แก่ผู้ร่วมโครงการมากพอที่จะจูงใจให้เข้าร่วมโครงการด้วย (ประสิทธิ์ ดงยิ่งสิริ, 2540)

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผู้วิจัยใช้แนวคิดการวิเคราะห์ด้านการเงิน โดยใช้เกณฑ์ชี้วัดความคุ้มค่าของการลงทุน 3 ประการซึ่งเป็นวิธีประเมินค่าโครงการลงทุนแบบคิดค่าปัจจุบันของเงิน ดังนี้

3.1 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) คือ ผลต่างระหว่างมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับสุทธิในแต่ละปีของโครงการ มูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายทั้งหมดตลอดอายุโครงการ ซึ่งมีหลักเกณฑ์การเลือก NPV ที่มีค่ามากกว่าศูนย์ ($NPV > 0$) หมายความว่า มูลค่าปัจจุบันของรายได้มากกว่ามูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ที่จะยอมรับหรือปฏิเสธการจัดตั้งโครงการ สูตรในการคำนวณหามูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ (NPV) มีดังนี้

$$NPV = \sum_{i=1}^n \frac{B_i - C_i}{(i + r)^i}$$

โดย	NPV	คือ มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ
	B_i	คือ มูลค่าผลประโยชน์ของโครงการในปีที่ i
	C_i	คือ มูลค่าของต้นทุนดำเนินการและค่าบำรุงรักษาที่เกิดขึ้นในปีที่ i
	r	คือ อัตราคิดลดหรืออัตรารอกเบี้ยที่เหมาะสม
	i	คือ ระยะเวลาของโครงการตั้งแต่ปีที่ $1, 2, 3, \dots, n$
	n	คือ อายุโครงการ

3.2 อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return: IRR) คือ ผลตอบแทนมีหน่วยเป็นร้อยละของโครงการ หรือเป็นอัตรารอกเบี้ยในกระบวนการคิดลดสูงสุดที่โครงการจะสามารถจ่ายให้แก่ทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งเมื่อจ่ายแล้วโครงการนั้นยังคงมีผลประโยชน์เท่ากับต้นทุนหรือมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับศูนย์ อัตรารอกเบี้ยมีความสัมพันธ์กับขนาดของมูลค่าปัจจุบันสุทธิ คือ ถ้าอัตรารอกเบี้ยระดับหนึ่งที่ใช้ในกระบวนการคิดลดแล้วทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเป็นบวก อัตรารอกเบี้ยระดับใหม่ที่สูงกว่าจะทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าลดลงและลดลงตราบเท่าที่อัตรารอกเบี้ยยังคงเพิ่มสูงขึ้น และในท้ายที่สุดจะมีอัตรารอกเบี้ยระดับหนึ่งที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเท่ากับศูนย์พอดี ซึ่งก็คือ อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ การคำนวณหาอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ สามารถคำนวณได้ 2 วิธี

วิธีที่หนึ่ง คือ วิธีลองผิดลองถูก (Trial and Error) โดยการทดลองหาค่าของแฟกเตอร์ ส่วนลดมาคูณกับค่าของมูลค่าปัจจุบันสุทธิ จนกระทั่งทำให้ค่า NPV มีค่า = 0

$$0 = \sum_{i=1}^n \frac{B_i - C_i}{(i + r)^i}$$

โดย B_i คือ มูลค่ารายได้ของโครงการในปีที่ i
 C_i คือ ต้นทุนของโครงการในปีที่ i
 r คือ อัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม
 i คือ ระยะเวลาของโครงการตั้งแต่ปีที่ 1,2,3,...,n
 n คือ อายุโครงการ

วิธีที่สอง คือ คำนวณจากสูตร โดยวิธี Interpolation

$$IRR = DR_L + (DR_U - DR_L) \times \frac{(NPV_L)}{NPV_L - NPV_U}$$

โดย DR_L คือ อัตราส่วนลดตัวต่ำ
 DR_U คือ อัตราส่วนลดตัวสูง
 NPV_L คือ ค่าปัจจุบันสุทธิที่คำนวณจาก DR_L
 NPV_U คือ ค่าปัจจุบันสุทธิที่คำนวณจาก DR_U

โครงการที่จะเป็นที่ยอมรับตามหลักเกณฑ์นี้ คือ โครงการที่มีอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (IRR) สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเฉพาะหรือสูงกว่าค่าเสียโอกาสของทุน

3.3 อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุน (Benefit-Cost Ratio: BCR) คือ อัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนที่ได้รับ ต่อมูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายทั้งหมดตลอดอายุโครงการ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการเลือก BCR มีค่ามากกว่า 1 โครงการนี้ให้ผลตอบแทนมากกว่าต้นทุนที่ได้ลงทุนไปจึงควรรนำโครงการนี้ไปปฏิบัติ โดยคำนวณจากสูตร

$$BCR = \frac{PVB}{PVC}$$

วิธีการหาอัตราส่วนของผลตอบแทนและต้นทุนสามารถดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 หาค่าผลตอบแทน (B) และต้นทุน (C)

ขั้นตอนที่ 2 หาค่าของแฟกเตอร์ส่วนลดที่เท่ากับค่าเสียโอกาสของทุนแล้วนำค่าของแฟกเตอร์ส่วนลดดังกล่าวไปคูณกับผลตอบแทนเรียกว่ามูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทน นำแฟกเตอร์ส่วนลดไปคูณกับต้นทุน เรียกว่ามูลค่าปัจจุบันของต้นทุน

ขั้นตอนที่ 3 รวมผลลัพธ์ของผลตอบแทนส่วนลดเป็นรายปีเรียกว่า ผลรวมของค่าปัจจุบันของผลตอบแทน และรวมผลลัพธ์ของต้นทุนส่วนลดเป็นรายปีเรียกว่า ผลรวมของค่าปัจจุบันของต้นทุน

ขั้นตอนที่ 4 หาค่า $\frac{B}{C}$ คือ $\frac{\text{ผลรวมของค่าปัจจุบันของผลตอบแทน}}{\text{ผลรวมของค่าปัจจุบันของต้นทุน}}$

ถ้า

$$\frac{PVB}{PVC} < 1 \text{ แสดงว่า ขาดทุน}$$

$$\frac{PVB}{PVC} = 1 \text{ แสดงว่า เท่าทุน}$$

$$\frac{PVB}{PVC} > 1 \text{ แสดงว่า คู่มีทุนหรือมีกำไร}$$

โครงการที่จะเป็นที่ยอมรับตามหลักเกณฑ์นี้ คือ โครงการที่มีอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุน (BCR) มากกว่าหรือเท่ากับหนึ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการตรวจสอบเอกสารทั้งหมด 11 เรื่อง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านงานสอบบัญชีสหกรณ์ การส่งเสริมธุรกิจในขบวนการสหกรณ์ ความเป็นไปได้ทางการเงินในการจัดตั้งองค์กร โดยมีสาระสำคัญดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชีสหกรณ์

นิภา วิจิตรลักษณ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาหาแนวทางพัฒนาการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ในโครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพด้านสหกรณ์ในการพัฒนาการตรวจสอบบัญชี ศักยภาพด้านผู้สอบบัญชีภาคเอกชนในการพัฒนาการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ และหาแนวทางการพัฒนาการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ในโครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ของสหกรณ์ที่เข้าร่วม โครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนเป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์ ในปีงบประมาณ 2548 ทำการรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่บัญชีสหกรณ์ จำนวน 69 ราย (สหกรณ์ออมทรัพย์ครู สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการพลเรือน สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย และสหกรณ์ออมทรัพย์รัฐวิสาหกิจ) และสอบถามผู้สอบบัญชีภาคเอกชน จำนวน 21 ราย โดยการใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลการศึกษาพบว่า ทั้งสหกรณ์และสำนักงานสอบบัญชีภาคเอกชนมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานบัญชี มีศักยภาพในการปฏิบัติงานบัญชี มีระบบการตรวจสอบบัญชีที่สามารถปฏิบัติงานด้านบัญชีได้ตามระเบียบและเวลาที่นายทะเบียนกำหนดและผู้สอบบัญชีภาคเอกชนสามารถตรวจสอบบัญชีได้แต่ละสหกรณ์ในเวลาอันสั้นและถูกต้องตามมาตรฐานที่กำหนด แต่บุคลากรของสหกรณ์และสำนักงานสอบบัญชีภาคเอกชนยังขาดความรู้ที่ชัดเจน ในระเบียบข้อบังคับสหกรณ์ระบบบัญชีสหกรณ์ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ให้การอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรฝ่ายบัญชีสหกรณ์และผู้สอบบัญชีภาคเอกชน และให้ความสำคัญต่อผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ โดยการกำหนดกฎเกณฑ์หรือคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการสอบบัญชีสหกรณ์ เช่น การสอบประมวลความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ก่อนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์

สุวรรณา มรรคจินดา (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือ โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือ โดยใช้วิธีการสอบถามผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่รับงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือ และสอบถามสำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยผลการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานมาตรฐานการสอบบัญชีเอกชนมีปัญหามากด้านการรับงานและปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ผู้ช่วยสอบบัญชีขาดความรู้ความสามารถและวิธีจัดทำกระดาษทำการตามรูปแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด สหกรณ์ใช้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นปัจจัยสำคัญในการคัดเลือกผู้สอบบัญชี ส่งผลให้คุณภาพงานสอบบัญชีอาจลดต่ำลงตามค่าธรรมเนียม ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่สำนักงานมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชนที่มีต่อผู้สอบบัญชีภาคเอกชน มีความพึงพอใจในเรื่องของ สหกรณ์ได้จัดการประชุมใหญ่ได้เร็วขึ้น ประหยัดงบประมาณและอัตราค่าจ้างคนของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และสมาชิกของสหกรณ์ได้รับความพึงพอใจมากขึ้น ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจอยู่ที่ 4.00 และสมาชิกของสหกรณ์ได้รับความพึงพอใจมากขึ้น ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจเท่ากับ 3.50 แนวทางการแก้ปัญหาคือกำหนดมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน กำหนดค่าธรรมเนียมของการสอบบัญชีมาตรฐานขั้นต่ำของสหกรณ์และขนาดตามเกณฑ์ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดไว้เพื่อแก้ปัญหาการตัดราคารากันเองของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน การส่งเสริมในเรื่องจรรยาบรรณให้แก่ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนให้มากขึ้น และควรมีการดำเนินการลงโทษอย่างจริงจังในกรณีที่ผู้สอบบัญชีประพฤติผิดจรรยาบรรณ

ดวงพร ลิ้มพันธ์ (2545) ได้ศึกษาในเรื่อง ความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมในโครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ โดยการใช้บริการของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน โดยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของสหกรณ์และข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่มีต่อการให้บริการของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของทั้ง 3 ฝ่าย แล้วทำการวิเคราะห์ผล ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้จัดการสหกรณ์ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากต่อการให้บริการของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ประเด็นที่ได้รับความพึงพอใจสูงสุด คือ ผู้สอบบัญชีเอกชนในด้านการปฏิบัติการ สำหรับประเด็นที่ได้รับความพึงพอใจน้อยสุด คือความยืดหยุ่นในการสอบบัญชีและการอนุโลม ส่วนผู้ช่วยผู้สอบบัญชี ผู้จัดการสหกรณ์ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากต่อการให้บริการ และประเด็นที่ให้ความพึงพอใจน้อยที่สุด คือความรู้ทางด้านสหกรณ์ 2) ข้าราชการกรมตรวจฯ ใน

ภาพรวมมีความพึงพอใจสูงสุด คือ การจัดทำแนวการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ต้องส่งให้กรมตรวจฯ เหมาะสมถูกต้องตรงเวลา และผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชี ระเบียบ กฎหมายต่างๆ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันและประเด็นที่ให้ความพึงพอใจน้อยที่สุด ความเข้าใจกฎระเบียบ ข้อประกาศต่างๆของกรมตรวจฯ และผู้สอบบัญชีได้เข้าร่วมในการประชุม สัมมนาเสมอซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3) ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54.02) มีปัญหาในการปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์ โดยเป็นปัญหาด้านสหกรณ์ได้แก่ สหกรณ์ขาดความรู้เรื่อง การบันทึกบัญชี เจ้าหน้าที่สหกรณ์ไม่มีความรู้และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจะมีปัญหาเรื่อง การวิเคราะห์รายงานการสอบบัญชี ซึ่งผู้สอบบัญชีเห็นว่าเป็นการจับผิดเสียมากกว่าที่จะเป็นการเสนอแนะ

ฝ่ายวิจัย คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2544) ทำการวิจัย เรื่อง ศึกษาหาแนวทางในการร่วมมือระหว่างภาคเอกชนกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและข้อจำกัดของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนในการตัดสินใจรับงานสอบบัญชีสหกรณ์ ศึกษาปัญหาและข้อจำกัดของสหกรณ์ในการตัดสินใจจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ศึกษาศักยภาพของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนในการให้คำแนะนำวิธีการปฏิบัติทางการเงิน และการบัญชีแก่สหกรณ์และหาแนวทางในการปรับปรุงวิธีดำเนินการและระเบียบปฏิบัติในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และกับสหกรณ์ โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรมตรวจฯ และผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ผ่านการอบรมและขึ้นทะเบียนไว้ โดยศึกษาสหกรณ์นอกภาคเกษตรเป็น 3 กลุ่ม คือ สหกรณ์นอกภาคเกษตรที่มีทุนดำเนินงานตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป ที่จ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน สหกรณ์นอกภาคเกษตรที่มีทุนดำเนินงานไม่ถึง 100 ล้านบาท ที่จ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนและสหกรณ์นอกภาคเกษตรที่มีทุนดำเนินงานตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไปที่ไม่ยอมจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและข้อจำกัดในการรับงานของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนมีสาเหตุมาจากระเบียบของนายทะเบียนสหกรณ์และของกรมตรวจฯ ซึ่งมีมากกว่ามาตรฐานการสอบบัญชีที่รองรับทั่วไป ทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาในการให้บริการและต้องใช้เวลาในการตรวจสอบและทำให้ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่มีกิจการอื่นอยู่มากแล้ว ไม่สามารถรับงานสอบบัญชีสหกรณ์ได้ และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสหกรณ์ที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับภาระงานและการตัดราคาในการเสนอรับงานก็เป็นปัญหาและข้อจำกัดที่ทำให้ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนมารับงานเช่นกัน ในส่วนของสหกรณ์พบว่า สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการไม่มีปัญหาและข้อจำกัดในการจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนเนื่องจาก สหกรณ์มีความพร้อมและต้องการได้รับบริการที่มีการรับรองงบการเงินให้ ในส่วนของสหกรณ์ที่ยังไม่จ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนก็เนื่องมาจากยังมีความเชื่อถือและไว้วางใจในการทำงานของ

เจ้าหน้าที่จากกรมตรวจฯ เพราะสามารถเป็นที่ปรึกษาทางบัญชีและการเงินได้และมีค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชีน้อยกว่า ปัญหาและข้อจำกัดในการปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์ของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ได้แก่ ระบบบัญชีและการควบคุมภายในของสหกรณ์ที่เกิดจากโครงสร้างองค์กรส่งผลถึงการควบคุมภายใน รวมทั้งไม่มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานทางบัญชีซึ่งแตกต่างจากการตรวจสอบบัญชีในธุรกิจอื่นที่เคยตรวจสอบ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานให้คำแนะนำและวิธีปฏิบัติทางการเงินและการบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์คือการเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ประกาศใช้ แนวทางการปรับปรุงวิธีดำเนินการและระเบียบปฏิบัติในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนกับกรมตรวจฯ คือ

- 1) การทำความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ที่ต้องมีกฎระเบียบข้อบังคับเพิ่มเติมจากการตรวจสอบบัญชีธุรกิจทั่วไป
- 2) ควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่าง กรมตรวจฯ และผู้สอบบัญชีภาคเอกชน และสหกรณ์
- 3) ควรมีการกำหนดมาตรฐานในการตรวจทานงานของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน
- 4) ควรมีกระบวนการที่ส่งเสริมการกำกับดูแลให้สหกรณ์มีการดำเนินงานที่ดี พัฒนาทั้งองค์กรโดยรวมและศักยภาพของผู้บริหารและบุคลากรของสหกรณ์

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินประสิทธิผล โครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ผลการศึกษาพบว่า โครงการดังกล่าวประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ หลังจากที่ กรมตรวจฯ ได้กระจายงานสอบบัญชีสหกรณ์สู่ภาคเอกชนแล้ว กรมตรวจฯ สามารถตรวจสอบบัญชีสหกรณ์อื่นได้มากยิ่งขึ้น ในขณะที่สหกรณ์ที่จ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนก็จะได้รับการแสดงความเห็นต่องบการเงินได้เร็วและสามารถจัดประชุมใหญ่ได้เร็วขึ้นอีกทั้งยังเป็นการสนองนโยบายรัฐ ที่ต้องการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม กรมตรวจฯ ก็ยังประสบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ทั้งด้านสหกรณ์ในโครงการฯ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ภาคเอกชนที่รับงานและด้านของกรมตรวจฯ เอง โดยสหกรณ์จะประสบกับปัญหา เช่น กรมตรวจฯ หารายละเอียดเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีภาคเอกชนไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจ

เลือกการจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และไม่มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ด้านผู้สอบบัญชีประสบกับปัญหาการตัดราคาค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีขาดความรู้หรือมีความรู้ไม่เพียงพอเนื่องจาก กรมตรวจฯ ไม่ได้จัดหลักสูตรการสอบบัญชีสำหรับผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และปัญหาเกี่ยวกับกระดาษทำการ ทางด้าน กรมตรวจฯ มีปัญหาและอุปสรรคด้านอัตราค่าจ้างคนของสำนักงานควบคุมการสอบบัญชีสหกรณ์ โดยผู้สอบบัญชีเอกชนที่มีน้อยทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ครอบคลุมทุกหน้าที่และปฏิบัติงานได้ไม่เต็มที่ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ความสับสนในบทบาทและขอบเขตงานของเจ้าหน้าที่กรมตรวจฯ ปัญหาด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนและปัญหาด้านกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่ง กรมตรวจฯ ควรมีการพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพื่อประโยชน์สูงสุดของหน่วยงาน ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อช่วยเสริมสร้างให้การดำเนินงานตามโครงการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2538) การประเมินผลโครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ในปี 2535-2537 ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลที่สหกรณ์ส่วนใหญ่ยังไม่จัดจ้างผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเนื่องมาจากยังไม่มั่นใจต่อการทำงานของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ซึ่งมีค่าธรรมเนียมค่อนข้างสูง อาจทำให้ขาดความเป็นกลางได้และสหกรณ์ยังไม่แน่ใจว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเรียกเก็บจากสหกรณ์จะเป็นธรรมเพียงใด เพราะสหกรณ์ยังไม่ทราบแนวทางในการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่เหมาะสม ในส่วนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นโครงการที่ดีและยินดีร่วมมือกับโครงการต่อไปโดยขอให้ กรมตรวจฯ ทำความเข้าใจกับสหกรณ์ถึงความรับผิดชอบของวิชาชีพบัญชีที่มีต่อลูกค้าและสังคม รวมถึงกำหนดมาตรการควบคุมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่รับงานมากเกินไป 3 สหกรณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมธุรกิจในช่วงการสหกรณ์ในประเทศไทย

วรรณิ รัตนวราหะ (2542) การส่งเสริมธุรกิจประกันภัยในช่วงการสหกรณ์ประเทศไทย ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการผลักดันในการดำเนินธุรกิจประกันชีวิตให้เกิดขึ้นในช่วงการสหกรณ์ โดยเป็นความร่วมมือระหว่างสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและกรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งมีเนื้อหาของการศึกษา ดังนี้ สหกรณ์ได้มีการรวมกลุ่มเพื่อที่จะจัดตั้ง สหกรณ์ประกันภัย จากการศึกษาวิธีการดำเนินงาน โดยการเปรียบเทียบจุดแข็ง จุดอ่อนของระบบงานในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบระบบบริษัทและรูปแบบระบบสหกรณ์ โดยผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ SWOS Analysis ผลปรากฏว่า การดำเนินงานในธุรกิจประกันชีวิต ที่มีรูปแบบเป็นบริษัทจะดำเนินกิจการได้ดีกว่าในรูปแบบของสหกรณ์ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น กฎหมายที่

เอื้ออำนวยในการทำธุรกิจ ความรวดเร็วในการตัดสินใจดำเนินการในการทำธุรกิจที่มีการแต่งตั้งกรรมการดำเนินการ ทั้งนี้หากจะดำเนินงานภายใต้แบบแผนของสหกรณ์นั้น จะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเรื่องกฎหมาย การเมืองและตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535 ได้กำหนดไว้ว่าการที่จะจัดตั้งธุรกิจประกันชีวิต ธุรกิจประกันวินาศภัยนั้นต้องจัดทำและดำเนินการในรูปแบบของบริษัทหรือบริษัทจำกัดมหาชน ดังนั้น สหกรณ์ประกันภัยจึงจำเป็นต้องจัดตั้งในรูปแบบของบริษัท จำกัด จากการผลักดันดังกล่าวจึงได้มีการจัดตั้งองค์กรประกันภัยโดยขบวนการสหกรณ์ขึ้น ซึ่งจดทะเบียนภายใต้ชื่อ “บริษัท สหประกันชีวิต จำกัด” แต่ทั้งนี้ในการจัดตั้งธุรกิจประกันภัยนี้ กระทรวงพาณิชย์และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีเงื่อนไขว่า ในการดำเนินกิจการนั้นจะต้องดำเนินธุรกิจที่เป็นประกันชีวิตเท่านั้น และมีสหกรณ์ทั่วประเทศถือหุ้นบริษัทดังกล่าว 100% และถือหุ้นมากกว่า 50% โดยสหกรณ์การเกษตร แต่ทั้งนี้การดำเนินงานของ บริษัท สหประกันชีวิต จำกัด ได้ดำเนินงานภายใต้คำขวัญที่ว่า “สหประกันชีวิต ประกันภัยเพื่อคนสหกรณ์”

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ทางการเงิน

สาวิตรี คชสารมณี (2548) ได้ศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์ในการตั้งโรงงานนมผงของชุมชนสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย จำกัด การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์ในการตั้งโรงงานนมผงของชุมชนสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย จำกัด และทำการศึกษาโครงการภายใต้ภาวะความเสี่ยงด้วยการวิเคราะห์ความอ่อนไหวและการวิเคราะห์ค่าความแปรเปลี่ยนของโครงการโรงงานนมผงในการศึกษานี้ทำการผลิตนมผงเลี้ยงทารกด้วยขนาดกำลังการผลิต 200 ตันน้ำนมดิบต่อวัน โดยมีเงินลงทุนเริ่มแรกเท่ากับ 822.71 ล้านบาท และเริ่มดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2566 รวมอายุโครงการ 20 ปี โดยใช้เครื่องมือชี้วัดทางการเงินคือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 1769.40 ล้านบาทอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุนเท่ากับ 1.12 และอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการเท่ากับร้อยละ 23.83 ด้วยอัตราคิดลดร้อยละ 6 นอกจากนั้นการวิเคราะห์ความอ่อนไหว ยังพบว่า โรงงานนมผงมีความสามารถในการเผชิญกับความเสี่ยงได้โดยต้นทุนเพิ่มขึ้นได้ไม่เกินร้อยละ 12.07 และผลประโยชน์ลดลงได้ไม่เกินร้อยละ 10.77 สำหรับการศึกษาความเป็นไปได้ ทางเศรษฐศาสตร์ด้วยอัตราคิดลดร้อยละ 5.9 พบว่า โรงงานนมผงมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน โดยให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 3561.71 ล้านบาท อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุนเท่ากับ 1.37 และอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการเท่ากับร้อยละ 51.80 และ โรงงานนมผงมีความคุ้มค่าต่อการลงทุนในการเผชิญความเสี่ยงทุกกรณี ยกเว้นกรณีต้นทุนเพิ่มขึ้นเกินกว่าร้อยละ 37.33 และผลประโยชน์ลดลงเกินกว่าร้อยละ 27.18 จาก

ผลการศึกษาการเงินและทางเศรษฐศาสตร์รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีการตั้งโรงงานนมผง เนื่องจากให้ผลประโยชน์ที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและตั้งคมโดยรวม

ณัฐวรรณ อติโรจนสกุล (2547) ศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินและทางเศรษฐกิจของโครงการห้องเย็นเก็บรักษาอาหารทะเลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการผลิต วิธีการตลาดและความต้องการของตลาดของธุรกิจสินค้าอาหารทะเลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง ประเมินการต้นทุน ผลตอบแทนของโครงการลงทุนสร้างห้องเย็นสำหรับเก็บรักษาอาหารทะเลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินและความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจของโครงการลงทุนสร้างห้องเย็นสำหรับเก็บรักษาอาหารทะเลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเจ้าของกิจการห้องเย็นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า จากรายงาน บทความ สถิติ และเอกสารวิชาการต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม ห้องเย็น การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ สำหรับการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ใช้ในส่วนของการศึกษาลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สภาพการผลิต วิธีการตลาด และความต้องการตลาดโดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (BCR) อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (IRR) ระยะเวลาคืนทุน (PBP) การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ (sensitivity analysis) การวิเคราะห์หาอุปสงค์ของอาหารทะเลแช่เย็น และการวิเคราะห์หาอุปทานของอาหารทะเลแช่เย็น จากการประมาณการและพยากรณ์อุปสงค์ตลอดอายุโครงการ 20 ปีพบว่าต้องการฝากอาหารทะเลแช่เย็นเป็นจำนวนมากในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียงมากพอสำหรับกำลังการผลิต หรือขนาดความจุของห้องเย็นที่จะลงทุน ส่วนความเป็นไปได้ของโครงการห้องเย็นดังกล่าวมีความเหมาะสมและคุ้มค่าต่อการลงทุนทั้งทางการเงินและทางเศรษฐกิจ เนื่องจาก NPV มีค่าเป็นบวก BCR มีค่ามากกว่า 1 โดย IRR ทางการเงินเท่ากับร้อยละ 49.78 ซึ่งมากกว่าอัตราคิดลดที่ใช้คือร้อยละ 11 และ IRR ทางเศรษฐกิจเท่ากับร้อยละ 75.33 ซึ่งมากกว่าอัตราคิดลดที่ใช้ คือ ร้อยละ 12 จากการศึกษาความอ่อนไหวของโครงการใน 3 กรณี คือ 1) เมื่อให้ค่าไฟฟ้าขึ้นร้อยละ 10 หรือร้อยละ 20 โดยกำหนดให้รายได้คงที่ 2) เมื่อรายได้ลดลงเนื่องจากปริมาณการรับฝากลดลงร้อยละ 10 หรือร้อยละ 20 จากที่คาดการณ์ไว้ โดยกำหนดให้ค่าใช้จ่ายคงที่ และ 3) เมื่อทั้งค่าไฟฟ้าขึ้นร้อยละ 10 หรือร้อยละ 20 และรายได้ลดลงร้อยละ 10 หรือร้อยละ 20 พร้อมๆ กันพบว่าโครงการยังได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าในการลงทุนทั้งทางการเงินและทางเศรษฐกิจแสดงว่าความเสี่ยงในการลงทุนของโครงการห้องเย็นเก็บรักษาอาหารทะเลอยู่ในระดับต่ำ

ญาคา จูฟอง (2540) ทำการศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินในการจัดตั้งโรงงานผลิตนมพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์ของสหกรณ์โคนมชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยใช้ข้อมูล ปฐมภูมิ ที่ได้จากการสุ่มด้วยวิธี Stratified random sampling จากจำนวนสมาชิกทั้งหมดซึ่งได้สมาชิกตัวแทน 32 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ (NPV) อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุน (BCR) นอกจากนั้นยังมีการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการในกรณีที่รายได้หรือค่าใช้จ่ายเปลี่ยนแปลงอีกด้วยจากการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินในการตั้งโรงงานผลิตนมพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์ ณ อัตราคิดลดร้อยละ 12 พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการเท่ากับ 19,720,980 บาท อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการเท่ากับร้อยละ 37.77 อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุนเท่ากับ 1.10 และระยะเวลาคืนทุนของโครงการเท่ากับ 2 ปี 10 เดือนนอกจากนั้นยังพบว่า โครงการสามารถให้ผลตอบแทนที่ยอมรับได้ หากต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีการตั้งโรงงานผลิตนมพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์ของสหกรณ์โคนมชัยบาดาล จำกัด

ไพฑูรย์ เอี่ยมศิริกุลมิตร (2533) ศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการตั้งศูนย์ส่งออกผลไม้ในภาคตะวันออกของประเทศไทย ซึ่งศูนย์จะทำการรับผลไม้จาก 4 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี และตราด ส่วนผลไม้ที่ทำการศึกษาได้แก่ ทุเรียน เงาะ มังคุด และมะม่วง ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วยข้อมูลจากเกษตรกร ชาวสวน ผู้ส่งออกและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง การประมาณกำลังการผลิตของศูนย์ทำโดยใช้จำนวนผลไม้ขั้นต่ำที่ผลิตได้ในแต่ละชนิดเป็นเกณฑ์ รวม 4 ชนิดเท่ากับ 445,000 ตัน ผลการศึกษาพบว่าสภาพการผลิตของเกษตรกรชาวสวนในภาคตะวันออกมีการพัฒนาไปอย่างมาก ฉะนั้นโอกาสในการพัฒนาเกี่ยวกับระบบการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพจะอยู่ในเกณฑ์สูง สำหรับผู้ส่งออกโดยทั่วไปมีความเห็นด้วยกับการจัดตั้งศูนย์ฯ อย่างไรก็ตามภาคราชการก็มีความพร้อมในด้านวิชาการและข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านปริมาณผลผลิตก็มีมากเพียงพอที่จะดำเนินงานศูนย์ฯ ได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดตั้งศูนย์ฯ มีความเป็นไปได้อยู่ในเกณฑ์ที่สูงมากสำหรับสถานที่ตั้งที่เหมาะสมควรเป็นจังหวัดระยอง เนื่องจากมีความพร้อมในด้านปัจจัยพื้นฐานต่างๆ ลักษณะการดำเนินงานของศูนย์ฯ ที่เป็นไปได้ในระยะสั้นควรที่จะจัดตั้งศูนย์ฯ จำลองแบบชั่วคราวเพื่อทดสอบการดำเนินงาน และเป็นการลดความเสี่ยงในเรื่องของการลงทุน โดยศูนย์ฯ จำลองนั้น จะมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับศูนย์ฯ ที่สมบูรณ์แบบในระยะยาวถ้าผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จก็จะจัดตั้งศูนย์ฯ ในลักษณะถาวร โดยให้มีบริการการเก็บรักษาเพิ่มมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ มีวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามีอยู่ 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) มีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ประธานหรือผู้แทนขององค์กรระดับชาติ 6 องค์กร ดังต่อไปนี้ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ชุมนุมร้านค้าสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์บริการเดินรถแห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทยและชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย ซึ่ง 6 องค์กรดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นผู้แทนของสมาชิกสหกรณ์แต่ละประเภทที่มาจากการเลือกตั้ง

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ทำการเก็บรวบรวมจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลจากหน่วยงานของภาครัฐ ได้แก่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ข้อมูลจากภาคเอกชน ได้แก่ สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ข้อมูลจากขบวนการสหกรณ์ ได้แก่ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ชุมนุมร้านค้าสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์บริการเดินรถแห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทยและชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้เป็นข้อมูลทางสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีสหกรณ์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแบ่งแยกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันของงานสอบบัญชีสหกรณ์ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ ข้อมูลปัจจุบันของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์รวมถึงภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ ด้านกระบวนการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน แบ่งการศึกษาออกเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่งด้านการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ส่วนที่สองด้านการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ภาคการเกษตร จะใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยอาศัยวิธีการทางสถิติอย่างง่ายในรูปของอัตราส่วน ร้อยละและค่าเฉลี่ยอยู่ในรูปของตารางประกอบการอธิบาย จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ขบวนการสหกรณ์ ได้แก่ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ชุมนุมร้านค้าสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์บริการเดินรถแห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทยและชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย

2. ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบองค์กรที่เหมาะสมในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ โดยทำการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ในรูปแบบขององค์กรแต่ละประเภท ทั้งนี้จะนำประสบการณ์การจัดตั้งองค์กรการสอบบัญชีสหกรณ์ในแต่ละรูปแบบของขบวนการสหกรณ์ในประเทศอื่น แล้วทำการวิเคราะห์รูปแบบองค์กรที่เหมาะสมในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในประเทศไทย

ศึกษาโอกาสความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรนั้น จะนำเสนอข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ประธานหรือผู้แทนขององค์กรระดับชาติ 6 องค์กร ดังต่อไปนี้ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ชุมนุมร้านค้าสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์บริการเดินรถแห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทยและชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย ว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์อย่างไร

3. ศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์จะใช้เครื่องชี้วัดที่คำนวณได้ สนับสนุนการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยเกณฑ์ชี้วัดความคุ้มค่าของการลงทุน 3 ประการ คือ วิธีประเมินค่าโครงการลงทุนแบบคิดค่าปัจจุบันของเงิน ดังนี้

มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ คือ ผลต่างระหว่างมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับสุทธิในแต่ละปีของโครงการ มูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายทั้งหมดตลอดอายุโครงการ ซึ่งมีหลักเกณฑ์การเลือก NPV ที่มีค่ามากกว่าศูนย์ ($NPV > 0$) หมายความว่า มูลค่าปัจจุบันของรายได้มากกว่ามูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยในการตัดสินใจที่จะยอมรับหรือปฏิเสธการจัดตั้งโครงการ สูตรในการคำนวณหามูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ (NPV) มีดังนี้

$$NPV = \sum_{i=1}^n \frac{B_i - C_i}{(i + r)^i}$$

โดย	NPV	คือ มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ
	B_i	คือ มูลค่าผลประโยชน์ของโครงการในปีที่ i
	C_i	คือ มูลค่าของต้นทุนดำเนินการและค่าบำรุงรักษาที่เกิดขึ้นในปีที่ i
	r	คือ อัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม
	i	คือ ระยะเวลาของโครงการตั้งแต่ปีที่ $1, 2, 3, \dots, n$
	n	คือ อายุโครงการ

เกณฑ์การตัดสินใจ คือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ มีค่าเป็นบวกก็ควรลงทุน และไม่ควรลงทุน ถ้ามีมูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเป็นลบ

อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return: IRR) คือ ผลตอบแทนมีหน่วยเป็นร้อยละของโครงการ หรือเป็นอัตราดอกเบี้ยในกระบวนการคิดลดสูงสุดที่โครงการจะสามารถจ่ายให้แก่ทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งเมื่อจ่ายแล้วโครงการนั้นยังคงมีผลประโยชน์เท่ากับต้นทุนหรือมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับศูนย์ อัตราดอกเบี้ยมีความสัมพันธ์กับขนาดของมูลค่าปัจจุบันสุทธิ คือ ถ้าอัตราดอกเบี้ยระดับหนึ่งที่ใช้ในกระบวนการคิดลดแล้วทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเป็นบวก อัตราดอกเบี้ยระดับใหม่ที่สูงกว่าจะทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าลดลงและลดลงตราบเท่าที่อัตราดอกเบี้ยยังคงเพิ่มสูงขึ้น และในท้ายที่สุดจะมีอัตราดอกเบี้ยระดับหนึ่งที่ทำให้มูลค่า

ปัจจุบันสุทธิมีค่าเท่ากับศูนย์พอดี ซึ่งก็คือ อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ การคำนวณหาอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ สามารถคำนวณได้ 2 วิธี

วิธีที่หนึ่ง คือ วิธีลองผิดลองถูก (Trial and Error) โดยการทดลองหาค่าของแฟลคเตอร์ ส่วนลดมาคูณกับค่าของมูลค่าปัจจุบันสุทธิ จนกระทั่งทำให้ค่า NPV มีค่า = 0

$$0 = \sum_{i=1}^n \frac{B_i - C_i}{(1+r)^i}$$

โดย B_i คือ มูลค่ารายได้ของโครงการในปีที่ i
 C_i คือ ต้นทุนของโครงการในปีที่ i
 r คือ อัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม
 i คือ ระยะเวลาของโครงการตั้งแต่ปีที่ 1,2,3,...,n
 n คือ อายุโครงการ

วิธีที่สองคือ คำนวณจากสูตรโดยวิธี Interpolation

$$IRR = DR_L + (DR_U - DR_L) \times \frac{(NPV_L)}{NPV_L - NPV_U}$$

โดย DR_L คือ อัตราส่วนลดตัวต่ำ
 DR_U คือ อัตราส่วนลดตัวสูง
 NPV_L คือ ค่าปัจจุบันสุทธิที่คำนวณจาก DR_L
 NPV_U คือ ค่าปัจจุบันสุทธิที่คำนวณจาก DR_U

โครงการที่จะเป็นที่ยอมรับตามหลักเกณฑ์นี้ คือ โครงการที่มีอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (IRR) สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเฉพาะหรือสูงกว่าค่าเสียโอกาสของทุน

อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุน (Benefit-Cost Ratio: BCR) คือ อัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนที่ได้รับ ต่อมูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายทั้งหมดตลอดอายุโครงการ ซึ่งมี

หลักเกณฑ์ในการเลือก BCR มีค่ามากกว่า 1 โครงการนี้ให้ผลตอบแทนมากกว่าต้นทุนที่ได้ลงทุนไปจึงควรนำโครงการนี้ไปปฏิบัติ โดยคำนวณจากสูตร

$$BCR = \frac{PVB}{PVC}$$

วิธีการหาอัตราส่วนของผลตอบแทนและต้นทุนสามารถดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 หาค่าผลตอบแทน (B) และต้นทุน (C)

ขั้นตอนที่ 2 หาค่าของแฟกเตอร์ส่วนลดที่เท่ากับค่าเสียโอกาสของทุนแล้วนำค่าของแฟกเตอร์ส่วนลดดังกล่าวไปคูณกับผลตอบแทนเรียกว่ามูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทน นำแฟกเตอร์ส่วนลดไปคูณกับต้นทุน เรียกว่ามูลค่าปัจจุบันของต้นทุน

ขั้นตอนที่ 3 รวมผลลัพธ์ของผลตอบแทนส่วนลดเป็นรายปีเรียกว่า ผลรวมของค่าปัจจุบันของผลตอบแทน และรวมผลลัพธ์ของต้นทุนส่วนลดเป็นรายปีเรียกว่า ผลรวมของค่าปัจจุบันของต้นทุน

ขั้นตอนที่ 4 หาค่า $\frac{B}{C}$ คือ $\frac{\text{ผลรวมของค่าปัจจุบันของผลตอบแทน}}{\text{ผลรวมของค่าปัจจุบันของต้นทุน}}$

ถ้า

$$\frac{PVB}{PVC} < 1 \text{ แสดงว่า ขาดทุน}$$

$$\frac{PVB}{PVC} = 1 \text{ แสดงว่า เท่าทุน}$$

$$\frac{PVB}{PVC} > 1 \text{ แสดงว่า คู่มีทุนหรือมีกำไร}$$

โครงการที่จะเป็นที่ยอมรับตามหลักเกณฑ์นี้ คือ โครงการที่มีอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุน (BCR) มากกว่าหรือเท่ากับหนึ่ง

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้จะมีเนื้อหาวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ สภาพปัจจุบันของงานสอบบัญชีสหกรณ์ วิเคราะห์รูปแบบองค์กรที่เหมาะสมรวมถึงข้อมูลความคิดเห็นของประธานหรือผู้แทนชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ 5 ชุมนุม ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงโอกาสความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กร แล้วทำการศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ดังนี้

สภาพปัจจุบันของงานสอบบัญชีสหกรณ์

ข้อมูลทั่วไปของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

1. ประวัติกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เริ่มมีขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2459 อยู่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ซึ่งในขณะนั้น งานการตรวจบัญชีสหกรณ์อยู่ในความรับผิดชอบของ แผนกงานสหกรณ์ กรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ต่อมาเมื่อมีการปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรมใหม่จึงได้รับการเลื่อนฐานะเป็น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ อยู่ในสังกัดของ กระทรวงการสหกรณ์ เมื่อพ.ศ. 2495 ซึ่งต่อมาก็ได้เปลี่ยนไปขึ้นอยู่กับ กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ใน พ.ศ.2506 และเมื่อมีการยุบกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติในปีพ.ศ. 2515 กรมตรวจฯ ก็เปลี่ยนมาขึ้นอยู่กับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จนถึงปัจจุบันนี้ ระบบการทำงานแต่เดิมนั้น ผู้ตรวจสอบบัญชีทั้งหมดจะรวมกันอยู่ที่ สำนักงานใหญ่ของกรมตรวจฯ ซึ่งจะเดินทางออกไปเพื่อทำการตรวจบัญชี ในจังหวัดต่างๆ เพียงปีละครั้งหรือสองครั้ง แต่ครั้งใช้เวลาประมาณ 60 ถึง 90 วัน เป็นผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปไม่คล่องตัวเท่าที่ควร จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2524 กรมตรวจฯ ได้เริ่มกระจายงานออกไปยังส่วนภูมิภาคโดยจัดตั้งสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ประจำจังหวัดขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือแนะนำด้านการเงินการบัญชี ให้สถาบันเกษตรกร ปัจจุบัน กรมตรวจฯ มีสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ประจำทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยมีสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 - 10 ทำหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งอยู่ในสังกัดของกรมตรวจฯ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2553)

2. โครงสร้างองค์กร ได้แบ่งส่วนงานออกเป็น 15 สำนัก ดังต่อไปนี้

- สำนักที่ 1 สำนักบริหารกลาง
- สำนักที่ 2 ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
- สำนักที่ 3 สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ
- สำนักที่ 4 สำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี
- สำนักที่ 5 สำนักส่งเสริมพัฒนาการบัญชีและถ่ายทอดเทคโนโลยี
- สำนักที่ 6 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1
- สำนักที่ 7 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2
- สำนักที่ 8 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 3
- สำนักที่ 9 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4
- สำนักที่ 10 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 5
- สำนักที่ 11 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 6
- สำนักที่ 12 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7
- สำนักที่ 13 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 8
- สำนักที่ 14 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 9
- สำนักที่ 15 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 10

3. อัตรากำลังของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีจำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ณ วันที่ 31

ธันวาคม พ.ศ. 2553 ดังนี้ 1) ข้าราชการ 1, 200 คน 2) พนักงานราชการ 1,180 คน 3) ลูกจ้างประจำ 208 คน

4. ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เลขที่ 12 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดสามพระ

ยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

5. ภารกิจของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1 ดำเนินการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อที่ 2 กำหนดระบบบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีให้เหมาะสมกับธุรกิจของ สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

ข้อที่ 3 ให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความรู้ด้านการบริหารการเงินและการบัญชีแก่ คณะกรรมการและสมาชิกของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรและบุคลากรเครือข่าย

ข้อที่ 4 ถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมการจัดทำบัญชีให้แก่สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพ วิชากิจชุมชน กลุ่มเป้าหมายตามโครงการพระราชดำริ เกษตรกร และประชาชนทั่วไป

ข้อที่ 5 กำกับดูแลการสอบบัญชีสหกรณ์โดยผู้สอบบัญชีภาคเอกชน

ข้อที่ 6 จัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

ข้อที่ 7 ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมตรวจบัญชี สหกรณ์หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

กระบวนการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน

1. จุดเริ่มต้นการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน เริ่มจาก พ.ศ. 2534 รัฐบาล มีนโยบายชะลอการกำหนดตำแหน่งเพิ่มใหม่ และปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจของหน่วยงานจากการ เป็นผู้ปฏิบัติงานมาเป็นผู้กำกับการปฏิบัติงาน โดยการสนับสนุนให้ภาคเอกชนมาเป็นผู้ปฏิบัติงาน แทน จากนั้นเมื่อ พ.ศ. 2535 คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดมาตรการควบคุมจำนวนอัตราตำแหน่ง ข้าราชการและลูกจ้างในราชการ ซึ่งส่งผลให้หน่วยงานราชการต้องปรับปรุงการบริหารราชการ และกฎหมาย โดยจำกัดจำนวนข้าราชการและวางมาตรการให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากนโยบายดังกล่าว ทำให้ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ไม่สามารถให้บริการตรวจสอบ บัญชีได้ทันกับความต้องการของสหกรณ์ได้ เพราะอัตรากำลังข้าราชการไม่เพียงพอกับจำนวน

สหกรณ์ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อสนองตอบนโยบายการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล กรมตรวจฯ จึงมอบภารกิจงานด้านตรวจสอบบัญชีสหกรณ์บางส่วนให้ภาคเอกชน โดยจัดทำ “โครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์” ขึ้นในปี พ.ศ. 2536 ด้วยการกระจายงานสอบบัญชีสหกรณ์ ซึ่งได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์บริการ ที่มีทุนตั้งแต่ 200 ล้านบาทขึ้นไป และมีระบบการควบคุมภายในอยู่ในระดับดี ให้ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนรับไปดำเนินการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 คณะรัฐมนตรีกำหนดนโยบายการปฏิรูประบบราชการเป็นครั้งที่สอง โดยให้ส่วนราชการทบทบ ทบพาท ภารกิจและหน้าที่ของส่วนราชการ เพื่อลดตัดทอนยกเลิกภารกิจที่ซ้ำซ้อนและไม่มีผลจำเป็นที่ส่วนราชการต้องดำเนินการ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2542 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการปรับภาคราชการ โดยการถ่ายโอนงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ประเภท สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสหกรณ์ที่มีทุนดำเนินตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป สามารถใช้บริการตรวจสอบบัญชีจากภาคเอกชนได้ ระหว่าง พ.ศ. 2536-2540 ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่จะรับงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ได้นั้น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กำหนดให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ผ่านการอบรมจาก กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ได้เท่านั้น ต่อมาใน พ.ศ. 2541 ได้ปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์เพิ่ม คือ นอกจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์จะเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ได้แล้วยังกำหนดให้ “ผู้อำนวยการงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์” สามารถเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ได้ด้วย โดยต้องผ่านการอบรมจากกรมตรวจฯ เช่นเดียวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในช่วงแรกของการดำเนินการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้จัดให้มีหน่วยงานภายในทำหน้าที่ควบคุมการสอบบัญชีสหกรณ์โดยผู้สอบบัญชีภาคเอกชน คือ สำนักงานควบคุมการสอบบัญชีสหกรณ์โดยผู้สอบบัญชีภาคเอกชน (สคอ.) ต่อมา ในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้จัดตั้งหน่วยงานชื่อ กองกำกับการสอบบัญชีสหกรณ์ โดยผู้สอบบัญชีภาคเอกชน (กกอ.) และได้ปรับเปลี่ยนเป็นสำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน (สกอ.) ซึ่งปัจจุบันคือ สำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี

2. ประเภทของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ จากระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วย

จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ พ.ศ. 2542 (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2553) ได้แยกประเภทผู้สอบบัญชีสหกรณ์ไว้ 3 ประเภทคือ

ประเภทที่หนึ่ง ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ที่เป็นข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ประเภทที่สอง ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ที่ใบอนุญาตยังไม่ขาดอายุ ไม่ถูกพัก หรือไม่ถูกเพิกถอน และได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ไว้ตามที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

ประเภทที่สาม ผู้ชำนาญงานตรวจบัญชีสหกรณ์ และได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ไว้ตามที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

3. เกณฑ์การถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ จากประกาศ เรื่อง กำหนดเกณฑ์การถ่ายโอนสหกรณ์เพื่อให้ภาคเอกชนตรวจสอบบัญชี โดยให้ถือปฏิบัติดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 2

**ตารางที่ 2 แสดงเกณฑ์การถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน
ระหว่าง พ.ศ. 2536 -ปัจจุบัน**

เกณฑ์ที่กำหนด	ปี พ.ศ.					
	2536 - 2541	2542 - 2548	2549	2550	2551	2552 - ปัจจุบัน
สหกรณ์นอกภาคเกษตร(สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ)						
ทุนดำเนินงาน (ล้านบาท) ขึ้นไป	200	100	90	70	50	50
คุณภาพการควบคุมภายใน	ดี	ดี	พอใช้	พอใช้	พอใช้	ดี
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส. (สกต.)						
ทุนดำเนินงาน (ล้านบาท) ขึ้นไป	-	-	-	-	-	60
กำไรสุทธิติดต่อกันไม่น้อยกว่า (ปี)	-	-	-	-	-	3
คุณภาพการควบคุมภายใน	-	-	-	-	-	ดี
สหกรณ์ภาคการเกษตร (สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์การประมง)						
ทุนดำเนินงาน (ล้านบาท) ขึ้นไป	-	-	-	-	-	100
กำไรสุทธิติดต่อกันไม่น้อยกว่า (ปี)	-	-	-	-	-	3
คุณภาพการควบคุมภายใน	-	-	-	-	-	ดี

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2553)

4. หลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนผู้สอบบัญชีภาคเอกชน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่มีความประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีเอกชน ตามประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน การต่ออายุและการเพิกถอนชื่อออกจากทะเบียน ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน สามารถสรุปได้ดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2553) การขึ้นทะเบียนรายชื่อไว้กับกรมตรวจฯ จะมีระยะเวลาคราวละ 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ขึ้นทะเบียน ซึ่งผู้ที่สามารถจะขึ้นทะเบียนนั้นจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

ข้อที่ 1 เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547

ข้อที่ 2 ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กรมตรวจฯ กำหนด

ข้อที่ 3 ไม่เป็นผู้ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์พิจารณาว่าปฏิบัติผิดจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์

ข้อที่ 4 ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

ข้อที่ 5 ไม่เคยต้องโทษจำคุกในคดีที่อาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อที่ 6 ไม่เป็นผู้มีกายทุพพิกขาจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือไร้ความสามารถ

ข้อที่ 7 ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

ข้อที่ 8 ไม่ประกอบวิชาชีพอย่างอื่นที่ไม่เหมาะสมหรือทำให้ขาดความเป็นอิสระ

5. การต่ออายุทะเบียนผู้สอบบัญชีภาคเอกชน หากผู้สอบบัญชีเอกชนมีความประสงค์จะต่ออายุทะเบียน จะต้องนำหลักฐานตามที่กรมตรวจฯ กำหนดยื่นต่อกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ภายในหกสิบวันก่อนวันที่หมดอายุทะเบียน

6. การเพิกถอนชื่อออกจากทะเบียนผู้สอบบัญชีเอกชน ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนอาจถูกเพิกถอนชื่อออกจากทะเบียน ด้วยเหตุผลคือ (1 ไม่ปฏิบัติงานเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ภายใน 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ขึ้นทะเบียน (2 ถูกพิจารณาว่าปฏิบัติผิดจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ (3 คณะกรรมการจรรยาบรรณตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 มีมติให้เพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จะเห็นว่าการเพิกถอนสิทธิของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ กรมตรวจฯ เพียงเท่านั้น แต่ยังมีสภาวิชาชีพบัญชี ที่คอยควบคุมการทำงานของ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์

7. การสรรหาผู้สอบบัญชีภาคเอกชน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จัดให้มีการสรรหาขึ้นทะเบียนผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีภาคเอกชน 2 ประเภท ได้แก่ การขึ้นทะเบียนผู้สอบบัญชีภาคเอกชน และการขึ้นทะเบียนหัวหน้าสายสอบบัญชี

7.1 การขึ้นทะเบียนผู้สอบบัญชีภาคเอกชน จากคุณสมบัติในข้อที่ 2.4.1 ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่จะขอขึ้นทะเบียนจะต้องผ่านการประเมินความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน สอบบัญชีสหกรณ์ โดยทางกรมตรวจฯ ได้จัดทำเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ (ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้สมัคร (ส่วนที่ 2 ความพร้อมในการปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์ ทั้งนี้ กรมตรวจฯ จะขึ้นบัญชีผู้ที่ผ่านการประเมินความพร้อมเพื่อให้สิทธิเข้ารับการอบรมตามลำดับ ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน จะต้องใช้เวลาเข้าอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของเวลาทั้งหมดและต้องผ่านการทดสอบความรู้หลังการอบรม โดยจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนรวมทั้งหมด จึงจะได้รับสิทธิให้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีภาคเอกชนได้

7.2 การขึ้นทะเบียนหัวหน้าสายสอบบัญชี ผู้ที่จะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นหัวหน้าสายสอบบัญชี ต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรเพื่อขึ้นทะเบียนหัวหน้าสายสอบบัญชี โดยผู้สมัครเข้ารับการอบรมต้องมีคุณสมบัติคือ การศึกษาขึ้นต่าระดับปริญญาตรีทางบัญชี หรือ ปริญญาตรีสาขาอื่นที่มีการศึกษาวิชาการบัญชีอย่างน้อย 15 หน่วยกิต หรือ เคยเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์หรือเคยดำรงตำแหน่งในสายงานสอบบัญชีสหกรณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชี โดยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอบบัญชีต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี

8. คุณสมบัติของผู้สอบบัญชีเอกชนที่สามารถได้รับการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมตรวจฯ แล้ว สามารถที่จะรับงานสอบบัญชีสหกรณ์ได้ แต่ทั้งนี้ ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนนั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามเงื่อนไขดังนี้

ข้อที่ 1 ไม่อยู่ในสังกัดเดียวกับผู้ตรวจสอบกิจการ หรือนิติบุคคลที่รับงานตรวจสอบกิจการของสหกรณ์นั้น

ข้อที่ 2 ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์

ข้อที่ 3 รับงานสอบบัญชีสหกรณ์ที่มีปีทางบัญชีสิ้นสุดวันเดียวกันไม่เกิน 5 สหกรณ์

ข้อที่ 4 เป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์เดียวกันไม่เกิน 3 ปีบัญชีติดต่อกัน

ข้อที่ 5 มีผู้ช่วยผู้สอบบัญชี ซึ่งจะต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กรมตรวจฯ กำหนด

9. การแต่งตั้งผู้สอบบัญชีสหกรณ์ เมื่อการประชุมใหญ่เสร็จสิ้นแล้วสหกรณ์ต้องจัดทำหนังสือนำเสนอชื่อผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ให้นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้งเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ทั้งนี้เพื่อความสะดวก ทางสำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้จัดทำ คู่มือสหกรณ์ที่จัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีสหกรณ์ รวมถึงตัวอย่างเอกสารที่จะต้องจัดส่งแก่นายทะเบียน ซึ่งคู่มือนี้ ทำให้ง่ายแก่การปฏิบัติงานของสหกรณ์

10. การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน เมื่อผู้สอบบัญชีภาคเอกชนได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์แล้ว กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้กำหนดให้ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้สอบบัญชีภาครัฐ กล่าวคือต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป แต่การสอบบัญชีสหกรณ์นั้นมีเงื่อนไขที่ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนจะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดนั้นคือ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ระเบียบและคำแนะนำของกรมตรวจฯ

รวมถึงผู้สอบบัญชีภาคเอกชนนั้นจะต้องบันทึกข้อมูล เกี่ยวกับ แผนการปฏิบัติงาน การประเมินความเสี่ยง บันทึกรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงาน บันทึกข้อมูลการเงินของสหกรณ์ รวมถึงบันทึกข้อมูลการควบคุมภายในของสหกรณ์ โดยผ่านระบบ Intranet ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

การถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์นอกภาคการเกษตรให้ภาคเอกชน

เริ่มจากการถ่ายโอนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรซึ่งประกอบไปด้วย สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน สหกรณ์บริการ และสหกรณ์ร้านค้า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. จำนวนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน

ส่วนมากเป็นสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่ โดยคิดเป็นร้อยละ 55 และสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มาก โดยคิดเป็นร้อยละ 45 ของสหกรณ์ที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์นอกภาคการเกษตรทั้งหมด ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชน
แยกตามประเภทและขนาด

ประเภทสหกรณ์	จำนวน	แยกตามขนาด	
		ใหญ่มาก	ใหญ่
สหกรณ์ออมทรัพย์	715	321	394
สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน	68	30	38
สหกรณ์บริการ	10	5	5
สหกรณ์ร้านค้า	7	4	3
รวม	800	363	440
ร้อยละ	100	45	55

หมายเหตุ: ขนาดสหกรณ์พิจารณาจากทุนดำเนินงาน รายได้ธุรกิจหลักและจำนวนของสมาชิก
ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2553)

การถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์นอกภาคการเกษตรให้ภาคเอกชนนั้นมีจำนวนสหกรณ์ที่จัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้นทุกปี และในขณะเดียวกันจำนวนผู้สอบบัญชีภาคเอกชนก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นเดียวกัน รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สถิติจำนวนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชนและผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่รับงานสอบบัญชีสหกรณ์

ปีงบประมาณ	สหกรณ์นอกภาคการเกษตร ที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชน	ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ที่รับงานสอบบัญชีสหกรณ์
2536	21	15
2537	53	26
2538	79	30
2539	95	37
2540	111	42
2541	137	57
2542	238	72
2543	371	108
2544	422	109
2545	451	109
2546	484	112
2547	518	112
2548	543	121
2549	583	145
2550	643	149
2551	719	158
2552	784	184
2553 (31 ตุลาคม)	800	335

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2553)

2. จำนวนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่เตรียมการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน การถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์นอกภาคการเกษตรให้ภาคเอกชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากจำนวนสหกรณ์ที่อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชนได้แล้ว ยังมีสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่อยู่ในขั้นเตรียมความพร้อมที่มีทุนดำเนินการอยู่ระหว่าง 40 – 49 ล้านบาท จำนวน 64 สหกรณ์

การถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ภาคการเกษตรให้ภาคเอกชน

ในการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชนได้เริ่มจากสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่มีศักยภาพ ทั้งนี้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ยังมีนโยบายที่จะผลักดันให้ สหกรณ์ภาคการเกษตรนั้นถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน ซึ่งทางกรมตรวจฯ ได้สำรวจความคิดเห็นของสหกรณ์ภาคการเกษตรที่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ตามประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่องหลักเกณฑ์การถ่ายโอนงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ภาคการเกษตรให้ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ทั้งนี้ กรมตรวจฯ ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ตามบัญชีรายชื่อที่ขึ้นทะเบียนไว้กับ กรมตรวจฯ เพื่อสอบถามความประสงค์ในการรับงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ภาคการเกษตร พบว่ามีจำนวนผู้สอบบัญชีภาคเอกชน 171 คน ที่ยินดีรับงานสอบบัญชีสหกรณ์ภาคการเกษตร และมีจำนวนสหกรณ์ภาคการเกษตร 285 แห่งทั่วประเทศที่ยินดีเข้าร่วมโครงการฯ แต่เนื่องจากข้อจำกัดต่างๆ คงเหลือสหกรณ์ภาคการเกษตรที่เข้าร่วมโครงการฯ เพียง 4 สหกรณ์ ที่ได้นำร่องถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 รายละเอียดของสหกรณ์ภาคการเกษตรที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน

สหกรณ์	ทุนดำเนินงาน (ล้านบาท)	กำไรสุทธิ ติดต่อกัน (ปี)	ชั้นคุณภาพ
สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด	130.8	3	ดี
สหกรณ์การเกษตรเมืองสุพรรณบุรี จำกัด	577.3	3	ดี
สหกรณ์การเกษตรเมืองนครราชสีมา จำกัด	222.4	3	ดี
สหกรณ์การเกษตรเมืองพะเยา จำกัด	299.3	3	ดี

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2553)

วิเคราะห์รูปแบบองค์กรที่เหมาะสมในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค จากประสบการณ์ การจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ของขบวนการสหกรณ์ ในประเทศอื่น

จากการศึกษาพบว่าขบวนการสหกรณ์ได้จัดรูปแบบองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ อยู่ 4 รูปแบบด้วยกัน คือ รูปแบบที่หนึ่ง จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ รูปแบบที่สอง จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในชุมนุมสหกรณ์แต่ละประเภท รูปแบบที่สาม จัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่องานสอบบัญชีสหกรณ์โดยตรง และรูปแบบที่สี่ จัดตั้งเป็นบริษัทโดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น ซึ่งมีข้อดีและข้อจำกัดต่างๆ เมื่อนำมาจัดตั้งในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่หนึ่ง จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ (Part of Apex cooperative organization) ในประเทศญี่ปุ่นขบวนการสหกรณ์ประเภทต่างๆ มีองค์กรกลาง ระดับชาติ 2 ประเภท ทำหน้าที่แยกกัน คือ 1) สหพันธ์ของสหกรณ์ประเภทต่างๆ ทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ 2) สหภาพสหกรณ์กลางซึ่งเป็นองค์กรสูงสุด ทำหน้าที่ให้บริการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การประสานงาน การศึกษา ค้นคว้า ให้ความสาร สอบบัญชีสหกรณ์ รวมถึงเป็นตัวแทนผลประโยชน์และเจตจำนงของขบวนการสหกรณ์ ซึ่งดำเนินการภายใต้กฎหมายสหกรณ์ สมาชิกสามัญของสหภาพสหกรณ์กลาง ประกอบด้วย สหกรณ์ทุกประเภทและทุกระดับ มีธนาคารสหกรณ์กลาง เป็นสมาชิกสมทบ ดังรูปแบบโครงสร้างในภาพที่ 1 หากเปรียบเทียบ สหภาพสหกรณ์กลางของญี่ปุ่น ก็เปรียบได้กับ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ที่ถือว่าเป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย ที่มีสหกรณ์ทุกประเภทและทุกระดับเป็นสมาชิก หากจะนำรูปแบบหน้าที่ของการสอบบัญชีสหกรณ์จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในสันนิบาตสหกรณ์ฯ ดังรูปแบบโครงสร้างจำลอง การบริหารงานของสันนิบาตสหกรณ์ฯ ในภาพที่ 2 ซึ่งจะมีสำนักสอบบัญชีสหกรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นอีกหน้าที่หนึ่งในการให้บริการสมาชิก เช่นเดียวกับ สหภาพสหกรณ์กลางของญี่ปุ่นแล้ว สามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคได้ดังนี้

จุดแข็ง เนื่องจากสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นองค์กรสูงสุดในขบวนการสหกรณ์ เป็นองค์กรที่จัดตั้งมานานกว่า 43 ปี นับจาก พ.ศ.2511 ตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง

สนธิบัตรสหกรณ์แห่งประเทศไทย ขึ้น มีสมาชิกที่เป็นสหกรณ์ทุกประเภท ทุกระดับชั้น นั้นหมายถึง การมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถเข้าถึงข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายขึ้น รวมถึงความพร้อมทางด้านสื่อประชาสัมพันธ์เนื่องจาก สนธิบัตรสหกรณ์ฯ มีรายการโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นขององค์กรซึ่งพร้อมที่จะประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกสหกรณ์ได้ทราบถึง หลักเกณฑ์และรายละเอียดงานสอบบัญชีและสามารถจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อ โน้มน้าวสมาชิกสหกรณ์ ให้เห็นถึงความสำคัญของการสอบบัญชีสหกรณ์ ทั้งนี้ยังมีพื้นที่สำนักงานที่สามารถรองรับการ บริการให้กับสมาชิกสหกรณ์ด้วย

จุดอ่อน เจ้าหน้าที่สนธิบัตรสหกรณ์ฯ มีความคาดหวังด้านเงินเดือนและสวัสดิการ สูง แต่ผลที่ได้กลับตรงกันข้ามคือ ในด้านเงินเดือนและสวัสดิการ มีค่าเฉลี่ยด้านขวัญและกำลังใจ น้อยที่สุด (กันสร คมภักดี, 2551) จากอัตราเงินเดือนเริ่มต้นของพนักงานระดับปริญญาตรีของ สนธิบัตรสหกรณ์ฯ อยู่ที่ 8,500 บาท ซึ่งขัดแย้งกับข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เรื่อง ค่าตอบแทนของพนักงานประจำระดับปริญญาตรีที่เริ่มต้นที่ 12,878 บาท ทั้งนี้หากสนธิบัตร สหกรณ์ฯ มีการเพิ่มหน้าที่บริการตรวจบัญชีสหกรณ์อาจจะเป็นการยากที่จะหาเจ้าหน้าที่มา ปฏิบัติงานในการสอบบัญชีสหกรณ์และอาจจะเป็นการยากมากกว่าในการรักษาเจ้าหน้าที่ให้ทำงาน กับสนธิบัตรสหกรณ์ฯต่อไป หากสนธิบัตรสหกรณ์ฯ ตระหนักถึงเรื่องเงินเดือนเจ้าหน้าที่อาจต้องมีการเสนอแก้ไขโครงสร้างองค์กรและผังเงินเดือนของสนธิบัตรสหกรณ์ฯต่อไป รวมถึงบุคลากรที่มี อยู่เดิมนั้นมีความถนัดในสายงานส่งเสริมธุรกิจสหกรณ์เป็นหลัก ซึ่งงานสอบบัญชีสหกรณ์นั้น จะต้องอาศัยบุคลากรที่มีความเป็นมืออาชีพทางด้านงานบัญชีโดยตรง ดังนั้นสนธิบัตรสหกรณ์ฯ จึงยังขาดบุคลากรส่วนนี้อยู่ ตลอดจนระบบการทำงานของสนธิบัตรสหกรณ์ฯ ยังอ้างอิงหลักเกณฑ์ เหมือนกับหน่วยงานราชการที่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินการเรื่องเอกสารเป็นหลัก ส่งผลให้การ ทำงานล่าช้า ซึ่งขัดแย้งกับงานสอบบัญชีที่จะต้องอาศัยความรวดเร็ว

โอกาส กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้จัดทำ โครงการปรับปรุงระบบการตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้มีการผลักดันและพัฒนากระบวนการให้ สหกรณ์ใช้บริการผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ซึ่งจะทำให้สหกรณ์สามารถพึ่งพาตนเองได้ จะเป็นการดี

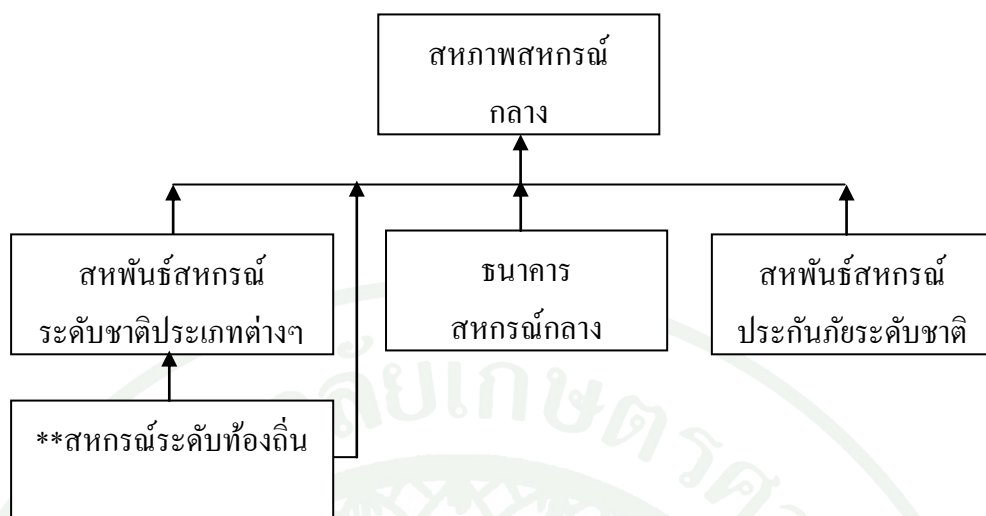
หาก สันนิบาตสหกรณ์ฯ จะทำหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ให้กับสหกรณ์ที่เป็นสมาชิก ซึ่งจะทำให้สมาชิก เห็นถึงหน้าที่ ที่ชัดเจนของสันนิบาตสหกรณ์ฯ มากขึ้นกว่าเดิม

อุปสรรค สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2553 มาตรา 110 ถือใช้ ปัจจุบัน สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มีอำนาจกระทำการต่างๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ ตามที่ระบุไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมและเผยแพร่กิจการสหกรณ์ ตลอดจนทำการวิจัยและรวบรวมสถิติเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์
2. แนะนำช่วยเหลือทางวิชาการแก่สหกรณ์และอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานระหว่างสหกรณ์กับส่วนราชการหรือบุคคลอื่น
3. ให้การศึกษาฝึกอบรมวิชาเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์
4. ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์ของต่างประเทศหรือองค์กรการต่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์ทำนองเดียวกัน
5. ชื้อ จัดหา จำหน่าย ถิ่นกรรมสิทธิ์ ครอบครอง หรือทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินใดๆ
6. ส่งเสริมธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม หรือ บริการของสหกรณ์
7. สนับสนุนช่วยเหลือสหกรณ์เพื่อแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องที่เกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

8. เป็นตัวแทนของสหกรณ์ เพื่อรักษาผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้จาก การสนับสนุนของรัฐ องค์การระหว่างประเทศหรือภาคเอกชนอื่น
9. ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่บรรดา สหกรณ์อย่างแท้จริง
10. ดำเนินการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือตามที่คณะกรรมการ การพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติมอบหมาย

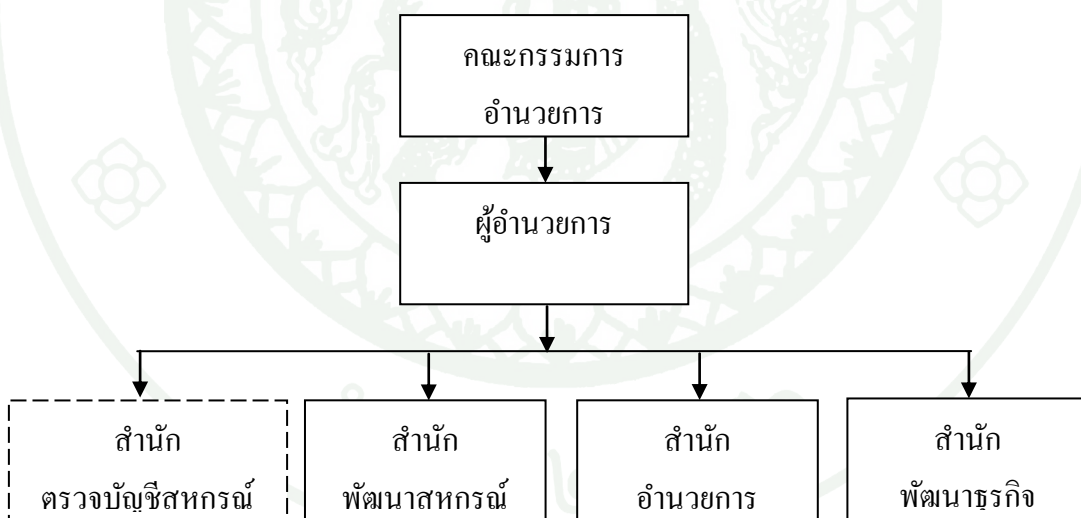
จากวัตถุประสงค์ข้างต้นจะเห็นว่าสันนิบาตสหกรณ์ฯ นั้นมุ่งเน้นทางด้านส่งเสริม เผยแพร่กิจการสหกรณ์ ให้คำแนะนำช่วยเหลือติดต่อประสานงานกับส่วนราชการ ให้การศึกษา ฝึกอบรมพร้อมทั้งส่งเสริมสัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของสันนิบาต สหกรณ์ฯ นั้นไม่มีวัตถุประสงค์ข้อใดที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการสอบบัญชีสหกรณ์ ซึ่งเป็นการยาก หากจะต้องเพิ่มวัตถุประสงค์เรื่องการสอบบัญชีสหกรณ์ เข้าไปในพระราชบัญญัติสหกรณ์ รวมถึง พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี ให้ไว้ พ.ศ. 2534 ซึ่งกำหนดมรรยาทของผู้สอบบัญชีที่เกี่ยวกับความ เป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต จากพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี จะเห็นว่า หาก การสอบบัญชีสหกรณ์จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในสันนิบาตสหกรณ์ฯ ซึ่งมีหน้าที่สอบบัญชี สหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์เพิ่มเติมจากวัตถุประสงค์เดิมที่มุ่งเน้นให้การอบรมและความรู้ แต่ เนื่องจาก พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2553 มาตรา 112 บัญญัติว่า “ให้มีคณะกรรมการดำเนินการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ประธานดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ ประเภทละหนึ่งคน ในกรณีที่สหกรณ์ประเภทใดไม่มีชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ ให้มีผู้แทน สหกรณ์ประเภทนั้นจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นซึ่งที่ประชุมใหญ่ ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเลือกตั้งจากผู้แทนของสหกรณ์ซึ่งเป็นกรรมการดำเนินการ มีจำนวนเท่ากับกรรมการ โดยตำแหน่ง เป็นกรรมการ” ทั้งนี้ถือว่าขัดกับมรรยาทของผู้สอบบัญชี เกี่ยวกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ อันเนื่องมาจากต้องอยู่ภายใต้การดำเนินงานของ คณะกรรมการฯ ที่เลือกมาจากสมาชิกสหกรณ์ที่จะต้องใช้บริการงานสอบบัญชี ซึ่งอาจทำให้การทำงานของ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ถูกรอบงำโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสหกรณ์ ซึ่งอาจจะส่งผลให้ผู้สอบ บัญชีสหกรณ์ปฏิบัติงานโดยมิชอบได้

ภาพที่ 1 โครงสร้างขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทยปัจจุบัน

หมายเหตุ: ** คือ สหกรณ์ระดับท้องถิ่นเป็นสมาชิกสหพันธ์สหกรณ์ฯและสหภาพสหกรณ์กลาง

ที่มา: Central Association of total national agricultural cooperative unions (2011)

ภาพที่ 2 โครงสร้างจำลอง การบริหารงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

หมายเหตุ: เส้น - - - - - คือ สำนักงานที่จำลองหน้าที่การตรวจบัญชีสหกรณ์ในสันนิบาตสหกรณ์ฯ

ที่มา: สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (2554)

รูปแบบที่สอง จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในชุมนุมสหกรณ์แต่ละประเภท (Part of Cooperatives Federation) จากการศึกษาพบว่า การสอบบัญชีสหกรณ์ในประเทศเกาหลี จะมีชุมนุมสหกรณ์ในแต่ละประเภทเป็นผู้รับผิดชอบ โดยจะมีแผนกการสอบบัญชีสหกรณ์เป็นหนึ่งในแผนกงานของชุมนุมสหกรณ์ เป็นแผนกที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการผู้บริหารซึ่งจะทำงานเป็นอิสระ และทำการตรวจบัญชีสหกรณ์ให้กับสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์ โดยวัตถุประสงค์หลักของชุมนุมสหกรณ์ เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ การให้ความรู้ทางด้านสหกรณ์ รวมถึงการเอื้ออาทรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ชุมนุมสหกรณ์ยังเป็นองค์กรกลางที่ติดต่อประสานงานระหว่างองค์กรภายนอกทั้งในและต่างประเทศ โดยไม่ต้องพึ่งพียงองค์กรกลางอื่นๆ ซึ่งรวมถึงงานสอบบัญชีสหกรณ์ของสมาชิกถึงแม้ว่างานสอบบัญชีสหกรณ์จะเป็นแผนกงานหนึ่งซึ่งสังกัดชุมนุมสหกรณ์ แต่ปรากฏว่า งานสอบบัญชีนั้น เป็นแผนกที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการบริหารงาน สามารถทำงานเป็นอิสระ นับว่าชุมนุมสหกรณ์ของเกาหลีนั้นมีความเข้มแข็งเป็นอย่างมากทางด้านความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีรายละเอียดโครงสร้างภายในของชุมนุมสหกรณ์ฯ ดังภาพที่ 3 ซึ่งในประเทศไทยเองก็มีชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติแต่ละประเภท หากจะนำรูปแบบของหน้าที่การสอบบัญชีสหกรณ์โดยเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งของชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ มาจัดตั้งในประเทศไทย ดังโครงสร้างจำลองการบริหารงานของชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติในภาพที่ 4 จะสามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ได้ดังนี้

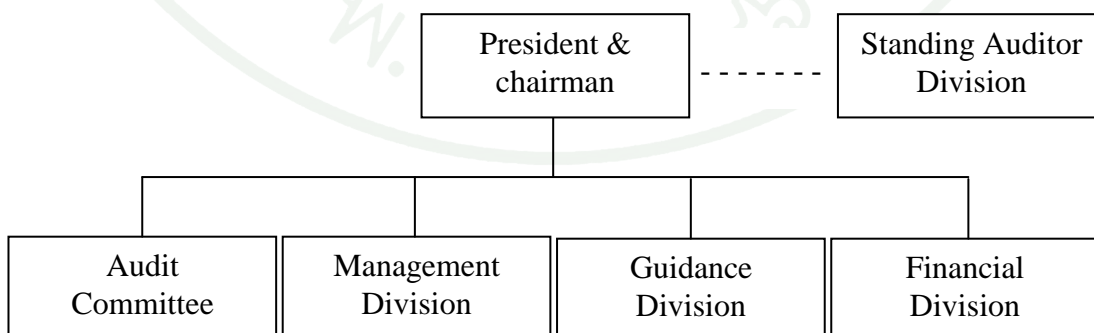
จุดแข็ง ชุมชนสหกรณ์ระดับชาติแต่ละประเภทนั้น เป็นการรวมตัวกันของสหกรณ์ชั้นปฐม ซึ่งชุมนุมสหกรณ์ฯ มีจำนวนสมาชิกอย่างชัดเจนอยู่แล้ว คณะกรรมการดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์ฯ ได้มาจากการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ โดยมีคณะกรรมการดำเนินการจากสหกรณ์ที่เป็นสมาชิก ดังนั้นชุมนุมสหกรณ์จึงทราบความต้องการที่แท้จริงของสมาชิกสหกรณ์ได้อย่างถูกต้อง

จุดอ่อน ชุมชนสหกรณ์ฯ ยังมีศักยภาพไม่เพียงพอที่จะเป็นแกนนำหลักของสมาชิกสหกรณ์ จะเห็นได้จาก ทุนดำเนินการของบางชุมนุมฯ ยังน้อยกว่าสหกรณ์ที่เป็นสมาชิก ทั้งนี้ ในการสอบบัญชีสหกรณ์ก็ยังมีบางชุมนุมฯ ที่ยังไม่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน ด้านความเข้มแข็งของชุมนุมสหกรณ์ฯ ก็ยังไม่สามารถที่จะเป็นศูนย์กลางให้กับสมาชิกสหกรณ์แต่ละประเภทได้ จะเห็นได้จากสหกรณ์ชั้นปฐมบางสหกรณ์ไม่ตระหนักเห็นถึงความสำคัญในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ ทั้งนี้ระบบการทำงานของชุมนุมสหกรณ์จะให้ ความสำคัญเรื่องขั้นตอนของงานเอกสารมากทำให้ระบบของงานล่าช้า รวมถึงบุคลากรที่มีอยู่เดิม

นั้นมีความกดดันในสายงานธุรกิจของสหกรณ์เป็นหลัก ซึ่งงานสอบบัญชีสหกรณ์นั้นจะต้องอาศัยบุคลากรที่มีความเป็นมืออาชีพทางด้านงานบัญชีโดยตรง ดังนั้นขบวนการสหกรณ์ฯ จึงยังขาดบุคลากรส่วนนี้อยู่

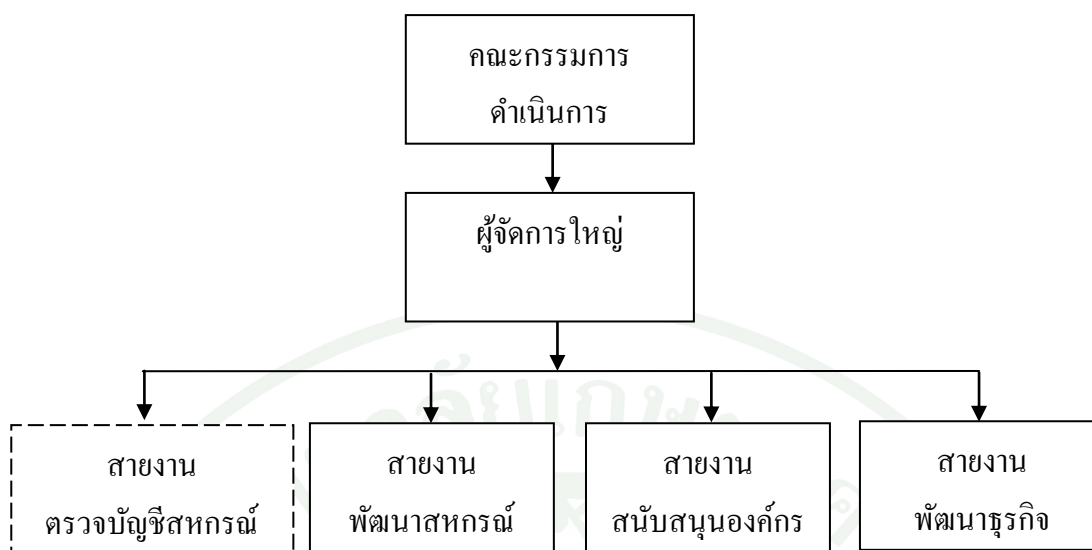
โอกาส กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้จัดทำโครงการปรับปรุงระบบการตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้มีการผลักดันและพัฒนากระบวนการให้สหกรณ์ใช้บริการผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ซึ่งจะทำให้สหกรณ์สามารถพึ่งพาตนเองได้ จะเป็นการดีหากขบวนการสหกรณ์จะเป็นผู้ดูแลสมาชิกสหกรณ์ไม่เพียงแต่วัตถุประสงค์ทางด้านธุรกิจ แต่รวมถึงการสอบบัญชีสหกรณ์ของสมาชิกด้วย

อุปสรรค เนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2553 หมวด 7 ขบวนการสหกรณ์ มาตรา 101 ว่าด้วยวัตถุประสงค์ของขบวนการสหกรณ์ “เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บรรดาสหกรณ์ในภูมิภาคหรือทั่วประเทศที่เป็นสหกรณ์ประเภทเดียวกัน หรือประกอบธุรกิจการผลิต การค้า อุตสาหกรรม หรือบริการอย่างเดียวกัน...” ทั้งนี้ยังไม่มีการระบุเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการตรวจบัญชีสหกรณ์ไว้ โดยตรง รวมถึงพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี ให้ไว้ พ.ศ. 2534 ซึ่งกำหนดมรรยาทของผู้สอบบัญชีที่เกี่ยวกับความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต จากพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชีจะเห็นว่า หากการสอบบัญชีสหกรณ์เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งในขบวนการสหกรณ์แต่ละประเภท ซึ่งสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของขบวนการสหกรณ์นั้นเป็นผู้ใช้บริการการสอบบัญชี แต่เนื่องจากกรมการบริหารงานของขบวนการสหกรณ์นั้น เลือกมาจากผู้แทนของสหกรณ์ที่เป็นสมาชิก ซึ่งจะขัดกับมรรยาทผู้สอบบัญชีที่เกี่ยวกับความเป็นอิสระ อาจทำให้การทำงานของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ถูกครอบงำโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสหกรณ์และอาจจะปฏิบัติงานโดยมิชอบได้

ภาพที่ 3 โครงสร้างภายในองค์กรของขบวนการสหกรณ์ระดับชาติในประเทศเกาหลี

ที่มา: National Forestry Cooperative Federation (2011)

ภาพที่ 4 โครงสร้างจำลองการบริหารงานของชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติของประเทศไทย
 หมายเหตุ: เส้น----- คือ สาขางานจำลองหน้าที่การตรวจบัญชีสหกรณ์ในชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ
 ที่มา: ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย (2554)

รูปแบบที่สาม จัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่องานสอบบัญชีสหกรณ์โดยตรง (Cooperatives Federation) การสอบบัญชีสหกรณ์ในประเทศเยอรมันนั้น ได้ชื่อว่ามีการพัฒนาที่ดีที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง การสอบบัญชีสหกรณ์ในประเทศเยอรมันมีรูปแบบการดำเนินงานของสมาพันธ์ ชื่อว่า DGRV - Deutscher Genossenschafts- und Raiffeisenverband e. V. เป็นองค์กรผู้ตรวจบัญชีสหกรณ์ของสหกรณ์ในเยอรมัน องค์กรได้กำหนดหลักการและกฎหมายการสอบบัญชีสหกรณ์ และเป็นผู้ควบคุมดูแลการสอบบัญชีของ ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติและระดับภูมิภาค การตรวจบัญชีตามกฎหมายนั้น ไม่ได้กำหนดให้มีการตรวจสอบเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินเพียงอย่างเดียว แต่ยังมุ่งเน้นในเรื่องการบริหารจัดการธุรกิจ บัญชี และ เป้าหมายก็คือการบูรณาการและลดค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ การสอบบัญชีสหกรณ์ระดับท้องถิ่น (สหกรณ์ชั้นปฐม) จะมีองค์กรที่คอยให้บริการสอบบัญชีสหกรณ์อยู่ 2 รูปแบบ ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลจาก DGRV คือ รูปแบบชุมนุมสหกรณ์การสอบบัญชี และรูปแบบบริษัทที่ถือหุ้นโดยสหกรณ์

ชุมนุมสหกรณ์การสอบบัญชี เป็นองค์กรสอบบัญชีสหกรณ์ระดับภูมิภาค ที่จดทะเบียนในรูปแบบของสหกรณ์และจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่สอบบัญชีสหกรณ์โดยตรง ซึ่งสหกรณ์สมาชิกจะเป็นทั้งลูกค้าและผู้ถือหุ้นในเวลาเดียวกัน ดังแสดง โครงสร้างองค์กรในภาพที่ 3 ในการ

รับสมาชิก จะใช้เขตพื้นที่ในการแบ่งส่วน ทั้งนี้สมาชิกขององค์กรจะเป็นสหกรณ์ระดับท้องถิ่น (Local Cooperative) ประเภทต่างๆ ดังนี้ ธนาคารสหกรณ์ (People's cooperative Banks) สหกรณ์สินค้าเกษตรและบริการ (Agricultural goods and service cooperative) สหกรณ์สินค้าอุตสาหกรรมและบริการ (Industrial products and service cooperative) ทั้งนี้สมาชิกสามารถ ออกเสียงการเลือกตั้งและวางแผนนโยบาย พร้อมทั้งสามารถลงเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารขององค์กรได้ การกิจขององค์กร คือ สอบบัญชีสหกรณ์ เป็นที่ปรึกษาของสมาชิก ฝึกอบรม ให้ความรู้อย่างต่อเนื่องและให้ความสนใจติดตามข้อมูลของสมาชิก ด้านกฎหมาย ภาษีและการบริหารจัดการ จะเห็นว่าหน้าที่หลักของชุมนุมสหกรณ์การสอบบัญชีนี้ จะเน้นทางด้านงานอำนวย การสนับสนุนสายงานต่างๆ ที่ไม่ใช่ด้านธุรกิจการค้าของสหกรณ์ หากจะนำรูปแบบการจัดตั้งองค์กรในรูปแบบของชุมนุมสหกรณ์การสอบบัญชี ลักษณะดังกล่าวมาจัดตั้งในประเทศไทยนั้น สามารถวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคได้ดังนี้

จุดแข็ง การจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์ผู้สอบบัญชี ผู้ถือหุ้น สมาชิก ลูกค้าเป็นคนเดียวกัน ด้านการบริหารงาน คณะกรรมการดำเนินงาน เลือจากสมาชิกสหกรณ์ และมีหน้าที่ดูแลธุรกิจภายในสหกรณ์ของตน ซึ่งสมาชิกสามารถจะควบคุมการดำเนินงานของคณะกรรมการได้โดยตรง ถ้าดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพก็สามารถเปลี่ยนแปลงกรรมการในการเลือกตั้งครั้งต่อไปได้

จุดอ่อน ระบบการทำงานของสหกรณ์ยังอ้างอิงหลักเกณฑ์เหมือนกับหน่วยงานราชการที่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินการเรื่องเอกสารเป็นหลัก ส่งผลให้การทำงานล่าช้า ซึ่งขัดแย้งกับงานสอบบัญชีที่จะต้องอาศัยความรวดเร็ว

โอกาส กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้จัดทำโครงการปรับปรุงระบบการตรวจบัญชีสหกรณ์ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 และได้มีการผลักดันและพัฒนากระบวนการมาจนปัจจุบัน ในการผลักดันให้สหกรณ์ใช้บริการผู้สอบบัญชีภาคเอกชนเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี และเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางในการกระจายงานไปสู่ภาคเอกชน ซึ่งจะทำให้สหกรณ์สามารถพึ่งพาตนเองได้

อุปสรรค พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2553 มาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๕ บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวง ประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนมีดังต่อไปนี้

สหกรณ์ประเภทที่หนึ่ง สหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์ประเภทที่สอง สหกรณ์ประมง

สหกรณ์ประเภทที่สาม สหกรณ์นิคม

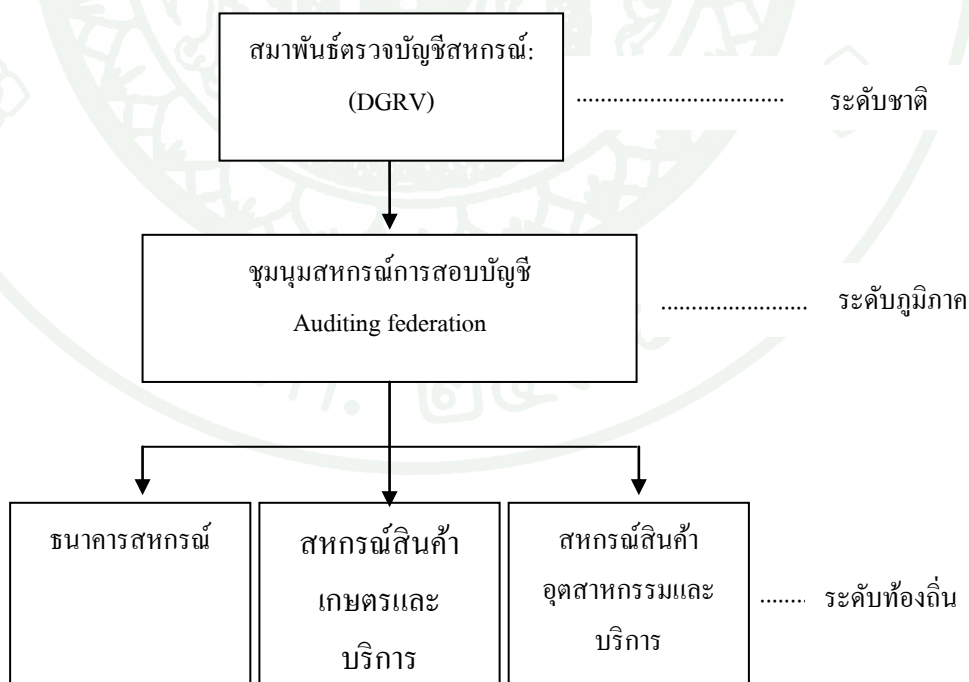
สหกรณ์ประเภทที่สี่ สหกรณ์ร้านค้า

สหกรณ์ประเภทที่ห้า สหกรณ์บริการ

สหกรณ์ประเภทที่หก สหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ประเภทที่เจ็ด สหกรณ์เครดิตยูเนียน

จะเห็นว่าการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์ผู้สอบบัญชีสหกรณ์นั้นยังไม่อยู่ในประเภทของสหกรณ์ที่สามารถจดทะเบียนได้ ดังนั้นหากมีการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีในรูปแบบนี้จะต้องมีการเพิ่มเติมในส่วนของประเทศสหกรณ์ รวมถึงการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์ในประเทศไทยนั้นต้องมีสหกรณ์ชั้นปฐมประเภทนั้นๆ รวมตัวกันถึงจะสามารถจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ได้

ภาพที่ 5 โครงสร้างชุมนุมสหกรณ์การสอบบัญชีในเยอรมัน

ที่มา: Baden-Wuerttemberg Cooperative Association (2011)

รูปแบบที่สี่ จัดตั้งเป็นบริษัท โดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น (Limited Company by Cooperatives) การสอบบัญชีสหกรณ์ระดับท้องถิ่นในประเทศเยอรมันจะมีองค์กรที่อยู่ในรูปแบบบริษัท โดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น โครงสร้างองค์กรนั้นจะมีอยู่ 3 ระดับด้วยกันคือ สำนักงานศูนย์กลาง (Centralized) มีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น 50 % สำนักงานระดับภูมิภาคที่อยู่ในรูปแบบของบริษัทเช่นเดียวกัน ถือหุ้นโดยสหกรณ์ 50% จะแบ่งการบริหารงานตามเขตพื้นที่ ซึ่งมีอยู่ 7 เขตทั่วประเทศเยอรมัน และจะมีสหกรณ์ประเภทต่างๆเป็นผู้ถือหุ้น ประกอบไปด้วยสหกรณ์การเกษตร ที่มีผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ดังนี้คือ นม ผัก ผลไม้สด ไวน์ เนื้อสัตว์ และสหกรณ์การขายและการตลาดที่เกี่ยวกับการค้าปลีก เช่น งานฝีมือ การขนส่ง และการผลิต บริษัทดังกล่าวจัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนสายงานธุรกิจของสหกรณ์ในหน้าที่ต่างๆ รวมทั้งการสอบบัญชีสหกรณ์ ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของสมาพันธ์การสอบบัญชีสหกรณ์ ทั้งนี้สายงานธุรกิจหลักของบริษัทนี้คือ ธุรกิจการค้าปลีก โดยบริษัทจะบริหารจัดการธุรกิจค้าปลีกเต็มรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น การผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การค้าส่ง รวมถึงการส่งมอบสินค้า ให้กับร้านค้าของสหกรณ์ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นองค์กรที่รวบรวมสหกรณ์ที่มีวัตถุประสงค์ในงานด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้ามารวมไว้ด้วยกันและเป็นผู้จัดการและบริหารงาน ซึ่งเปรียบเสมือนว่าสหกรณ์แต่ละประเภทที่รวมเป็นองค์กรนั้น เป็นแผนกแต่ละแผนกของบริษัท ทั้งนี้สำนักงานระดับภูมิภาคจะเป็นผู้ดูแลและคอยสนับสนุนสายงานต่างๆให้กับสหกรณ์ รวมถึงการสอบบัญชีด้วย ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างภายในองค์กรดังภาพที่ 6 หากจะมีการนำรูปแบบองค์กรที่อยู่ในรูปแบบของบริษัทโดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้นมาจัดตั้งในประเทศไทยแล้ว สามารถที่จะวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ได้ดังนี้

จุดแข็ง การทำงานในรูปแบบบริษัทจะมีระบบการทำงานที่รวดเร็ว ผู้บริหารสามารถตัดสินใจอย่างทันถ่วงที ด้านการบริหารงาน ระบบบริษัทจะแต่งตั้งคณะกรรมการโดยคำนึงถึงจำนวนหุ้นที่ถือเป็นหลัก หากสหกรณ์ใดมีจำนวนหุ้นมากก็จะได้เป็นผู้บริหารงาน ซึ่งมีจุดแข็งตรงที่ว่าผู้ที่ลงทุนมากก็จะได้มีโอกาสเข้ามาดูแลรักษาผลประโยชน์ของบริษัท ซึ่งตนเองมีส่วนเป็นเจ้าของมากกว่าย่อมต้องทำให้บริษัทมีความเจริญก้าวหน้า

จุดอ่อน การบริหารงานในระบบบริษัท จะกำหนดให้มี กรรมการบริหารงานจำนวนจำกัด เช่น ไม่เกิน 15 คน และผู้ถือหุ้นมากถึงจะสามารถเข้ามาบริหารงานได้ ดังนั้น ผู้แทนของสหกรณ์ที่ถือหุ้นน้อย อาจไม่มีโอกาสเข้าไปบริหารงาน กรรมการฯ ของบริษัทไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง อาจส่งผลให้กรรมการฯ บางท่านขาดความสามารถ ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เมื่อเทียบกับผู้แทนของสหกรณ์ที่ถือหุ้นน้อยกว่า รวมถึงความซื่อสัตย์สุจริตอันเนื่องมาจากผู้แทน

สหกรณ์ที่เข้าไปเป็นผู้บริหารมิได้ลงทุนและไม่ได้เป็นเจ้าของกิจการโดยตรง จึงมิได้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในผลกำไรขาดทุนของบริษัท ในส่วนนี้จึงนับว่าเป็นจุดอ่อนของการดำเนินธุรกิจในระบบบริษัท

โอกาส กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้เปิดให้บริการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทในธุรกิจประเภทต่างๆ โดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้สะดวกต่อการจัดตั้ง ทั้งนี้ธุรกิจการสอบบัญชีและการให้บริการทางด้านบัญชีนั้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้มีการสนับสนุนเกี่ยวกับธุรกิจนี้ โดยการคัดเลือกองค์กรดีเด่นในการประกอบกิจการประเภทบัญชี โดยมีเงื่อนไขปฏิบัติตามที่ทางกรมฯ ได้ตั้งเอาไว้ รวมถึงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้จัดทำโครงการปรับปรุงระบบการตรวจบัญชีสหกรณ์ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 และได้มีการผลักดันและพัฒนากระบวนการมาจนปัจจุบัน การผลักดันให้สหกรณ์ใช้บริการผู้สอบบัญชีภาคเอกชนเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานสอบบัญชี และเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางในการกระจายงานไปสู่ภาคเอกชน

อุปสรรค จากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ “ รับผิดชอบ ส่งเสริม ช่วยเหลือแนะนำและกำกับดูแลให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้...”

จะเห็นว่าหากมีการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในรูปแบบบริษัทโดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้นนั้น ไม่ได้ขัดต่อ พ.ร.บ. สหกรณ์โดยตรงแต่ ในการจัดตั้งองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสหกรณ์นั้นจะนำเสนอให้กับนายทะเบียนสหกรณ์เป็นผู้วินิจฉัยพิจารณา ดังนั้นอุปสรรคของการจัดตั้งองค์กรรูปแบบนี้คือ การวินิจฉัยพิจารณาเห็นควรของนายทะเบียนสหกรณ์

จากพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2534 ซึ่งกำหนดมรรยาทของผู้สอบบัญชีที่เกี่ยวกับ ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ดังนี้

ข้อที่หนึ่ง ไม่รับสอบบัญชีในกิจการที่ตนขาดความเป็นอิสระ

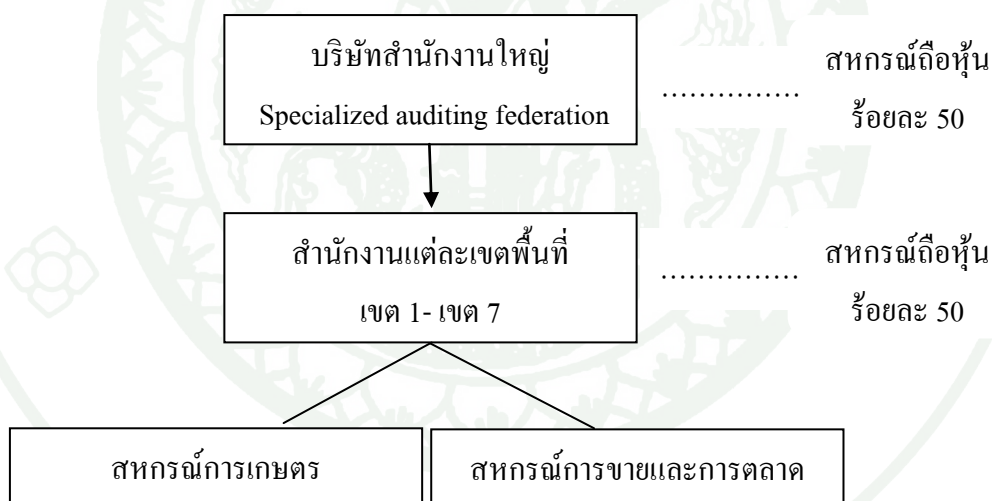
ข้อที่สอง ไม่รับสอบบัญชีในกิจการที่ตนขาดความเป็นกลาง โดยมีผลประโยชน์หรือตำแหน่งเกี่ยวข้องกับกิจการนั้น หรือโดยมีเหตุอื่นที่อาจจะก่อให้เกิดความลำเอียง ยกเว้น

ค่าธรรมเนียมที่ได้รับจากการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี หรือหน้าที่ในการประกอบวิชาชีพอิสระอื่นที่เกี่ยวข้องกับการ

ข้อที่สาม ปฏิบัติงานสอบบัญชีด้วยความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต

ข้อที่สี่ ไม่ปกปิดข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินที่ตนลงลายมือชื่อรับรองในรายงาน โดยการแสดงความเห็น ซึ่งอาจทำให้เกิดการหลงผิดและอาจเสียหายแก่กิจการที่สอบบัญชีนั้นหรือแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

จะเห็นว่า หากผู้สอบบัญชีสหกรณ์โดยบริษัทสอบบัญชีสหกรณ์โดยสหกรณ์ไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับมารยาทดังกล่าวอาจทำให้การสอบบัญชีของบริษัทถูกรอบงำโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสหกรณ์และอาจจะปฏิบัติโดยมิชอบได้

ภาพที่ 6 โครงสร้างบริษัท โดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น

ที่มา: EDEKA Zentrale AG & Co. KG (2011)

รูปแบบองค์กรที่เหมาะสม

จะเป็นการเปรียบเทียบ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ใน 4 รูปแบบองค์กร เพื่อหา รูปแบบองค์กรที่เหมาะสมในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่ 6 จุดแข็งในการจัดตั้งองค์กรในแต่ละรูปแบบ

รูปแบบ ที่	รูปแบบองค์กร	จุดแข็ง
1	จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในองค์กรสูงสุด ของขบวนการสหกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ไทย 2. เป็นองค์กรที่จัดตั้งมานานกว่า 43 ปี 3. มีสหกรณ์ที่จดทะเบียนทุกสหกรณ์เป็นสมาชิก 4. เข้าถึงข้อมูลสมาชิกได้ง่าย 5. ความพร้อมทางด้านสื่อประชาสัมพันธ์สื่อ สิ่งพิมพ์ 6. มีพื้นที่สำนักงานรองรับการบริการ
2	จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในชุมนุมสหกรณ์ แต่ละประเภท	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีสมาชิกสหกรณ์เดิมอยู่แล้ว 2. ตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่าง ถูกต้อง
3	จัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่องานสอบบัญชีสหกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกสามารถจะควบคุมการดำเนินงานของ คณะกรรมการได้โดยตรง
4	จัดตั้งเป็นบริษัท โดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบบการทำงานที่รวดเร็ว 2. ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้อย่างทันถ่วงที 3. ผู้บริหารได้มาจากผู้ถือหุ้นมาก ผู้ถือหุ้นมาก ก็เป็นเจ้าของกิจการมากย่อมรักษา ผลประโยชน์ของตนเองมาก

ที่มา: จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 7 จุดอ่อนในการจัดตั้งองค์กรในแต่ละรูปแบบ

รูปแบบที่	รูปแบบองค์กร	จุดอ่อน
1	จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เจ้าหน้าที่สันนิบาตสหกรณ์ฯ มีขวัญกำลังใจในการทำงานน้อย 2. แรงจูงใจเรื่องเงินเดือนน้อย ที่จะจูงใจให้คนสมัครงานตำแหน่งผู้สอบบัญชีสหกรณ์ 3. ขาดบุคลากรทางด้านงานสอบบัญชีสหกรณ์ 4. ระบบการทำงานของสันนิบาตสหกรณ์ฯ จะให้ความสำคัญเรื่องขั้นตอนของงานเอกสารมาก ทำให้ระบบของงานล่าช้า
2	จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในชุมนุมสหกรณ์แต่ละประเภท	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศักยภาพของชุมนุมสหกรณ์ไม่เพียงพอ 2. ความเข้มแข็งของชุมนุมสหกรณ์ยังมีน้อย 3. ขาดบุคลากรทางด้านงานสอบบัญชีสหกรณ์
3	จัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่องานสอบบัญชีสหกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบบการทำงานของสหกรณ์จะให้ความสำคัญเรื่องขั้นตอนของงานเอกสารมาก ทำให้ระบบของงานล่าช้า
4	จัดตั้งเป็นบริษัท โดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้แทนบางสหกรณ์อาจไม่เคยได้เข้าร่วมบริหารงานเนื่องจากจำนวนหุ้นที่ครอบครองมีน้อย 2. ผู้แทนสหกรณ์ที่เข้าไปบริหารงานไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง จึงอาจขาดความสามารถ ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของคน 3. ผู้บริหารมิได้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงอาจก่อให้เกิดเรื่องความไม่ซื่อสัตย์สุจริต

ที่มา: จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 8 โอกาสในการจัดตั้งองค์กรในแต่ละรูปแบบ

รูปแบบที่	รูปแบบองค์กร	โอกาส
1	จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในองค์กรสูงสุดของ ขบวนการสหกรณ์	1. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผลักดันและพัฒนา กระบวนการตรวจบัญชีสหกรณ์ให้ ภาคเอกชน
2	จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในชุมนุมสหกรณ์แต่ ละประเภท	1. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผลักดันและพัฒนา กระบวนการตรวจบัญชีสหกรณ์ให้ ภาคเอกชน
3	จัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่องานสอบบัญชีสหกรณ์	1. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผลักดันและพัฒนา กระบวนการตรวจบัญชีสหกรณ์ให้ ภาคเอกชน
4	จัดตั้งเป็นบริษัท โดยมีสหกรณ์ เป็นผู้ถือ หุ้น	1. การจัดตั้งบริษัท ณ ปัจจุบันกระทำ ได้ง่าย 2. การสนับสนุนจากภาครัฐในธุรกิจประเภท บัญชี โดยมีการประเมินและมอบรางวัล 3. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผลักดันและพัฒนา กระบวนการตรวจบัญชีสหกรณ์ให้ ภาคเอกชน

ที่มา: จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 9 อุปสรรคในการจัดตั้งองค์กรในแต่ละรูปแบบ

รูปแบบที่	รูปแบบองค์กร	อุปสรรค
1	จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในองค์กร สูงสุดของขบวนการสหกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. วัตถุประสงค์หลักของสันนิบาตสหกรณ์ฯ อันเนื่องมาจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2553 ไม่ได้ระบุเกี่ยวกับงานสอบบัญชีสหกรณ์ไว้โดยตรง 2. การสอบบัญชีสหกรณ์โดยเป็นหน้าที่ในองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ ขัดต่อมรรยาทของผู้สอบบัญชี
2	จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในชุมนุมสหกรณ์แต่ละประเภท	<ol style="list-style-type: none"> 1. วัตถุประสงค์อันเนื่องมาจากพระราชบัญญัติ พ.ศ.2553 ไม่ได้ระบุเกี่ยวกับงานสอบบัญชีสหกรณ์ไว้โดยตรง 2. การสอบบัญชีสหกรณ์ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่อยู่ในชุมนุมสหกรณ์แต่ละประเภทขัดต่อมรรยาทของผู้สอบบัญชี
3	จัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่องานสอบบัญชีสหกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. พระราชบัญญัติสหกรณ์ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจการสอบบัญชีไว้โดยชัดเจน 2. สหกรณ์ในประเทศไทยมี 7 ประเภท ซึ่งยังไม่ได้รับถึงสหกรณ์ผู้สอบบัญชีไว้โดยตรง 3. การจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในรูปแบบชุมนุมสหกรณ์โดยการรวมตัวกันของสหกรณ์ ขัดต่อมรรยาทของผู้สอบบัญชี
4	จัดตั้งเป็นบริษัท โดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. การวินิจฉัยพิจารณาอนุญาตจากนายทะเบียนสหกรณ์

ที่มา: จากการวิเคราะห์

จากตารางเปรียบเทียบข้างต้นแสดงให้เห็นถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นในแต่ละรูปแบบขององค์กร แต่จากข้อมูลจะเห็นว่ารูปแบบองค์กรที่หนึ่งที่จะจัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในองค์กรสูงสุดฯ รูปแบบที่สองที่จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในชุมนุมสหกรณ์ฯ และรูปแบบที่สามที่จัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่องานสอบบัญชีฯ นั้น จะขัดต่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ ซึ่งเป็นเรื่องยากแก่การแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าว

ทั้งนี้ รูปแบบองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ที่จัดตั้งเป็นบริษัท โดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้นนั้นมีจุดแข็งเรื่องความเร็วในระบบการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานสอบบัญชีที่จะต้องทำการสอบบัญชีให้ทันกับเวลาสิ้นปีบัญชีของสหกรณ์ รวมถึงกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้มีการสนับสนุนเกี่ยวกับธุรกิจประเภทบัญชี โดยการคัดเลือกองค์กรดีเด่นในการประกอบกิจการประเภทบัญชีขึ้นทุกปี ทั้งนี้ในการจัดตั้งบริษัทก็สะดวกและรวดเร็วขึ้นอันเนื่องจากการสมัครผ่านระบบอินเทอร์เน็ต รวมถึงโอกาสทางด้านกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่เป็นสหกรณ์อันเนื่องมาจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้มีการผลักดันให้มีการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน ซึ่งมีสหกรณ์เพิ่มมากขึ้นทุกปี

จากการศึกษาและวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้ศึกษาเห็นว่ารูปแบบองค์กรที่เหมาะสมในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ณ ขณะนี้ที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดคือ จัดตั้งในรูปแบบของบริษัท โดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น เนื่องจากรูปแบบองค์กรบริษัทนี้มีระบบการทำงานที่รวดเร็ว รวมถึงรูปแบบองค์กรรูปแบบอื่นๆ นั้นขัดต่อพระราชบัญญัติสหกรณ์

ความคิดเห็นของประธานหรือผู้แทนขององค์กรระดับชาติ 6 องค์กร

ข้อมูลความคิดเห็นนี้ได้มาจากการสัมภาษณ์ประธานหรือผู้แทนขององค์กรระดับชาติ 6 องค์กร ดังต่อไปนี้ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์บริการเดินรถแห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทยและชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย ซึ่ง 6 องค์กรดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นผู้แทนของสมาชิกสหกรณ์แต่ละประเภทที่มาจาก การเลือกตั้ง ผลปรากฏว่า ประธานหรือผู้แทนองค์กรทั้ง 6 องค์กร มีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่หนึ่ง มี 2 องค์กร คือ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย และชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย จากการสัมภาษณ์ได้ข้อคิดเห็นว่า ไม่เห็นด้วยในการถ่ายโอนงานสอบ

บัญชีสหกรณ์ เพราะมีความมั่นใจการสอบบัญชีของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เท่านั้น รวมถึง ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งนับว่าเป็นค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

กลุ่มที่ 2 มี 4 องค์กร คือ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย และชุมนุมบริการเดินรถแห่งประเทศไทย จากการสัมภาษณ์ได้ข้อคิดเห็นว่า เห็นด้วยในการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน และเห็นว่าขบวนการสหกรณ์ของไทย ควรมีองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ซึ่งแต่ละองค์กรให้ความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดตั้งองค์กรที่แตกต่างกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 10 ทั้งนี้ชุมนุมสหกรณ์บริการเดินรถแห่งประเทศไทย มีความคิดเห็นตรงกับผู้วิจัยว่าควรจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในรูปแบบของบริษัทโดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น อันเนื่องมาจาก ระบบการทำงานของ บริษัทมีความรวดเร็วสามารถตอบสนองความต้องการขององค์กรได้อย่างน่าพอใจ

โดยสรุปแล้วความเห็นของประธานหรือผู้แทนขององค์กรระดับชาติ 6 องค์กรนี้ มีองค์กรที่เห็นด้วยในการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน คิดเป็น 4 ต่อ 6 ซึ่ง 2 องค์กรที่ไม่เห็นด้วยนั้น องค์กรหนึ่งในสองเป็นสหกรณ์ที่ยังไม่ได้ถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์และอีกหนึ่ง องค์กรเป็นสหกรณ์ที่มีจำนวนการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์น้อยที่สุดในจำนวนของสหกรณ์ที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน ทั้งนี้ 4 องค์กรที่เห็นด้วยในการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน เห็นด้วยว่าควรมีการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องของรูปแบบการจัดตั้งองค์กร แต่นี้ก็แสดงให้เห็นถึงโอกาสความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของประธานหรือผู้แทนขององค์กรระดับชาติ 6 องค์กร

องค์กรระดับชาติ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็น อื่นๆ	เหตุผล
	การถ่ายโอนงาน สอบบัญชีสหกรณ์ ให้ภาคเอกชน	การจัดตั้ง องค์กรผู้สอบ บัญชีสหกรณ์	รูปแบบองค์กรที่เหมาะสม ในการจัดตั้ง เลือก 1 ใน 4 รูปแบบ		
สันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยในรูปแบบที่ 1 คือ จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในองค์กรสูงสุด ของขบวนการสหกรณ์	-	เพราะเป็นองค์กรสูงสุดของ ขบวนการสหกรณ์ที่มีสหกรณ์ทุก ประเภททุกระดับเป็นสมาชิก
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย	ไม่เห็นด้วย	-	-	-	มีความเชื่อมั่นการตรวจบัญชีของ กรมตรวจฯ เท่านั้น
ชุมนุมร้านค้าสหกรณ์ แห่งประเทศไทย	ไม่เห็นด้วย	-	-	-	เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายในการ จ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน
ชุมนุมบริการเดินรถ แห่งประเทศไทย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยในรูปแบบที่ 4 คือ จัดตั้งเป็น บริษัท โดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น	-	ระบบงานบริษัทมีความรวดเร็ว และประทับใจในบริการของ บริษัทสอบบัญชีเอกชน

ตารางที่ 10 (ต่อ)

องค์กรระดับชาติ	ความคิดเห็น				เหตุผล
	การถ่ายโอนงาน สอบบัญชีสหกรณ์ ให้ภาคเอกชน	การจัดตั้ง องค์กรผู้สอบบัญชี สหกรณ์	รูปแบบองค์กรที่เหมาะสมในการจัดตั้ง เลือก 1 ใน 4 รูปแบบ	ความคิดเห็นอื่นๆ	
ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	-	สามารถจัดตั้งได้ ทั้ง 4 รูปแบบ	ทุกรูปแบบมีความเป็นไปได้ที่จะจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ หากปราศจากการครอบงำจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ชุมนุมสหกรณ์ เครดิตยูเนียน แห่งประเทศไทย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยในรูปแบบที่ 3 คือ จัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์โดยมี วัตถุประสงค์เพื่องานสอบบัญชีสหกรณ์ โดยตรง	-	เนื่องจากคนในขบวนการสหกรณ์คุ้นเคยการทำงานในระบบสหกรณ์

ที่มา: จากการสัมภาษณ์ (2554)

การจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

จากการศึกษาข้างต้นหากจะมีการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในรูปแบบบริษัทโดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น จะเห็นถึงจุดอ่อนและอุปสรรคในการจัดตั้งองค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอแนะนำแนวทางปฏิบัติ ซึ่งจะแบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

โครงสร้างองค์กร จากประสบการณ์ต่างประเทศที่มีองค์กรจัดตั้งในรูปแบบบริษัท ถือหุ้นโดยสหกรณ์ร้อยละ 50 ซึ่งมีโครงสร้างเป็นแบบรวมศูนย์ คือมีศูนย์กลางเป็นผู้กำหนดแผนนโยบาย เป็นผู้บริหารจัดการหลัก แล้วมีสำนักงานสาขาแบ่งตามเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ โดยมีสหกรณ์ประเภทต่างๆ เป็นสมาชิกผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน โดยผู้ถือหุ้นอีกร้อยละ 50 นั้น ควรเป็นองค์กรอิสระที่มีความเกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชีหรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องกับงานสหกรณ์สืบเนื่องจากระบบงานที่รวดเร็วให้ทันต่อการปิดบัญชีของสหกรณ์ที่เป็นผู้ใช้บริการ

ผู้บริหาร ผู้บริหารที่เข้ามาบริหารงานนั้นมาจากสหกรณ์หรือองค์กรที่ถือหุ้นมาก ซึ่งไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง อาจจะขาดเรื่องความสามารถหรือความซื่อสัตย์สุจริตได้ ดังนั้นการตรวจสอบภายในองค์กรจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างมาก องค์กรควรตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในองค์กร โดยให้มีองค์กรหรือบุคลากรตรวจสอบภายในอย่างเคร่งครัด และเป็นไปตามระเบียบแผนงานขององค์กร ซึ่งการตรวจภายในนี้สามารถที่จะประเมินถึงระดับความสามารถและความรับผิดชอบให้หน้าที่ต่างๆของผู้บริหารได้

บุคลากร ในพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ให้ไว้ ณ วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2534 ซึ่งกำหนดมรรยาทของผู้สอบบัญชี ในเรื่องของ ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ดังนั้นองค์กรควรศึกษาถึงการวางโครงสร้างองค์กรที่จะทำฝ่ายงานของผู้สอบบัญชีนั้นมีความเป็นอิสระในการทำงานและสามารถประเมินผลการทำงานด้านความโปร่งใสและเที่ยงธรรมได้

บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการสอบบัญชี แต่ทั้งนี้บุคลากรดังกล่าวอาจจะมีความรู้ไม่เพียงพอเกี่ยวกับเรื่องระบบการทำงานของสหกรณ์ที่เป็นผู้ใช้บริการงานสอบบัญชี ดังนั้นการจัดฝึกอบรมบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมในเรื่องของ

การสอบบัญชี มารายทและจรรยาบรรณต่างๆ รวมถึงการฝึกอบรมในเรื่องของการสหกรณ์และถือเป็นนโยบายหลักขององค์กรที่จะต้องพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพก่อนที่จะให้บริการลูกค้า

การบริการ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาการสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ ทางบริษัทต้องกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการลงพื้นที่ สามารถแบ่งเวลาได้ดังนี้

ช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนพฤษภาคม จะเป็นช่วงตรวจสอบบัญชีของกิจการลูกค้าประจำปี (Year-end Audit) ที่มีงานตรวจสอบมากที่สุด (Peak Season) ดังนั้นองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ต้องวางแผนอย่างรอบคอบ ตั้งแต่การเริ่มเสนอบริการงานสอบบัญชีให้แก่สหกรณ์ที่เป็นลูกค้าทราบ และเพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกัน

ช่วงเดือนมิถุนายน ถึงสิงหาคม โดยประมาณ ผู้สอบบัญชีจะต้องมีการปิดเพิ่มงานตรวจที่สมบูรณ์ (Completion of Audit file) และวางแผนเพื่อตรวจสอบในปีต่อไป รวมถึงผู้สอบบัญชีและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการฝึกอบรม (Training) ทางวิชาชีพ เช่น เทคนิคการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี การสัมมนาออกสถานที่ เป็นต้น ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ จึงอาจมีการเข้าปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีกับทางสหกรณ์ หรือเข้าตรวจสอบก่อนปลายปี (Pre-Final-Audit) ตามจำนวนที่ได้แจ้งในการเสนอบริการสอบบัญชีกับสหกรณ์ เพื่อลดภาระงานช่วงปลายปี ดังนั้นองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์จะต้องวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างรัดกุม

ช่วงเดือนกันยายน ถึงเดือนธันวาคม จะเป็นช่วงที่มีการทดสอบการควบคุมภายในและการเข้าตรวจสอบก่อนปลายปีมากที่สุด โดยในช่วงของเดือนธันวาคมจะเป็นเดือนที่มีการเตรียมในเรื่องต่างๆ เช่น การเข้าสังเกตการณ์ตรวจสินค้าคงเหลือ การขอคำยืนยันจากบุคคลภายนอก ดังนั้นองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ควรทำการวางแผนเรื่องกำลังคนให้เหมาะสมในงานต่างๆ เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ผลักดันให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ตั้งราคาค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้เป็นมาตรฐาน โดยใช้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในรูปแบบการกำหนดราคาไว้ในแนวทางเดียวกัน

ความเป็นไปได้ทางการเงินในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

สืบเนื่องจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้ศึกษาได้ระบุรูปแบบองค์กรที่เหมาะสมในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์โดยสหกรณ์ ในรูปแบบบริษัทที่มีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น ดังนั้นในการศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินในการจัดตั้งองค์กรในครั้งนี้จึงใช้ข้อมูลอ้างอิงในรูปแบบของบริษัทเอกชน

ข้อสมมติในการศึกษา

การศึกษานี้ทำการศึกษาภายใต้ข้อสมมติดังนี้

1. องค์กร ไม่มีการกู้ยืมเงินมาเพื่อการลงทุนจากสถาบันการเงินภายนอก แต่เป็นเงินทุนที่ได้จากการระดมทุนของผู้ถือหุ้นองค์กร โดยไม่คิดดอกเบี้ย อันเนื่องมาจากผู้ถือหุ้นมีเงินทุนเพียงพอ
2. กำหนดระยะเวลาอายุของโครงการในการลงทุนเท่ากับ 10 ปี
3. ราคาค่าตกแต่งสำนักงาน เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์สำนักงาน ค่าเช่าอาคารและระบบสาธารณูปโภค ใช้ราคาเหมาจ่ายโดยเฉลี่ยเป็นรายบุคคล ปี 2554
4. กำหนดให้รายได้ มาจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเพียงอย่างเดียว ตลอดอายุโครงการลงทุน
5. กำหนดให้องค์กรมีการเพิ่มเงินเดือนให้กับพนักงานที่ทำงานครบ 1 ปีขึ้นไป ปีละ 5 %

ข้อจำกัดและเงื่อนไขของค่าใช้จ่าย

แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (1. ค่าใช้จ่ายในการลงทุน (Investment Cost) ประกอบไปด้วย ค่าตกแต่งภายในสำนักงาน เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์สำนักงาน ยานพาหนะ โปรแกรมบัญชี รายการเพื่อเหลือเผื่อขาด (2. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและให้บริการ (Operation Cost) ประกอบไปด้วย

เงินเดือนพนักงาน ค่าเช่าอาคารและระบบสาธารณูปโภค ค่าน้ำมันพาหนะ ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ค่าโทรศัพท์และการสื่อสาร ค่าฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าซ่อม อุปกรณ์สำนักงาน ฯลฯ)

1. ค่าใช้จ่ายในการลงทุน (Investment Cost) เป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุนเพื่อใช้ในการ ตกแต่งภายในสำนักงาน เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์สำนักงาน ยานพาหนะ โปรแกรมบัญชี รายการเพื่อ

1.1 ค่าตกแต่งภายในสำนักงาน จะแบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็นสองครั้ง คือ ครั้งที่หนึ่งเพื่อใช้ในปีที่ 1 ถึง ปีที่ 4 โดยจะทำการตกแต่งภายในสำนักงานเพื่อรองรับพนักงานครอบคลุมจนถึงจำนวนพนักงานสูงสุดในปีที่ 4 คือ จำนวน 138 คน แล้วในปีที่ 5 นั้นจะทำการตกแต่งภายในสำนักงานอีกครั้งเพื่อรองรับพนักงานที่เพิ่มขึ้นอีก 48 คน รวมทั้งสิ้น 186 คน ซึ่งจำนวนพนักงานจะคงที่จนถึงปีที่ 10 ดังตารางที่ 11 แต่ละคนใช้พื้นที่ในการทำงาน 4 ตารางเมตร (ซึ่งเป็นการเฉลี่ยพื้นที่ส่วนกลางของสำนักงาน ต่อ 1 คนแล้ว) คิดราคาค่าตกแต่งภายในตารางเมตรละ 500 บาท โดยจะจ่ายเงินค่าตกแต่งภายในสำนักงานครั้งที่หนึ่ง 276,000 บาท และครั้งที่สอง 96,000 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 372,000 บาท

1.2 เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์สำนักงาน จะแบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็นสองครั้ง โดยจะเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเฟอร์นิเจอร์เพื่อรองรับพนักงาน จากปีที่ 1 ถึง ปีที่ 4 คือ จำนวน 138 คน และครั้งที่สองในปีที่ 5 ซึ่งจำนวนพนักงานคงที่จนถึงปีที่ 10 จะมีพนักงานเพิ่มขึ้นอีก 48 คน รวมทั้งสิ้น 186 คน แต่ละคนใช้งบประมาณของเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์สำนักงาน ซึ่งรวมถึงเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้นเตอร์และเครื่องถ่ายเอกสาร โดยเฉลี่ยต่อคนคือ คนละ 15,000 บาท โดยเสียค่าใช้จ่ายสองครั้งดังนี้ ครั้งที่หนึ่ง 2,070,000 บาท ครั้งที่สอง 720,000 บาท รวมเป็นเงิน 2,790,000 บาท

1.3 ยานพาหนะ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ลงพื้นที่หรือเข้าไปพบสหกรณ์ที่เป็นลูกค้า โดยจะทำการซื้อรถยนต์ ตามจำนวนของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ที่เพิ่มขึ้น จะซื้อรถยนต์จำนวน 2 คัน ในครั้งแรก เพื่อรองรับจำนวนผู้สอบบัญชีที่เพิ่มขึ้นจนถึงปีที่ 4 ซึ่งมีจำนวน 138 คน และซื้อรถยนต์

เพิ่มอีกจำนวน 2 คน ในปีที่ 5 เพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้สอบบัญชี จำนวน 186 คน ซึ่งจำนวนพนักงานจะคงที่จนถึงปีที่ 10 โดยเฉลี่ยคนละ 700,000 บาท โดยจะซื้อรถยนต์สองครั้ง ครั้งละ 1,400,000 บาท รวมเป็นเงิน 2,800,000 บาท ในความเป็นจริงแล้วจำนวนรถ 4 คันอาจไม่เพียงพอในการใช้บริการ แต่ทางองค์กรฯ จะอนุญาตให้ผู้สอบบัญชีนำรถยนต์ส่วนตัวมาใช้ในการไปพบสหกรณ์ ซึ่งสามารถเบิกค่าน้ำมันพาหนะได้ตามจำนวนสหกรณ์ที่ไปพบ โดยมีเงื่อนไขตามข้อ 2.3 ค่าน้ำมันพาหนะ

1.4 โปรแกรมบัญชี จากการสำรวจ ค่าลิขสิทธิ์ โปรแกรมบัญชีคิดเป็นมูลค่า 150,000 บาท สามารถใช้ได้ตลอดไป (Double Pine Co. Ltd, 2011)

1.5 รายการเพื่อเหลือเพื่อขาด การวิเคราะห์โครงการเป็นการศึกษาถึงข้อมูลในอนาคต ซึ่งไม่สามารถคาดหมายได้แน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคำนวณต้นทุนในการลงทุน ซึ่งจะต้องครอบคลุมต้นทุนที่ไม่ได้คาดหมายที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดตั้งองค์กร (ชูชีพ พิพัฒนศิริ, 2544) การศึกษานี้กำหนดรายการเพื่อเหลือเพื่อขาดไว้ร้อยละ 5 ของต้นทุนในการลงทุนเท่ากับ 305,600 บาท จากค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรกของโครงการได้ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าใช้จ่ายในการลงทุนในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

รายการ	จำนวน	ราคา	มูลค่า
	(หน่วย)	(บาท/หน่วย)	(บาท)
ค่าตกแต่งภายในสำนักงาน (186 คน / 4 ตรม.)	744	500	372,000
เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์สำนักงาน	186	15,000	2,790,000
ยานพาหนะ	4	700,000	2,800,000
โปรแกรมบัญชี	1	150,000	150,000
รายการเพื่อเหลือเพื่อขาด ร้อยละ 5	-	-	305,600
รวม			6,417,600

ที่มา: จากการคำนวณ

2. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating Cost) เป็นค่าใช้จ่ายในการให้บริการสอบบัญชี จะผันแปรไปตามงานที่รับบริการ วันเวลาและการให้บริการในแต่ละครั้งที่ทางองค์กรจะต้องจ่ายไปทุกเดือน ทุกปี โดยองค์กรมีการวางแผนการเติบโตของกลุ่มสหกรณ์เป้าหมายดังนี้

การเติบโตทางการตลาดขององค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ กำหนดให้จำนวนของสหกรณ์ที่ใช้ในการคำนวณนั้นคงที่ไป 10 ปี คือ มีจำนวนสหกรณ์รวมทั้งหมด 800 สหกรณ์ ปีแรกจะรับงาน 30 สหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับเงื่อนไขบริษัทประเภทบัญชีที่ได้รับรางวัลดีเด่นของกรมพัฒนาธุรกิจ ซึ่งจำนวน 30 สหกรณ์นี้ คิดเป็นร้อยละ 3.7 ของสหกรณ์ที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชี สหกรณ์ให้ภาคเอกชนทั้งหมด 800 สหกรณ์ ถือเป็นการทดลองงานและเพื่อให้องค์กรสามารถดูแลลูกค้าได้อย่างทั่วถึงและได้คุณภาพของงานที่ดี ทั้งนี้ในแต่ละปีองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์จะขยายตลาดและเติบโตขึ้นตามลำดับดังนี้ ปีที่ 2 ขยายเป็นร้อยละ 10 จำนวนสหกรณ์ 80 สหกรณ์ ปีที่ 3 ขยายเป็นร้อยละ 25 จำนวนสหกรณ์ 200 สหกรณ์ ปีที่สี่ร้อยละ 40 จำนวนสหกรณ์ 320 สหกรณ์ ปีที่ห้าร้อยละ 55 จำนวนสหกรณ์ 440 สหกรณ์ ดังจะเห็นว่า จำนวนสหกรณ์ 440 สหกรณ์ นั้นเป็นจำนวนสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่ ทั้งนี้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายนี้ ภายในปีที่ 5 องค์กรฯ จะต้องครองตลาดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ทั้งหมด ซึ่งจะคงที่ ตั้งแต่ปีที่ 5 ไปจนถึงปีที่ 10 รายละเอียดดังตารางที่ 12

การตั้งเป้าหมายไว้ดังนี้ ก็เนื่องจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นพบว่า ผู้สอบบัญชีสหกรณ์มีปัญหาเรื่องของการตัดราคาการสอบบัญชี ทั้งนี้ก็เป็นผลสืบเนื่องจากรายได้ของสหกรณ์นั้นๆ ที่มีกำลังการจ่ายค่าบริการการสอบบัญชี จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า สหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มักจะจ้างผู้สอบบัญชีที่สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกในเรื่องความรวดเร็วเพื่อที่จะสามารถประชุมใหญ่ได้เร็วที่สุดและให้ความสำคัญกับเรื่องของการมีส่วนร่วมของผู้สอบบัญชี แต่สำหรับสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่ นั้น จะยังให้ความสำคัญกับเรื่องของราคาค่าบริการของผู้สอบบัญชีเป็นหลัก จึงเกิดปัญหาการตัดราคากันขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า องค์กรผู้สอบบัญชีโดยสหกรณ์นั้นจะต้องเป็นองค์กรที่ได้มาตรฐานและส่งเสริมให้เกิดมาตรฐานด้านราคาและสามารถแก้ไขปัญหาการตัดราคาได้

ตารางที่ 12 แผนการครองตลาดและจำนวนสหกรณ์ที่เป็นลูกค้าขององค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์โดย
สหกรณ์ในแต่ละปี

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
แผนการครองตลาด (ร้อยละ)	3.7	10	25	40	55	55	55	55	55	55
จำนวนสหกรณ์	30	80	200	320	440	440	440	440	440	440

หมายเหตุ: แผนการครองตลาด คิคร้อยละมาจากจำนวนสหกรณ์ที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์
ให้ภาคเอกชนทั้งหมด 800 สหกรณ์

ที่มา: จากการวางแผนการตลาด

จำนวนพนักงาน เนื่องจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้มีการจำกัดโควตาการรับ
งานสอบบัญชีสหกรณ์ของผู้สอบบัญชีว่า ผู้สอบบัญชี 1 คนจะสามารถรับงานสอบบัญชีของ
สหกรณ์ได้ 5 สหกรณ์ ตามเงื่อนไขที่ได้กล่าวมาข้างต้นในหัวข้อสภาพปัจจุบันของงานสอบบัญชี
สหกรณ์

สัดส่วนจำนวนสหกรณ์ต่อผู้สอบบัญชี คือ 2 ต่อ 1 ตามตารางที่ 1 ซึ่งผู้สอบบัญชี
สามารถรับงานได้ คนละ 2 สหกรณ์ เพียงเท่านั้น แต่เนื่องจากผู้สอบบัญชีบางคนที่มาขึ้นทะเบียน
กับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ไว้แต่ไม่ได้รับงาน จึงส่งผลให้ผู้สอบบัญชีที่มีอยู่สามารถรับงานได้มาก
ขึ้น ดังนั้น เมื่ออ้างอิงบริษัทบัญชีที่ได้รับมาตรฐานจากกรมพัฒนาธุรกิจแล้ว 1 ปีต้องรับงานไม่น้อย
กว่า 30 ราย ทั้งนี้ต้องมีผู้ช่วยผู้ทำบัญชีอย่างน้อย 1 คน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2554) สรุปคือ ในปี
แรกจะมีผู้สอบบัญชีจำนวน 6 คน ซึ่งสามารถรับงานสอบบัญชีได้คนละ 5 สหกรณ์ โดยมีผู้ช่วย 1
คน ทั้งนี้ได้มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สอบบัญชีและพนักงานในแผนกต่างๆ ตามจำนวนการเพิ่มขึ้น
ของจำนวนสหกรณ์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายขององค์กร ในปีที่ 5 ถึงปีที่ 10 จำนวนผู้สอบบัญชีจะคงที่
ตามจำนวนสหกรณ์ ทั้งนี้องค์กรจะมีจำนวนผู้สอบบัญชี 88 คน รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงการเพิ่มจำนวนของพนักงานในแต่ละปีเปรียบเทียบกับจำนวนสหกรณ์ที่เป็น
ลูกค้า

ปีที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
จำนวนสหกรณ์ที่เพิ่มขึ้น	30	80	200	320	440	440	440	440	440	440
ผู้จัดการ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ผู้สอบบัญชี	6	16	40	64	88	88	88	88	88	88
ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี	6	16	40	64	88	88	88	88	88	88
พนักงานส่วนงานบัญชี	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3
พนักงานส่วนงานบุคคล	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
พนักงานส่วนงานอำนาจการและธุรการ	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
พนักงานฝ่ายขายและการตลาด	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
รวมเป็นพนักงานทั้งสิ้น	18	40	89	138	186	186	186	186	186	186

ที่มา: จากการวางแผนองค์กร

2.1 เงินเดือนพนักงาน หากผู้สอบบัญชีสหกรณ์เป็นผู้รับงานเอง โดยตรงก็สามารถรับงานได้ 5 สหกรณ์ต่อปีและราคาค่าบริการสอบบัญชีโดยเฉลี่ย คือ 125,000 บาทต่อสหกรณ์ (ดวงพร ลิมพันธ์, 2548) คิดเป็นเงิน 625,000 บาท ต่อ ปี เป็นเงิน 52,083 บาท ต่อ เดือน แต่นั้นรวมถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ผู้สอบบัญชีจะต้องจ่ายเอง แต่ทั้งนี้ องค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์นั้นจะมีสวัสดิการและอำนวยความสะดวกต่างๆให้กับผู้สอบบัญชี รวมถึงการขึ้นเงินเดือนปีละ 5% ซึ่งได้กำหนดเงินเดือนในแต่ละระดับงานในแต่ละหน้าที่ดังนี้

1. ผู้สอบบัญชีทุกคนจะมีเงินเดือนระดับหัวหน้างานระดับต้น คือ 21,187 บาท
2. พนักงานเกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชีมีเงินเดือนระดับตำแหน่งผู้ปฏิบัติงาน วุฒิปริญญาตรีขึ้นไป คือ 12,878 บาท
3. พนักงานส่วนงานอำนาจการและธุรการมีเงินเดือนระดับตำแหน่งผู้ปฏิบัติงาน วุฒิปริญญาตรีขึ้นไป คือ 12,878 บาท

4. พนักงานส่วนงานบัญชีมีเงินเดือนระดับตำแหน่งผู้ปฏิบัติงาน วุฒิปริญญาตรี
ขึ้นไป คือ 12,878 บาท

5. พนักงานส่วนงานบุคคลมีเงินเดือนระดับตำแหน่งผู้ปฏิบัติงาน วุฒิปริญญาตรี
ขึ้นไป คือ 12,878 บาท

6. พนักงานฝ่ายขายและการตลาดมีเงินเดือนระดับตำแหน่งผู้ปฏิบัติงาน วุฒิ
ปริญญาตรีขึ้นไป คือ 12,878 บาท

7. ผู้จัดการมีเงินเดือนระดับผู้จัดการแผนก คือ 39,446 บาท

นโยบายเรื่องเงินเดือนขององค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์โดยสหกรณ์นั้น จะต้องยึด
ระดับเงินเดือนตามหน่วยงานภาคเอกชน ทั้งนี้จะเปิดโอกาสให้กับบุคคลรุ่นใหม่ที่เพิ่งจบการศึกษา
เข้ามาในองค์กรเพื่อให้มีประสบการณ์ในการทำงาน มีการฝึกอบรมความรู้ให้กับพนักงานในทุก
ตำแหน่ง พร้อมทั้งปลูกฝังให้รักองค์กร ทั้งนี้ได้อ้างอิงตัวเลขเงินเดือนจากผลการสำรวจเกี่ยวกับ
เงินเดือนพนักงานในส่วนงานเอกชนดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ระดับเงินเดือนพนักงานประจำได้รับจากสถานประกอบการภาคเอกชน
จำแนกตามระดับตำแหน่ง

ระดับตำแหน่ง	ระดับเงินเดือน (บาท)
ผู้จัดการ	39,446
หัวหน้างานระดับต้น	21,187
ผู้ปฏิบัติที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป	12,878
ผู้ปฏิบัติที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี	8,510

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2553)

ซึ่งจะสามารถแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินเดือนพนักงานได้ดังใน
ตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ค่าใช้จ่ายในแต่ละปีเกี่ยวกับเงินเดือนพนักงานขององค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
ผู้จัดการ	39,446	41,418	43,489	45,664	47,947	50,344	52,861	55,504	58,280	61,194
ผู้สอบบัญชี	127,122	641,966	1,182,552	1,750,168	1,837,676	1,929,560	2,026,038	2,127,340	2,233,707	2,345,393
ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี	77,268	390,203	718,786	1,063,797	1,116,987	1,172,836	1,231,478	1,293,052	1,357,704	1,425,590
ส่วนงานบัญชี	12,878	13,522	27,076	28,430	29,851	31,344	32,911	34,557	36,284	38,099
ส่วนงานบุคคล	12,878	26,400	27,720	29,106	30,561	32,089	33,694	35,378	37,147	39,005
ส่วนงานอำนวยการ	12,878	13,522	14,198	14,908	15,653	16,436	17,258	18,121	19,027	19,978
ฝ่ายขายและการตลาด	25,756	27,044	28,396	29,816	31,307	32,872	34,516	36,241	38,053	39,956
รวมรายเดือน	308,226	1,154,075	2,042,217	2,961,888	3,109,982	3,265,481	3,428,756	3,600,193	3,780,203	3,969,213
รวมรายปี	3,698,712	13,848,904	24,506,605	35,542,655	37,319,788	39,185,777	41,145,066	43,202,319	45,362,435	47,630,557

หมายเหตุ: มีการขึ้นเงินเดือนให้กับพนักงานที่ทำงานครบ 1 ปีขึ้นไป จำนวน 5% ของเงินเดือนทุกปี

ที่มา: จากการคำนวณ

2.2 ค่าเช่าอาคารและระบบสาธารณูปโภค เนื่องจากองค์กรไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างสำนักงานเป็นของตนเองเพราะมีค่าใช้จ่ายสูง รวมถึงผู้สอบบัญชีจะต้องลงพื้นที่เข้าตรวจสอบสหกรณ์ตามจำนวนครั้งที่ระบุไว้ในรายละเอียดหนังสือเสนอบริการ ดังนั้น สำนักงานที่ใช้ปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่ก็คือสำนักงานของสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์ที่เป็นกลุ่มลูกค้าเป้าหมายขององค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์นั้น กระจายอยู่ตามเขตพื้นที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล รวมถึงต่างจังหวัด จึงใช้ราคาค่าเช่าพื้นที่สำนักงานของเอกชนในกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลาง มีค่าเช่าราคาตารางเมตรละ 250 บาท เมื่อพนักงาน 1 คนต้องใช้พื้นที่ 4 ตารางเมตร ราคาค่าเช่าเท่ากับคนละ 1000 บาทต่อเดือน เมื่อค่าเช่าอาคารและระบบสาธารณูปโภคผันแปรไปตามจำนวนของพนักงานที่เพิ่มขึ้น รายละเอียดดังตารางที่ 17

2.3 ค่าน้ำมันพาหนะ เนื่องจากผู้สอบบัญชีสหกรณ์จะต้องเข้าตรวจสอบสหกรณ์ตามจำนวนครั้งที่ได้ระบุไว้ในข้อตกลงรายละเอียดการบริการสอบบัญชีซึ่งก็ขึ้นอยู่กับผู้สอบบัญชีและสหกรณ์เองดังนั้นค่าน้ำมันพาหนะผันแปรตามจำนวนสหกรณ์ คือ สหกรณ์ละ 2,000 บาทต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 18

2.4 ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด เช่น ค่าถ่ายเอกสาร วัสดุสิ้นเปลือง ผันแปรตามจำนวนของสหกรณ์ กำหนดให้สหกรณ์ละ 2,000 บาทต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 18

2.5 ค่าโทรศัพท์และการสื่อสาร จะผันแปรตามจำนวนของสหกรณ์ กำหนดให้สหกรณ์ละ 200 บาทต่อเดือน เป็นเงิน 2,400 บาทต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 18

2.6 ค่าฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ตั้งงบประมาณเป็นจำนวนเงิน 300,000 บาทต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 18

2.7 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ คือ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าบำรุงอุปกรณ์สำนักงาน ฯลฯ ตั้งงบประมาณเป็นจำนวนเงิน 20,000 บาทต่อเดือน เป็นเงิน 240,000 บาทต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 18

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสรุปและแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ไม่ว่าจะเป็น ค่าใช้จ่ายในการลงทุน ค่าใช้จ่ายในการให้บริการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 19

2.8 รายได้ขององค์กร ได้จากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชี ส่วนใหญ่แล้วสหกรณ์จ่ายค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชี อยู่ระหว่าง 100,000 บาท ถึง 150,000 บาท เฉลี่ย 125,000 บาท ต่อสหกรณ์ (ดวงพร ลิ้มพันธ์, 2545) รายละเอียดดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 รายได้ขององค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

ปีที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
จำนวนสหกรณ์*	30	80	200	320	440	440	440	440	440	440
รายได้ (ล้านบาท)	3.75	10	25	40	55	55	55	55	55	55

หมายเหตุ: * จำนวนสหกรณ์ที่เป็นลูกค้าในแต่ละปีที่ได้วางแผนการตลาดไว้

ที่มา: จากการวางแผนและคำนวณ

ตารางที่ 17 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าเช่าอาคารและระบบสาธารณูปโภค

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
รวมพนักงานทั้งสิ้น (คน)	18	40	89	138	186	186	186	186	186	186
ค่าเช่าต่อเดือน (จำนวนคน * 1000)	18,000	40,000	89,000	138,000	186,000	186,000	186,000	186,000	186,000	186,000
ค่าเช่าต่อปี (ค่าเช่าต่อเดือน * 12)	216,000	480,000	1,068,000	1,656,000	2,232,000	2,232,000	2,232,000	2,232,000	2,232,000	2,232,000

หมายเหตุ: ค่าเช่าต่อเดือน คนละ 1,000 บาท

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางที่ 18 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ ค่าน้ำมันพาหนะ ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ค่าโทรศัพท์ฯ ค่าฝึกอบรมฯและค่าใช้จ่ายอื่นๆ

จำนวนสหกรณ์	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
	30	80	200	320	440	440	440	440	440	440
ค่าน้ำมันพาหนะ	60,000	160,000	400,000	40,000	880,000	880,000	880,000	880,000	880,000	880,000
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	60,000	160,000	400,000	640,000	880,000	880,000	880,000	880,000	880,000	880,000
ค่าโทรศัพท์ฯ	72,000	192,000	480,000	768,000	1,056,000	1,056,000	1,056,000	1,056,000	1,056,000	1,056,000
ค่าฝึกอบรมฯ	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางที่ 19 สรุปค่าใช้จ่าย

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
ค่าใช้จ่ายในการลงทุน										
ค่าตกแต่งภายในฯ	76,000				96,000					
เฟอร์นิเจอร์ฯ	2,070,000				720,000					
ยานพาหนะ	1,400,000				1,400,000					
โปรแกรมบัญชี	150,000				-					
รายการเพื่อเหลือเพื่อขาด	187,300				110,800					
ค่าใช้จ่ายการให้บริการ										
เงินเดือนพนักงาน	3,698,712	13,848,904	24,506,605	35,542,655	37,319,788	39,185,777	41,145,066	43,202,319	45,362,435	47,630,557
ค่าเช่าอาคารฯ	216,000	480,000	1,068,000	1,656,000	2,232,000	2,232,000	2,232,000	2,232,000	2,232,000	2,232,000
ค่าน้ำมันพาหนะ	60,000	160,000	400,000	640,000	880,000	880,000	880,000	880,000	880,000	880,000
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	60,000	160,000	400,000	640,000	880,000	880,000	880,000	880,000	880,000	880,000
ค่าโทรศัพท์ฯ	72,000	192,000	480,000	768,000	1,056,000	1,056,000	1,056,000	1,056,000	1,056,000	1,056,000
ค่าฝึกอบรมฯ	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000
รวมค่าใช้จ่าย	8,730,012	15,380,904	27,394,605	39,786,655	45,234,588	44,773,777	46,733,066	48,790,319	50,950,435	53,218,557

ที่มา: จากการคำนวณ

การวัดความคุ้มค่าทางการเงิน

การวิเคราะห์ด้านการเงินของโครงการนี้ เริ่มจากการศึกษาค่าใช้จ่ายของการลงทุนและรายได้ของการลงทุนตามลำดับ จากนั้นจึงทำการวัดความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุนจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ด้วยวิธีการหามูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (IRR) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุน (BCR) โดยกำหนดให้อัตรารีดลดเท่ากับร้อยละ 6 และอายุการลงทุนเท่ากับ 10 ปี

โดยพบว่า ค่าใช้จ่ายของการลงทุนในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ประกอบด้วย ค่าใช้จ่าย 2 ส่วน คือ ค่าใช้จ่ายในการลงทุน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งค่าใช้จ่ายในการลงทุนนั้นจะแบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็น 2 รอบ สืบเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนพนักงาน โดยจะจ่ายครั้งแรกในปีที่ 1 ซึ่งจะครอบคลุมถึงปีที่ 4 และเสียค่าใช้จ่ายอีกครั้งในปีที่ 5 ซึ่งจะครอบคลุมถึงปีที่ 10 ซึ่งจะใช้จ่ายในการตกแต่งภายในสำนักงาน 372,000 เฟอ์นเจอร์และอุปกรณ์สำนักงาน 2,790,000 ยานพาหนะ 2,800,000 ค่าโปรแกรมบัญชี 150,000 บาท รวมถึงรายการเพื่อเหลือเพื่อขาด 305,600 บาท ส่วนที่ 2 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานประกอบด้วย เงินเดือนพนักงาน ค่าเช่าอาคารฯ ค่าน้ำมันพาหนะ ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดฯ ค่าโทรศัพท์ฯ ค่าฝึกอบรมฯ และค่าใช้จ่ายอื่นๆดังตารางที่ 17 และ 18 ที่ผ่านมา

สำหรับผลประโยชน์ของการลงทุนในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์นี้ มาจากรายได้ในบริการให้บริการสอบบัญชีสหกรณ์ ซึ่งในช่วง 3 ปีแรกนั้น องค์กรยังมีรายได้คิดลบ แต่ตั้งแต่วันที่ 4 มีผลประโยชน์เป็นบวกตามลำดับและจะมีผลประโยชน์คงที่เป็นบวกตั้งแต่วันที่ 5 จนถึงปีที่ 10 ตามจำนวนลูกค้าที่ตั้งไว้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 20

การวัดความคุ้มค่าการลงทุนในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์นั้น ได้จากการนำรายได้สุทธิไปคำนวณหาค่าซึ่งได้ผลดังนี้ มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 7,548,602 มีค่าเป็นบวกหมายความว่า การลงทุนในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์มีความคุ้มค่าในการลงทุนหรือมีรายรับมากกว่ารายจ่าย ส่วนอัตราผลประโยชน์ต่อทุนเท่ากับ 1.03 หมายความว่า เมื่อนำเงินมาลงทุนในการจัดตั้งองค์กร 1 บาท จะได้ผลตอบแทนหรือกำไร 0.03 บาท และอัตราผลตอบแทน ภายในโครงการเท่ากับร้อยละ 14.621 ซึ่งมีค่าสูงกว่าอัตรารีดลดที่ร้อยละ 6 หมายความว่า การลงทุนในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์นี้มีความเป็นไปได้ทางการเงิน รายละเอียดดังตารางที่ 21

ตารางที่ 20 งบประมาณค่าใช้จ่ายและรายได้ขององค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
รายได้ของโครงการ										
ค่าบริการสอบบัญชี	3,750,000	10,000,000	25,000,000	40,000,000	55,000,000	55,000,000	55,000,000	55,000,000	55,000,000	55,000,000
รวมรายได้ของโครงการ	3,750,000	10,000,000	25,000,000	40,000,000	55,000,000	55,000,000	55,000,000	55,000,000	55,000,000	55,000,000
ค่าใช้จ่ายในโครงการ										
ค่าใช้จ่ายในการลงทุน	3,933,300				2,326,800					
ค่าใช้จ่ายในการบริการ	4,646,712	15,380,904	27,394,605	39,786,655	45,234,588	4,773,777	48,790,319	48,790,319	50,950,435	53,218,557
รวมค่าใช้จ่ายโครงการ	8,580,012	15,380,904	27,394,605	39,786,655	47,561,388	44,773,777	48,790,319	48,790,319	50,950,435	53,218,557
รายได้สุทธิโครงการ	- 4,830,012	- 5,380,904	- 2,394,605	213,345	7,438,612	10,226,223	6,209,681	6,209,681	4,049,565	1,781,443

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางที่ 21 สรุปผลประโยชน์ ค่าใช้จ่ายทางการเงิน และผลการวิเคราะห์ของโครงการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

ปีที่	ค่าใช้จ่ายโครงการ			ผลประโยชน์	ผลประโยชน์		6%	PVC	PVB	NPV	
	การลงทุน	การบริการ	รวมค่าใช้จ่าย	รวม	สุทธิ						
1	3,933,300	8,580,012	12,513,312	3750000	-	8,763,312	0.943	11,805,011	3,537,735.85	-	8,267,275
2		15,380,904	15,380,904	10000000	-	5,380,904	0.890	13,688,949	8,899,964.40	-	4,788,985
3		27,394,605	27,394,605	25000000	-	2,394,605	0.840	23,001,038	20,990,482.08	-	2,010,556
4		39,786,655	39,786,655	40000000		213,345	0.792	31,514,757	31,683,746.53		168,989
5	2,326,800	47,561,388	49,888,188	55000000		5,111,812	0.747	37,279,356	41,099,199.51		3,819,843
6		44,773,777	44,773,777	55000000		10,226,223	0.705	31,563,746	38,772,829.72		7,209,084
7		48,790,319	48,790,319	55000000		6,209,681	0.665	32,448,349	36,578,141.25		4,129,792
8		48,790,319	48,790,319	55000000		6,209,681	0.627	30,611,650	34,507,680.42		3,896,030
9		50,950,435	50,950,435	55000000		4,049,565	0.592	30,157,484	32,554,415.49		2,396,931
10		53,218,557	53,218,557	55000000		1,781,443	0.558	29,716,964	30,711,712.73		994,748
รวม								271,787,306	279,335,908		7,548,602
NPV											7,548,602
BCR											1.03
IRR											14.621%

ที่มา: จากการคำนวณ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้มีการผลักดันให้สหกรณ์มีการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 โดยเริ่มจากสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่ตรงตามเงื่อนไขที่ทางกรมตรวจบัญชีได้ระบุไว้

เนื่องจากจำนวนสหกรณ์ที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชนนั้นมีจำนวนมาก แต่จำนวนผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ขึ้นทะเบียนกับกรมตรวจฯ นั้นมีจำนวนไม่เพียงพออีกทั้งส่วนใหญ่เป็นผู้สอบบัญชีที่ระบุงานที่กรุงเทพฯ และปริมณฑลเท่านั้น รวมถึงปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้สอบบัญชีกับสหกรณ์น้อยและปัญหาการตัดราคาค่าธรรมเนียมด้วยตนเองของผู้สอบบัญชี

ดังนั้นควรมีองค์กรที่เกิดจากความร่วมมือกันของขบวนการสหกรณ์ที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งเป็นองค์กรที่คอยสนับสนุนเรื่องค่าใช้จ่าย ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการต่างๆ รวมถึงอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชีสหกรณ์

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัจจุบันของงานสอบบัญชีสหกรณ์ ศึกษาโอกาสความเป็นไปได้ในการจัดตั้งและรูปแบบขององค์กรที่เหมาะสมในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์และทำการศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์

การศึกษาสภาพปัจจุบันของงานสอบบัญชีสหกรณ์นั้น ผู้ศึกษาทำการรวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นมาจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้เพิ่มขนาดเงื่อนไขให้กว้างขึ้นสำหรับสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่จะถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน ปัจจุบันมีจำนวนสหกรณ์นอกภาคการเกษตรที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีฯทั้งสิ้น 800 สหกรณ์ และได้นำร่องสหกรณ์ภาคการเกษตรในการถ่ายโอนงานสอบบัญชีฯ นั้นแสดงถึงแนวโน้มการเพิ่มจำนวนของสหกรณ์ในการถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชนในอนาคต

การหารูปแบบองค์กรที่เหมาะสมในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์นั้น ผู้ศึกษาได้ใช้การวิเคราะห์หา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ขององค์กรแต่ละรูปแบบว่าเหมาะสมในการจัดตั้งรูปแบบองค์กรใดในประเทศไทย โดยใช้ประสบการณ์การจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์จากขบวนการสหกรณ์ในประเทศอื่น แล้วนำมาเปรียบเทียบรูปแบบที่เหมาะสมกับประเทศไทย ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น รูปแบบที่หนึ่ง จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในองค์กรสูงสุดของขบวนการสหกรณ์ รูปแบบที่สอง จัดเป็นกิจกรรมหนึ่งในขบวนการสหกรณ์แต่ละประเภท รูปแบบที่สาม จัดตั้งเป็นขบวนการสหกรณ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่องานสอบบัญชีสหกรณ์โดยตรง และรูปแบบที่สี่ จัดตั้งเป็นบริษัทโดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบองค์กรอื่นๆ ที่ไม่ใช่รูปแบบบริษัทนั้น จะขัดกับพระราชบัญญัติสหกรณ์ ดังนั้น รูปแบบองค์กรที่มีความเป็นไปได้ที่จะจัดตั้งในขณะนี้คือรูปแบบบริษัทโดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น ซึ่งมีจุดแข็งที่สอดคล้องกับงานสอบบัญชีที่ต้องการความรวดเร็วเพื่อให้ทันสิ้นปีทางบัญชี ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ประธานหรือผู้แทนองค์กรระดับชาติทั้ง 6 องค์กร ปรากฏว่ามี 4 องค์กรที่เห็นด้วยในการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์และเห็นว่าควรมีการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ขึ้นมา แต่ทั้งนี้ องค์กรทั้ง 4 องค์กรดังกล่าวก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องรูปแบบองค์กรที่เหมาะสม ซึ่งโอกาสความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์นั้นมีความเป็นไปได้สูง อันเนื่องมาจากการเห็นด้วยขององค์กรเป็นอัตรา 4 ต่อ 6

การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงินในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ พิจารณาจากตัววัดความคุ้มค่าทางการเงินได้แก่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุน (BCR) และอัตราผลตอบแทนภายในองค์กร (IRR) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยอัตราคิดลดร้อยละ 6 กำหนดระยะเวลา 10 ปี โดยทำการวิเคราะห์ต้นทุนของโครงการที่ใช้ในการศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกได้แก่ ต้นทุนในการลงทุน เช่น ค่าตกแต่งภายในฯ ค่าเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์สำนักงานต่างๆ ค่ายานพาหนะ ค่าโปรแกรมบัญชี รายการเพื่อเหลือเผื่อขาดรวมมูลค่าเท่ากับ 6,417,600 บาท ส่วนที่สองเป็นต้นทุนในการให้บริการ ได้แก่ เงินเดือนพนักงาน ค่าเช่าอาคารและระบบสาธารณูปโภค ค่าน้ำมันพาหนะ ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดต่างๆ ค่าโทรศัพท์และการสื่อสาร ค่าฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะผันแปรตามการใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ในส่วนของผลประโยชน์ทางการเงินเกิดจากรายได้ค่าบริการสอบบัญชีคิดค่าบริการเฉลี่ยสหกรณ์ละ 125,000 บาท

ผลการศึกษาพบว่ามูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็นบวกเท่ากับ 7,548,602 อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุนเท่ากับ 1.03 และอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการมีค่าเท่ากับ 14.621 จึงสรุปได้ว่า

โครงการมีความคุ้มค่าทางการเงิน เนื่องจากมูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเป็นบวก อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุนมีค่ามากกว่าหนึ่งและอัตราผลตอบแทนภายในโครงการมีค่ามากกว่าอัตราคิดลด

ข้อเสนอแนะผลการศึกษา

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของงานสอบบัญชีสหกรณ์พบว่าจำนวนสหกรณ์ที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชนปัจจุบันมีจำนวน 800 สหกรณ์และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในอนาคต อันเนื่องมาจากการผลักดันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ในขณะเดียวกัน การขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้สอบบัญชีสหกรณ์นั้นมีเงื่อนไขที่รัดกุมและขั้นตอนที่ยุ่งยาก ดังนั้น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรวางเงื่อนไขและขั้นตอนการขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้สอบบัญชีให้สะดวกและง่ายขึ้น

2. จากการวิเคราะห์ของผู้ศึกษา รูปแบบองค์กรที่เหมาะสมในการจัดตั้งพบว่า การจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์รูปแบบบริษัทโดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด ณ ขณะนี้ เนื่องมาจากองค์กรรูปแบบอื่นๆ นั้น ขัดต่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ แต่หากในอนาคตนั้น ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข โดยเฉพาะข้อกำหนด ก็น่าจะสามารถจัดตั้งรูปแบบองค์กรที่เหมาะสมในรูปแบบอื่นๆ ได้

3. จากการศึกษาทางการเงินพบว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้การลงทุนประสบความสำเร็จมากที่สุดคือ จำนวนสหกรณ์ที่เป็นลูกค้าเพิ่มมากขึ้น ถ้าองค์กรไม่สามารถที่จะเพิ่มจำนวนลูกค้าให้มาใช้บริการได้ตามเป้าหมาย ก็จะมีผลต่อรายได้ขององค์กร ดังนั้นองค์กรต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับแผนการตลาดขององค์กรเป็นหลัก รวมถึงแนวคิดในการขยายตลาดเป้าหมาย ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งตลาดเป้าหมายเป็นกลุ่มสหกรณ์ขนาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวน 440 สหกรณ์ ซึ่งตลาดเป้าหมายจะคงที่ตั้งแต่ปีที่ 5 จนถึงสิ้นโครงการในปีที่ 10 แต่รายจ่ายในส่วนของเงินเดือนพนักงานนั้นกลับเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการขึ้นเงินเดือนให้กับพนักงานที่ทำงานครบ 1 ปี ขึ้นไป จึงทำให้รายได้ขององค์กรลดลงเรื่อยๆ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป สหกรณ์ภาคการเกษตรและสหกรณ์นอกภาคการเกษตรควรร่วมกันศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในรูปแบบบริษัท โดยมีสหกรณ์เป็นผู้ถือหุ้น อย่างละเอียดและครอบคลุมโดยเฉพาะเรื่องกฎหมาย และนโยบายการดำเนินงานขององค์กรให้ประสบผลสำเร็จ
2. การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ประธานหรือผู้แทนขององค์กรระดับชาติ ทั้ง 6 องค์กร ซึ่งถือว่าเป็นผู้แทนของสมาชิกสหกรณ์แต่ละประเภทที่ได้มาจากการเลือกตั้ง ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการสอบถามความคิดเห็นของสหกรณ์ชั้นปฐมที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชนด้วย
3. ในการศึกษาด้านการเงินครั้งนี้ผู้วิจัยได้วางเป้าหมายทางการตลาดไว้คือ สหกรณ์ขนาดใหญ่ จำนวน 440 สหกรณ์ ซึ่งกลุ่มลูกค้าเป้าหมายดังกล่าวจะคงที่ตั้งแต่ปีที่ 5 ถึงปีที่ 10 ซึ่งทำให้รายได้มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาความเป็นไปได้ในการขยายตลาดกลุ่มเป้าหมาย ช่องทางการตลาดเป็นหลัก
4. ในศึกษานี้มีรายได้และผลประโยชน์มาจากการสอบบัญชีเพียงอย่างเดียว ซึ่งในความเป็นจริงแล้วองค์กรประเภทบัญชีสามารถมีรายได้จากการบริการอื่นๆ นอกเหนือจากการสอบบัญชี เช่น บริการรับทำบัญชี เป็นที่ปรึกษาทางการเงินการบัญชี ให้บริการรับจดทะเบียนต่างๆ รวมถึงเป็นที่ปรึกษาทางภาษีอากร เป็นต้น ดังนั้นควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลประโยชน์ขององค์กรที่ควรจะได้รับ เพื่อช่วยให้เกิดทางเลือกที่เหมาะสมต่อการลงทุนและได้รับผลประโยชน์ที่น่าพอใจสูงสุด

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2538. รายงานผลการติดตามและประเมินผลโครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ปี 2535 – 2537. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (อัครสำเนา)

_____. 2541. การประเมินประสิทธิผลโครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

_____. 2542ก. ระเบียบเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (อัครสำเนา)

_____. 2542ข. รายงานผลการติดตามและประเมินผลโครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ปี 2541. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (อัครสำเนา)

_____. 2551. รายงานการวิจัยการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ไกรสิทธิ์ โรจนเกษตรชัย. 2554. ผู้จัดการใหญ่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2554.

ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2554. โครงสร้างองค์กร (Online). www.fsct.com, 1 สิงหาคม 2554.

ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ. 2544. เศรษฐศาสตร์การวิเคราะห์โครงการ. กรุงเทพฯ: บริษัท เท็ก แอนด์ เจอร์ นัล พับลิเคชั่น จำกัด.

ญาดา จูผ่อง. 2540. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงินในการจัดตั้งโรงงานผลิตนมพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์ของสหกรณ์โคนมชัยบาดาล จำกัด จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ฐาปนา ฉิ้นไพศาล. 2542. การบริหารโครงการและการศึกษาความเป็นไปได้.

กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.

ณัฐวรรณ อติโรจนสกุล. 2547. การศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินและทางเศรษฐกิจของ

โครงการห้องเย็นเก็บรักษาอาหารทะเลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดวงพร ลิ้มพันธ์. 2545. ความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมในโครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบ

บัญชีสหกรณ์ โดยการใช้บริการของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดาบชัย ใจสู้ศึก. 2554. ผู้จัดการใหญ่ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์, 8

สิงหาคม 2554.

ถวิล เลิศประเสริฐ. 2523. วิสาหกิจสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ทรงศิริ แต่สมบัติ. 2541. การวิเคราะห์ถดถอย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจันเพชร. 2549. การสอบบัญชี. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน

จำกัด ทีพีเอ็นเพรส.

นิภา วิจิตรลักษณ์. 2550. การศึกษาแนวทางพัฒนาการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ในโครงการ

ปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ประสิทธิ์ ตงยิ่งศิริ. 2540. การวิเคราะห์และประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ปราโมทย์ ัญญะคุปต์. 2554. กรรมการและเลขานุการชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
 สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2554.

ฝ่ายวิจัย คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. 2544. ศึกษาหาแนวทางในการร่วมมือระหว่าง
 ภาคเอกชนกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรศศิ ช่างพิมพ์. 2554. ผู้จัดการใหญ่ชุมนุมสหกรณ์บริการเดินรถแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์,
 1 สิงหาคม 2554.

พยอม สิงห์เสนห์. 2537. การสอบบัญชี. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไพฑูรย์ เอี่ยมศิริกุลมิตร. 2533. การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ส่งออกผลไม้สด
 ในภาคตะวันออกของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2538. การวิเคราะห์โครงการและแผนงาน. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วรรณิ รัตนวราหะ. 2542. การส่งเสริมธุรกิจประกันภัยในขบวนการสหกรณ์ของประเทศไทย.
 กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์.

วิฑูรย์ แนวพานิช. 2554. ประธานกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
 สัมภาษณ์, 29 กรกฎาคม 2554.

ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์. 2553. โครงการวิจัยเชิงบูรณาการนำร่อง
 พัฒนาระบบการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ภาคการเกษตรให้ภาคเอกชน.
 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมพงษ์ พรอุปถัมภ์. 2548. การสอบบัญชี. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมนิติ เพรส จำกัด.

สมัยศ นาวิการ. 2543. การบริหารงานเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ (1991).

สัณนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย. 2554. โครงสร้างองค์กร (Online). www.clt.or.th, 1 สิงหาคม 2554.

ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2551. รายงานการวิจัยการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชน. กรุงเทพฯ: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.

สาวิตรี คชสารมณี. 2548. การศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดตั้งโรงงานนมผงของชุมนุมสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย จำกัด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุวรรณ มรรคจินดา. 2548. ปัญหาของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือ. การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อนันต์ ชาตฐประชีวิน. 2554. ผู้จัดการใหญ่ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์, 9 สิงหาคม 2554.

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2554. การรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี (Online). www.dbd.go.th, 1 สิงหาคม 2554.

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. 2554. มาตรฐานวิชาชีพบัญชี (Online). www.fap.or.th, 1 สิงหาคม 2554.

Central Association of total national agricultural cooperative unions. 2011. **JA GROUP** (Online). www.zenchu-ja.or.jp, August 1, 2011.

Baden-wuerttemberg Cooperative Association. 2011. **The BWGV** (Online).

www.bwgv-info.de, August 1, 2011.

Double Pine Co. Ltd. 2011. **Product** (Online). www.doublepine.co.th, September 13, 2011.

EDEKA Zentrale AG & Co. KG. 2011. **Structure of the EDEKA Group** (Online).

www.edeka.de, August 1, 2011.

German Cooperative and Raiffeisen Confederation. 2011. **Cooperatives in Germany** (Online).

www.dgrv.de, August 1, 2011.

National Forestry Cooperative Federation. 2011. **About NFCF** (Online). www.nfcf.or.kr,

August 1, 2011.

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล

นางสาวมันชนศิลป์ คุ่มหินลาด

วัน เดือน ปี ที่เกิด

11 ธันวาคม 2525

สถานที่เกิด

จังหวัดกาฬสินธุ์

ประวัติการศึกษา

บริหารธุรกิจบัณฑิต

สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

